

METODIKA UNIVERZÁLNEHO NAVRHOVANIA OBČIANSKYCH BUDOV

pun PROJEKT
UNIVERZÁLNE
NAVRHOVANIE

Tento dokument je výstupom národného projektu Podpora univerzálneho navrhovania PUN č. NFP312040APA3 a je vypracovaný na základe výskumu vykonaného v rokoch 2020 – 2023 v spolupráci so zástupcami organizácií osôb so zdravotným postihnutím. Projekt Podpora univerzálneho navrhovania PUN je financovaný zo zdrojov ESF v rámci Operačného programu Ľudské zdroje. Prijímateľom projektu je Fakulta architektúry a dizajnu STU v Bratislave, Výskumné a školiace centrum bezbariérového navrhovania CEDA. Viac informácií o projekte PUN na <https://p-un.sk/>

Autorský kolektív:

doc. Ing. arch. Lea Rollová, PhD.,

doc. Ing. arch. Alexander Schleicher, PhD.,

Ing. arch. Simona Kolimárová

Obsah

Úvod	5
Všeobecné princípy navrhovania.....	5
Nástupné exteriérové plochy a vstup do objektu.....	6
Vnútrotný komunikačný systém objektu	12
Horizontálne komunikácie	12
Vstupy	12
Vstupné haly a vestibuly	12
Chodby.....	13
Dvere	17
Pohyblivé chodníky.....	21
Vertikálne komunikácie	22
Schodisko.....	22
Rampa.....	26
Výtah.....	29
Zdvíhacia plošina	32
Eskalátory a pohyblivé chodníky	33
Hygienické zariadenia	34
Prístupné WC.....	34
WC určené na všeobecné použitie	38
Hygienické zariadenia pre ostatných užívateľov.....	39
Miestnosti na prebaľovanie detí.....	39
WC pre deti.....	40
Prístupné WC pre deti so zdravotným postihnutím.....	41
Miestnosti na dojčenie	41
Toalety (hygienické zariadenia) pre všetkých	41
Sprchy a kúpeľne	43
Prístupné sprchovacie miestnosti.....	43
Prístupné kúpeľne s vaňami	43
Orientácia v objektoch a priestore	44
Orientačný systém, orientácia a navigácia	44
Informácia v orientačnom systéme	45
Vizuálny kontrast	46
Orientačný systém a osvetlenie.....	47
Vizuálne označenie na skle.....	47

Hmatové informácie	47
Reliéfny povrch podlahy	48
Hmatové mapy, modely a pôdorysné plány	48
Zvukové informácie a zlepšenie vnímania zvuku	49
Značenie	50
Umiestnenie značiek v exteriéri	50
Umiestnenie značiek v interiéri	51
Výška značiek	51
Typ a veľkosť písma	52
Vizuálny kontrast na značkách	52
Osvetlenie značiek	52
Obsah značiek	52
Uplatnenie embosovaných hmatových a Braillových znakov	53
Informačné displeje	53
Grafické symboly	53
Dizajn grafických symbolov	54
Špecifické riešenia jednotlivých typologických druhov	55
Budovy pre kultúru, voľný čas a šport	55
Auditória, koncertné sály a pod	55
Knižnice a mediatéky	57
Múzeá	59
Sakrálne budovy	61
Obchody a nákupné centrá	62
Gastroprevádzky	65
Športové zariadenia	66
Bazénové zariadenia a wellness	70
Budovy pre administratívu, služby a iné budovy určené na prácu	73
Administratíva	73
Konferenčné priestory	73
Zdravotnícke zariadenia	74
Vzdelávacie zariadenia	78
Laboratória	79
Banky a poštové úrady	80
Výrobné budovy	81
Súdy, policajné stanice a zariadenia pre zadržané osoby	82

Dopravné stavby	83
Letecká doprava.....	84
Lodná doprava	85
Železničná doprava	86
Lanové dráhy	87
Električková doprava.....	88
Autobusová doprava.....	88
Zariadenia taxislužby	91
Čerpacie stanice pohonných hmôt a el. nabíjacie stanice pre elektromobily	91
Terminológia	93

Úvod

V zmysle platnej slovenskej a európskej legislatívy¹ a tiež nadnárodných dokumentov ako napr. Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím je nevyhnutné, aby všetky občianske budovy mali zabezpečenú rovnakú prístupnosť pre všetkých ľudí, čo v sebe nesie okrem odkazu na sociálnu, či politickú otvorenosť všetkým skupinám ľudí aj a najmä prístupnosť fyzického prostredia všetkým ľuďom bez ohľadu na ich možné fyzické, psychické alebo mentálne znevýhodnenia². Objekty navrhované s aplikovaním princípov univerzálneho navrhovania sú prístupné komplexne a rovnocenne všetkým – t. zn. nielen ľuďom bez akejkoľvek formy obmedzenia, ľuďom s určitou formou znevýhodnenia, ale aj starším osobám, ľuďom po úrazoch, tehotným ženám, ľuďom pri pohybe s detským kočíkom alebo ťažkým bremenom.

V prípade občianskych budov ide o veľkú skupinu objektov určených širokej verejnosti, ktoré z povahy svojho určenia verejnosti by mali byť prístupné všetkým ľuďom bez akýchkoľvek obmedzení. Ide o rozsiahlu skupinu objektov určených na trávenie voľného času, prácu alebo obchod a služby. Vo viacerých kategóriách sa jednotlivé určenia objektov prelínajú, resp. nemajú pevne vymedzené hranice alebo pre určitú skupinu ľudí môžu byť pracovným prostredím, kým zároveň pre ďalších sú to objekty na trávenie voľného času. Vo všeobecnosti ide o objekty určené kultúre, športu, duchovnej starostlivosti, tráveniu voľného času, zdravotníctvu, službám, obchodu, gastronómii, doprave.

Uvedené skupiny občianskych budov v sebe zahŕňajú pomerne odlišné typologické druhy stavieb so špecifickými požiadavkami na ich riešenie, návrh v duchu univerzálneho navrhovania nevynímajúc. Pre všetky špecifické podtypy občianskych budov však platia aj všeobecné princípy, ktoré sú univerzálne platné bez ohľadu na možné špecifiká jednotlivých druhov stavieb.

Všeobecné princípy navrhovania

Všeobecne princípy navrhovania sú platné pre všetky typologické poddruhy občianskych budov. Ide o jednotné princípy nástupu do objektu – t.j. riešenia rozhrania exteriérových a interiérových plôch bez bariér a riešenia bezprostredného okolia stavieb, riešenia vnútorného komunikačného systému objektu tvoriaceho prepojenia jednotlivých vnútorných priestorov budovy v horizontálnej a vertikálnej rovine, umožňujúce pohyb v objekte bez obmedzení, riešenia hygienických zariadení univerzálne prístupných pre všetkých a orientačný systém umožňujúci jednoduchú orientáciu v objekte pre všetkých návštevníkov bez ohľadu na možné formy ich fyzického, psychického alebo mentálneho znevýhodnenia.

¹ Napríklad Vyhláška č. 532/2002 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie alebo európska norma EN 17210:2021 – Accessibility and usability of the built environment a jej slovenský ekvivalent STN EN 17210 (730120) – Prístupnosť a použiteľnosť zastavaného prostredia.

² Uplatnením metodiky univerzálneho navrhovania pre občianske budovy nie sú dotknuté ďalšie legislatívne predpisy a technické normy pojednávajúce o bezpečnosti, protipožiarnej bezpečnosti stavieb, doprave a pod.

Nástupné exteriérové plochy a vstup do objektu

Vlastný nástup do objektu má širšie súvislosti s bezprostredným okolím objektu a vzťah k spôsobu ako sa užívateľ dostáva k objektu. K hlavnému vstupu by mali byť zabezpečené bezbariérové trasy s integrovanými vodiacim orientačným systémom³ pre osoby so zrakovým postihnutím z príľahlých peších ťahov, od zastávok dopravných prostriedkov a parkovacích plôch.

Trasy pohybu osôb by mali byť riešené bez akýchkoľvek náhodných prekážok, umiestnenie mestského mobiliáru nevynímajúc. Nad pochôdznu plochov nemôže byť umiestnený žiadny predmet ani konštrukcia, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť zrakovo postihnutej osoby. Transparentná plocha, napríklad presklená stena zastávky dopravy alebo zasklená stena v budove, musí byť označená kontrastným označením.

Minimálna šírka chodníka musí umožňovať pohodlný prechod a vyhýbanie sa osôb idúcich oproti seba, vrátane osôb s mobilnými pomôckami na pohyb. Rovnako musí minimálna šírka chodníka umožniť otočenie a manévrovanie človeka na vozíku. Priechodná šírka chodníka môže byť v odôvodnených prípadoch lokálne na krátkom úseku zúžená. Výškový rozdiel na trase v mieste prechodu z chodníka na vozovku, trať alebo cyklistickú trasu musí byť minimálny, spĺňajúci bezbariérové parametre a umožňujúci používanie mobilnej pomôcky na pohyb.

Pozdĺžny sklon chodníka musí mať menší sklon ako rampa, inak musí byť navrhnutý a vybavený ako rampa. Priečny sklon chodníka musí byť minimálny a je realizovaný predovšetkým za účelom odvodnenia, nie riešenia výškových rozdielov.

Povrch chodníka musí byť spevnený. Povrch chodníka musí byť upravený proti šmyku. Ak je povrch chodníka vyhotovený z kovového roštu, otvory roštu musia mať minimálne otvory. Ak je povrch vyhotovený z drevených hranolov alebo z dlažby, prvky musia byť uložené priečne na smer pohybu a škáry musia byť minimálnych rozmerov. V oboch prípadoch musia otvory alebo špáry umožňovať bezbariérové používanie a pohyb osoby na vozíku, resp. s mobilnou pomôckou na pohyb.

Podchodná výška na komunikácii pre chodcov musí umožňovať pohodlný prechod aj osobám mimoriadne vysokého vzrastu.

Pre ZŤP osoby musia byť navrhnuté vyhradené stojiská na parkovanie automobilov⁴. Parkovacie miesta s rozmermi určenými pre ZŤP osoby by mali byť v rámci individuálnych možností konkrétnych objektov situované čo najbližšie hlavného vstupu do objektu alebo výťahu v rámci objektu garáže a umožňovať bezproblémový prístup k budove. Z vyhradeného stojiska musí byť zabezpečený priamy bezbariérový prechod na chodník pomocou zníženého obrubníka alebo nájzdovej rampy tak, aby

³ Vodiaci orientačný systém pre osoby so zrakovým postihnutím sa navrhuje z vodiacich línií, signálnych a varovných pásov. Definícia vodiacej línie, signálneho a varovného pásu – viď terminológia na konci tohto dokumentu.

⁴ Na všetkých vyznačených vonkajších a vnútorných odstavných a parkovacích plochách a garážach pre osobné motorové vozidlá musia byť vyhradené stojiská pre vozidlá prepravujúce ZŤP osoby dimenzované nasledovne: Celkový počet stojísk: Počet vyhradených stojísk najmenej:

2- 20	1
21- 50	2
51-100	4
101-200	6
201 a viac	6+1 na každých ďalších 100 stojísk

osoba na vozíku neprechádzala na chodník cez vozovku. Vyhradené stojiská pre ZŤP osoby musia byť označené medzinárodným symbolom prístupnosti dopravným značením v zmysle platnej legislatívy⁵.

Najmenej jedno stojisko taxíku alebo prepravnej služby musí byť umiestnené tak, aby bol možný nástup a výstup osoby na vozíku. Zo stojiska musí byť zabezpečený bezbariérový prechod na chodník.

Vstup do objektu musí byť zabezpečený bez akýchkoľvek bariér v pohybe a fyzickej prístupnosti objektu. Splnenie uvedenej požiadavky umožňuje predovšetkým riešenie vstupu do objektu – rozhrania exteriérovej a interiérovej plochy na rovnakej výškovej úrovni⁶. V prípade, že konfigurácia terénu a osadenie objektu z rôznych dôvodov neumožňuje takýto spôsob riešenia, je potrebné zabezpečiť prekonanie rozdielu výšok medzi exteriérom a interiérom okrem bariérových prostriedkov (schodiska) aj formou rampy, výtahu alebo zdvíhacej plošiny⁷. Odporúča sa návrh bezbariérového vstupu do objektu v rovnakom mieste ako je navrhovaná bariérová forma nástupu, aby bezbariérová trasa významovo neznevýhodňovala určitú skupinu používateľov a umožňovala prežitie rovnakej skúsenosti zo vstupu do objektu pre všetkých užívateľov.

Pred vstupom do objektu musí byť zabezpečená voľná manévrovacia plocha⁸, do ktorej nezasahuje po otvorení krídlo vstupných dverí alebo iná prekážka.

Vstup do objektu musí byť vyznačený varovným pásom⁹ orientovaným kolmo na vodiacu líniu a umiestneným rovnobežne s rovinou vstupu. Nad vstupnými dverami, resp. v ich blízkosti musí byť osadený akustický maják.

Vstup do budovy musí byť osvetlený tak, aby nevznikol náhly a veľký kontrast medzi vonkajším a vnútorným osvetlením.

Vstup do objektu musí byť zabezpečený otočnými alebo posuvnými dverami¹⁰. Dverné krídlo vstupných dverí musí mať minimálnu svetlú šírku umožňujúcu aj vstup osoby s veľkou mobilnou pomôckou na pohyb, v prípade dvojkrídlových dverí musí tento rozmer spĺňať aktívne krídlo. Ak nie je možné túto požiadavku zabezpečiť, musia sa dverné krídla otvoriť simultánne a umožniť svetlý priechod dostatočného rozmeru. Dverová kľučka alebo kovanie umožňujúce otváranie dverí musí byť v pohodlne dostupnej výške aj pre osobu sediacu na vozíku, dverový zámok má byť umiestnený s odstupom pod dverovou kľučkou alebo kovaním. Musí byť zabezpečené dostatočné odsadenie dverovej kľučky alebo kovania umožňujúceho otváranie dverí od vnútorného rohu priestoru, kde sú dvere situované, aby bol umožnený pohodlný prístup ku kľučke osobe na vozíku. V dverách môže byť použitý len prah spĺňajúci požiadavky bezbariérovosti, t.j. musí umožniť pohodlný prístup osobe na

⁵ Vyhláška č. 30/2020 Ministerstva vnútra Slovenskej republiky o dopravnom značení; označenie zvislým dopravným značením, odporúča sa doplnenie vodorovným dopravným značením.

⁶ Na rovnakej výškovej úrovni, resp. v maximálnom rozdiely nivelety vnútorných priestorov +20 mm oproti exteriérovej ploche pre zabezpečenie funkčnej požiadavky predchádzania zatečeniu vnútorných priestorov pri splnení požiadavky bezbariérovosti. Uvedený rozdiel nivelety vonkajšieho a vnútorného priestoru funkčne nahradzuje použitie dverového prahu.

⁷ Zdvíhacie plošiny – zvislé a šikmé, sú prostriedok na prekonanie výškových rozdielov určený predovšetkým pre rekonštrukcie. Šikmá zdvíhacia plošina sa môže použiť len v odôvodnených prípadoch – napr. pri špecifických rekonštrukciách.

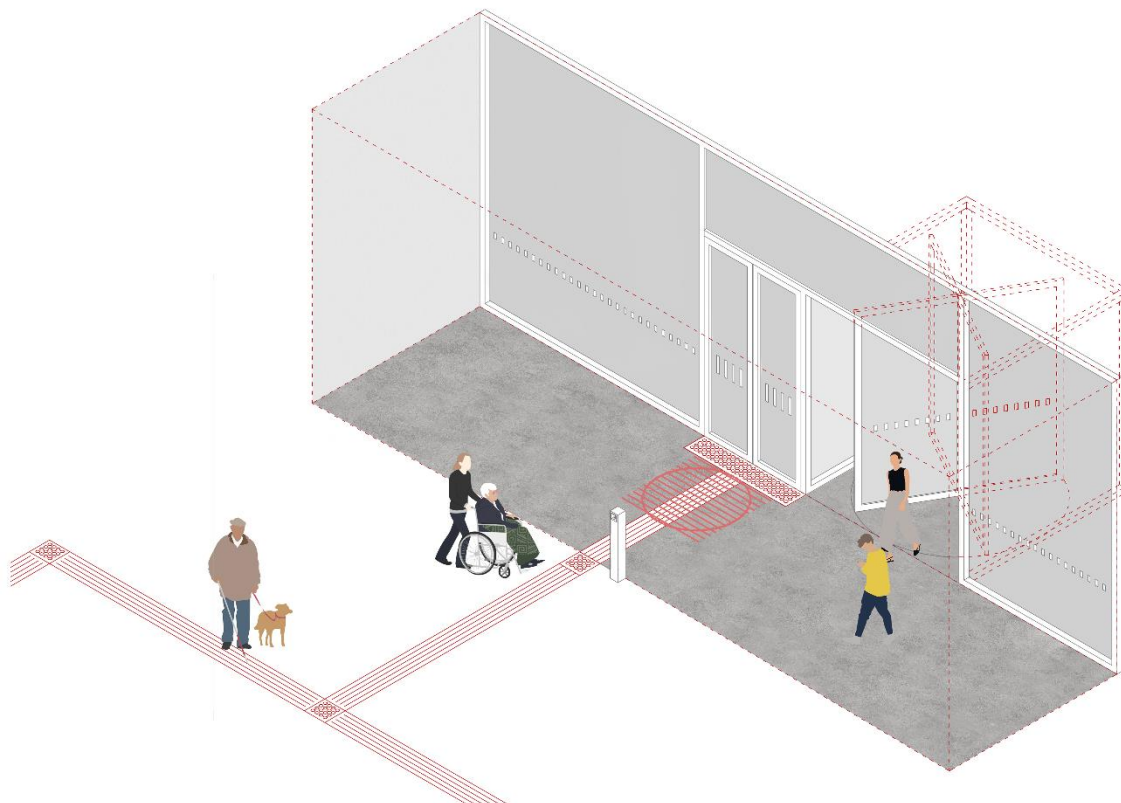
⁸ Definícia manévrovacej plochy – vid' terminológia na konci tohto dokumentu.

⁹ Definícia varovného pásu – vid' terminológia na konci tohto dokumentu.

¹⁰ V prípade použitia turniketových dverí musia byť súbežne na vstup použité aj otočné dvere, alebo musia turniketové dvere umožniť otvorenie krídla tradičným otočným spôsobom.

vozíku alebo osobe s mobilnou pomôckou na pohyb¹¹. Horná hrana panelu dorozumievacieho systému alebo zvončeka musí byť umiestnená vo výške spĺňajúcej požiadavku dobrej použiteľnosti pre všetkých, t.j. pre vzpriamené stojace aj sediace alebo sklonené osoby, resp. osoby nižšieho veku alebo deti. Celozasklené dvere musia byť vyhotovené z bezpečnostného nerozbitného skla¹².

Veľkorozmerné celopresklené plochy¹³ musia mať realizované kontrastne označenie dostatočne širokým, resp. rozsiahlym grafickým prvkom. V prípade dverí situovaných v rámci rozsiahlejších presklených plôch sa za účelom zvýraznenia vstupu odporúča odlišný spôsob označenia dverí a okolitej presklenej plochy. Vstupné dvere musia byť dobre vnímateľné.

Pre návrh vstupov platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- ak je to možné, hlavný/hlavné vstupy do budovy alebo zariadenia vrátane brán na okraji pozemku musia byť prístupné¹⁴,
- pri vstupoch, ktoré nie sú prístupné, musia byť umiestnené značky s medzinárodným symbolom prístupu, označujúce najbližší prístupný vstup/vstupy,
- hlavný vstup/vstupy majú byť chránené pred dažďom, snehom alebo vetrom,
- vo viacpodlažných budovách musí prístupný vstup/vstupy umožniť prístup bez stupňov (bezbariérový) k pohodlne umiestnenému prístupnému výťahu,

¹¹ V prípade použitia dverového prahu výšky 20 mm nemôže byť aplikovaný výškový rozdiel medzi niveletou exteriéru a interiéru, t.j. niveleta exteriéru a interiéru musí byť na rovnakej výškovej úrovni.

¹² Myslí sa kalené sklo s bezpečnostnou fóliou, ktorá zabráni rozpadnutiu skla a možnému zraneniu.

¹³ Za celopresklené plochy a celozasklené dvere sa považujú plochy a dvere, ktorých zasklenie zasahuje nižšie ako 400 mm nad úroveň podlahy.

¹⁴ Budova môže mať viac ako jeden hlavný vstup, napríklad ak je prístup umožnený z viacerých smerov alebo pre veľké množstvo ľudí ako napríklad vo veľkých koncertných sálach, športových stavbách atď.

- z podzemných alebo viacpodlažných parkovísk musí byť zabezpečený priamy prístupný prístup do budovy, ktorý má minimálne jeden prístupný výťah alebo jeden priamy vstup.

Identifikácia a umiestnenie

- hlavný vstup/vstupy do budovy musia byť identifikovateľné alebo označené od hranice pozemku a od parkovacej plochy,
- architektonické prvky ako napríklad markíza alebo zapustenie vstupných dverí, môžu byť použité na uľahčenie identifikácie, ak je to vhodné,
- musia byť poskytnuté prostriedky vizuálnej identifikácie podporujúce vnímanie, ako je vizuálny kontrast a zosilnené osvetlenie,
- na navádzanie používateľov k vstupu majú byť zabezpečené vhodné prostriedky hmatovej indikácie, ako napríklad zmena povrchovej textúry chodníka alebo predpolia alebo navádzanie pomocou hmatových prvkov pochôdzných plôch (TWSI). Ak je použitý hmatový povrch (napr. hmatové prvky pochôdzných plôch alebo zmena povrchu podlahy) má pokračovať, ak je to možné napríklad až k recepcii alebo informačnému bodu.

Úroveň podlahy pri vstupe

- vstupy do budov a na pozemky musia byť navrhnuté tak, aby umožnili bezbariérový prístup pre všetkých používateľov,
- ak je potrebný vyvýšený prah aj po zvážení všetkých ostatných technických riešení, jeho výška a tvarovanie musia umožňovať jednoduchý prechod bez prekážok pre všetkých používateľov, ako sú osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb alebo osoby so obmedzenou schopnosťou chôdze a rovnováhy a musí vizuálne kontrastovať s podlahou, aby bol zvýraznený,
- ak je rozdiel v úrovni podlahy vo vstupe a okolitého terénu, musí byť bezprostredne pred hlavným vstupom poskytnutý prístup s vhodným sklonom alebo rampa a podesta,
- každé trvalé alebo dočasné opatrenie umiestnené v rovine podlahy na zadržanie nečistôt alebo vody musí umožňovať jednoduchý prechod bez rizika zakopnutia alebo pošmyknutia,
- ak sú pred vonkajšími dverami umiestnené mriežky na zadržanie nečistôt, snehu, pôdy alebo piesku, musia byť štrbiny v mriežke orientované priečne na smer pohybu a musia byť v rovine s úrovňou podlahy a dobre odvodnené¹⁵.

Komunikačný priestor pri vstupe

- pred vstupnými dverami alebo bránou za krídlom dverí alebo brány musí byť zabezpečený dostatočný priestor na manévrovanie pre otočenie sa pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb,
- ak sú von otváracie vstupné dvere umiestnené v blízkosti schodiskového ramena alebo rampy, musia byť umiestnené tak, aby sa predišlo nebezpečenstvu pádu osôb dozadu na stupne alebo rampu pri otváraní dverí,
- na strane dvernej kľučky musí byť zabezpečený dostatočný voľný priestor, aby umožňoval používateľom manipuláciu s dvernou kľučkou
- má sa predchádzať kríženiu prevádzok pred vstupom, aby bol umožnený neobmedzený prístup.

¹⁵ Mriežky, ktoré sú súčasťou vizuálneho a hmatového vstupného systému, prispievajú k akustickej orientácii. Malé kovové mriežky pred vstupom umožňujú jednoduchý prístup pre psy so špeciálnym výcvikom.

Šírka a svetlá výška vstupných dverí

Vstupné dvere musia mať dostatočnú neobmedzenú šírku a výšku, umožňujúcu voľný prechod pre všetkých ľudí, vrátane osôb používajúcich mobilné pomôcky na pohyb a osôb vysokej postavy.

Povrchy podlahy a terénu pri vstupoch

- povrchy pri vstupoch musia byť v jednej úrovni alebo skosené, rovné, pevné, protišmykové, aby zabezpečili jednoduchý a bezpečný prístup, vstup a východ,
- povrchy pri vstupoch musia byť dobre odvodnené, aby sa zabránilo hromadeniu vody a ľadu na vonkajšej ploche alebo podeste,
- povrchy pri vstupoch musia byť vnímateľné prostredníctvom zraku aj hmatu.

Osvetlenie vstupov

Na zaručenie pohodlia a bezpečnosti používateľov musí byť zabezpečené dostatočné vonkajšie osvetlenie.

Poskytovanie informácií

- informácie o všetkých hlavných funkciách a priestoroch budovy alebo areálu, vrátane bezpečnostných upozornení, musia byť umiestnené v blízkosti vstupu, podľa potreby,
- informácie týkajúce sa požiarnej bezpečnosti a postupu v prípade evakuácie musia byť vhodne umiestnené pri všetkých vstupoch a koncových únikových východoch,
- všetky kľúčové informácie musia byť dostupné v alternatívnych formátoch, vhodných pre rôznorodú škálu používateľov.

Typy hlavných vstupných dverí

- automatické otváracie dvere musia byť vybavené nastaviteľným zatváracím mechanizmom s oneskorením,
- pre hlavné vstupy budov otvorených pre verejnosť majú byť používané automatické posuvné dvere s mechanizmom na zastavenie,
- použitiu kruhových otáčavých tzv. turniketových a karuselových dverí sa má predísť, pretože sú ťažko použiteľné a predstavujú nebezpečenstvo pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb, bielu palicu, osoby s doprovodom alebo so psom so špeciálnym výcvikom a pre osoby so zhoršenou rovnováhou,
- ak sú použité turniketové alebo karuselové dvere v hlavnom vstupe, musia byť vybavené mechanizmom na zníženie rýchlosti alebo automatické zastavenie a tiež bezprostredne vedľa nich musia byť umiestnené doplnkové prístupné dvere pre nepretržitú možnosť neobmedzeného prístupu v čase, keď sú v prevádzke karuselové dvere,
- hlavné vstupy do budov s vysokou frekvenciou používania, ako sú terminály, môžu mať dvere, ktoré sú trvalo otvorené a prístup je neobmedzený pre všetkých. Ak z bezpečnostných dôvodov alebo dôvodov vnútornej klímy nie je možné riešenie vstupu bez dverí, vstupné dvere majú byť plne automatické.

Bezpečnostné a vstupné systémy

- domový zvonček a/alebo domové dorozumievacie zariadenie, ak je požadované, pri vstupných dverách musia byť ľahko lokalizovateľné, identifikovateľné, dosiahnuteľné a zrozumiteľné, aby umožnili komunikáciu pre všetkých používateľov¹⁶,
- ak je k dispozícii domové dorozumievacie zariadenie, musí mať jasne čitateľný text a kvalitný zvuk pre dvojsmernú hlasovú komunikáciu,
- domové zvončeky a domové dorozumievacie zariadenia musia byť dostatočne osvetlené buď zabudovaným osvetlením alebo rovnakou intenzitou osvetlenia ako vstup, aby boli pre používateľov ľahko čitateľné všetky informácie, ako napríklad mená, čísla bytov,
- manuálne aktivované systémy pre pohyblivé vstupné dvere ako sú na stene alebo stĺpiku umiestnené tlačidlá, pohybové senzory, kartové systémy alebo diaľkové ovládania musia byť pre všetkých používateľov ľahko lokalizovateľné, identifikovateľné, dosiahnuteľné a ovládateľné,
- domové dorozumievacie zariadenie má umožňovať vizuálnu komunikáciu medzi používateľmi a obsahovať integrovaný systém zosilnenia zvuku pre osoby s načúvacími pomôckami.

Ochrana pred nebezpečenstvom

- von otváracie dvere alebo brány musia mať, ak je to potrebné, ochranné opatrenia a zábrany, aby sa predišlo náhodným kolíziám,
- vstupné dvere majú byť odolné voči sile prevládajúcich vetrov, aby sa predišlo možným nehodám alebo poškodeniam, spôsobeným nečakaným otvorením dverí,
- ak sú požadované samozatvárače dverných krídel na zachovanie dverí v uzatvorenej polohe, musí byť možné ich otvoriť s vynaložením minimálneho úsilia alebo musia mať elektrický pohon.

Otočné turnikety a brány

Ak sú požadované otočné turnikety, napríklad pri kontrole prístupov návštevníkov k atrakcii alebo ako prostriedok kontroly vstupníkov, platia nasledujúce požiadavky:

- otočné turnikety musia byť navrhnuté pre bezpečné použitie všetkými používateľmi, vrátane detí a osôb nižšej postavy, vzhľadom na nebezpečenstvo úderu do hlavy alebo hrudníka pre prechode,
- v bezprostrednej blízkosti otočného turniketu alebo pri každom rade otočných turniketov musí byť poskytnutý jasne označený alternatívny prístupný vstup/brána a musí byť v prevádzke,
- každý otvárací alebo kontrolný mechanizmus musí byť zreteľne viditeľný a dosiahnuteľný z polohy v sede.

¹⁶ Dotykové obrazovky sú pre osoby so zrakovým postihnutím veľmi ťažko použiteľné, a to aj v prípade, že majú k dispozícii funkciu prístupného tlačidla.

Vnútrotný komunikačný systém objektu

Vnútrotný komunikačný systém objektu zabezpečuje prepojenie všetkých vnútrotných priestorov budovy a musí zabezpečiť bezproblémový rovnocenný prístup do jednotlivých častí budovy pre všetkých užívateľov bez ohľadu na druh ich obmedzení.

Horizontálne komunikácie

Horizontálne komunikačné trasy v jednej úrovni zabezpečujú bezpečné, pohodlné a samostatné používanie fyzického prostredia pre všetkých užívateľov.

Medzi horizontálne komunikácie zaraďujeme systém vnútrotných komunikačných priestorov situovaných na rovnakej výškovej úrovni – t.j. vstupné haly a vestibuly a chodby.

Vstupy

Vstup do budovy má byť ľahko identifikovateľný, jednoducho prístupný a použiteľný, bezpečný a odolný. Okrem toho sú vstupy obyčajne používané ako východy a v mnohých prípadoch slúžia ako únikové východy.

Prístupný vstup umožňuje všetkým používateľom vstupovať a vychádzať z budovy alebo pozemku pohodlne a nezávisle.

Vstup do budovy môže mať požiadavku na potenciálne konfliktné funkcie, ako napríklad kontrolovaný prístup pre niektorých užívateľov a zabránenie vstupu iných osôb z bezpečnostných dôvodov. Vstupná hala alebo vestibul - priestor vymedzený vonkajšími a vnútrotnými dverami - je bežným návrhovým prvkom mnohých budov a často je požadovaný z dôvodu zabezpečenia ochrany, vnútornej klímy alebo bezpečnosti.

Otáčavé turnikety alebo karuselové dvere predstavujú fyzickú prekážku pre osobu používajúcu mobilnú pomôcku na pohyb alebo detský kočík a sú ťažko použiteľné pre osoby používajúce bielu palicu alebo barly alebo osoby s narušenou rovnováhou a osoby so psom so špeciálnym výcvikom.

Vstupné haly a vestibuly

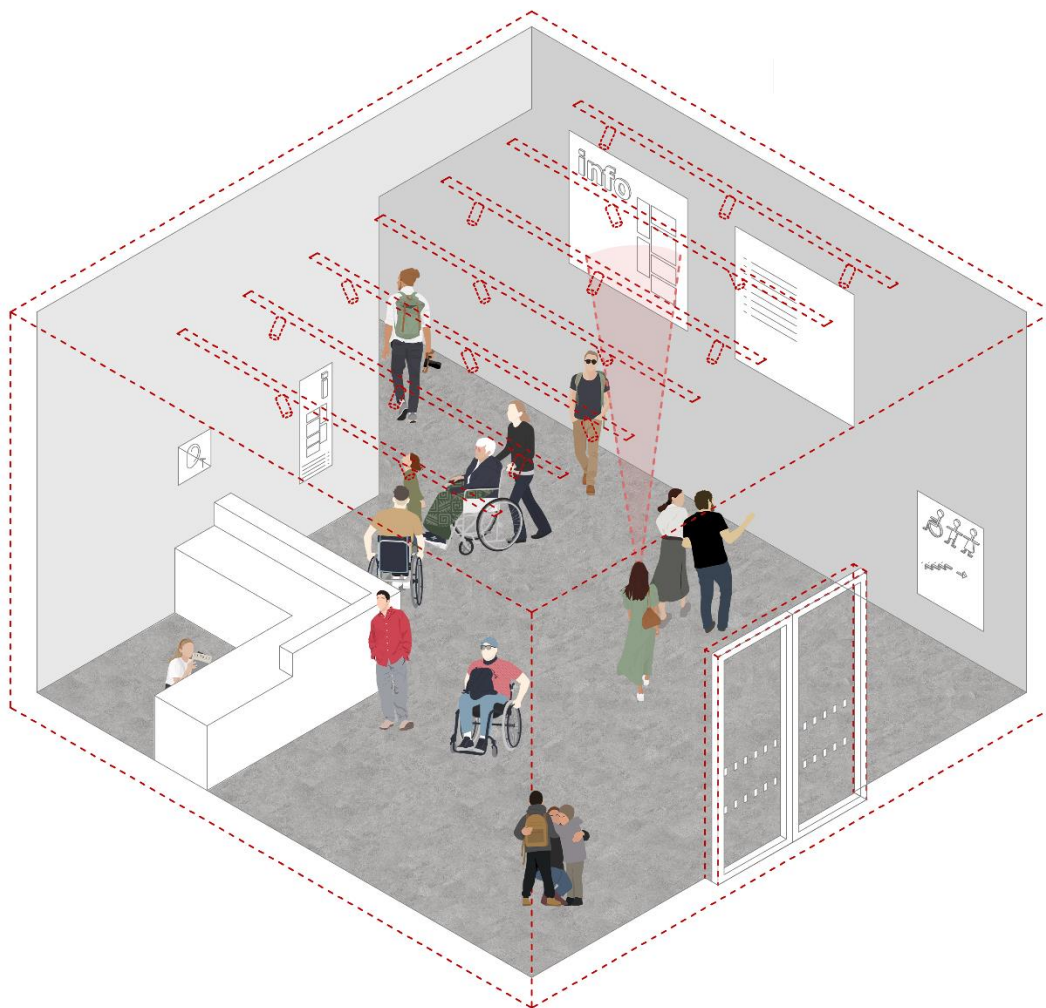
- vstupné haly musia umožniť všetkým používateľom vstúpiť do budovy bez akýchkoľvek prekážok alebo bariér¹⁷,
- vstupné haly musia mať pre všetkých používateľov dostatočný priestor na manévrovanie bez prekážok medzi vonkajšími a vnútrotnými dverami, mimo priestoru otvárania dverného krídla¹⁸,
- vo vstupnej hale sa spravidla umiestňuje informačný pult spĺňajúci požiadavky použiteľnosti pre všetkých, t.j. reflektujúci rôzne typy a výšky postáv ako aj zdravotného znevýhodnenia – musí umožňovať použitie stojacej osobe, rovnako ako osobe na vozíku. Spravidla býva pre zlepšenie použiteľnosti pre osoby s poruchami sluchu vybavený indukčnou slučkou. Pre

¹⁷ Systémy kontroly vstupu, napríklad z bezpečnostných dôvodov nie sú považované za neopodstatnenú prekážku alebo bariéru.

¹⁸ Celková veľkosť závisí od viacerých faktorov vrátane typu budovy, predpokladaného počtu ľudí používajúcich vstup v ktoromkoľvek čase, či je vstup používaný zároveň ako východ a či sú požadované bezpečnostné prvky ako súčasť vnútrotných alebo vonkajších dverí, napríklad pri vstupných halách do supermarketov a veľkých obchodných domov alebo letiskových budovách, ktoré musia byť dostatočne dimenzované pre ľudí s nákupnými košíkmi a batožinou.

nevidiace osoby je doplnený reliéfnym a Braillovým písmom, resp. poskytnutím informácií v reliéfnnej forme.

- vo vstupnej hale, resp. vestibule musí byť zabezpečené dostatočné osvetlenie, aby bol umožnený jednoduchý a bezpečný prechod medzi vonkajším a vnútorným prostredím,
- ak je vysoká hustota premávky a vysoká frekvencia používania, majú byť zabezpečené automatické otváracie dvere.

Chodby

Horizontálne komunikácie v budove môžu zahŕňať prístupné trasy cez pasáže, chodby, prechody a vstupné haly. Dobre navrhnuté usporiadanie budovy s jasnými komunikačnými trasami vrátane chodieb, ktoré sú ľahko nasledovateľné a umožňujú ľuďom jednoducho a bez prekážok nájsť želanú trasu predstavujú benefit pre všetkých používateľov.

Ak je to možné, podlahy v rámci jednej chodby majú byť v jednej úrovni, aby umožňovali všetkým užívateľom pohodlný a bezpečný pohyb. V rámci chodieb sa nemajú navrhovať rampy. Ak tomu nie je možné predísť, majú byť doplnené o schody a madlá pre osoby s ťažkosťami s používaním rámp.

Kľúčovými hľadiskami pre zabezpečenie nezávislého a pohodlného používania pre všetkých sú dostatočný priestor bez prekážok, ktorý poskytuje pohodlný prístup do miestností, dostatočné osvetlenie a výber vhodných dverí, materiálov podláh, stien a stropov.

Predmety zasahujúce do chodieb ako radiátory, hydranty alebo hasiace prístroje, môžu predstavovať nebezpečenstvo pre všetkých používateľov a predovšetkým pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu a/alebo zrakovým postihnutím, osoby s detskými kočíkmi, ale aj pre osoby, ktoré nie sú dostatočne sústredené a majú rozptýlenú pozornosť.

Pre návrh horizontálnych komunikácií platia nasledujúce všeobecné požiadavky a odporúčania:

- chodby musia umožniť všetkým ľuďom otváranie a zatváranie dverí a prechod bez obmedzenia alebo možnosť otočiť sa s mobilnou pomôckou na pohyb pre jednoduchý a nezávislý prístup do miestností a zariadení,
- celkové usporiadanie chodieb a prechodov v budovách má čo najpriamejšie umožniť prístup k ťažiskovým funkciám,
- dĺžky trás majú byť, podľa možností čo najkratšie, v závislosti od povahy a veľkosti budovy.

Šírka chodieb

- v závislosti od predpokladanej frekvencie používania a navrhovanej funkcie stavby musí byť navrhnutá dostatočná svetlá šírka chodby – bez madiel a iných zasahujúcich objektov, aby umožňovala pohodlný prechod chodbou a obchádzanie sa všetkým užívateľom vrátane osôb používajúcich mobilné a iné pomôcky na pohyb alebo bielu palicu alebo osôb so psom so špeciálnym výcvikom,
- v občianskych budovách s vyššou návštevnosťou a/alebo so špecifickými požiadavkami – ako sú napr. školy a zdravotnícke zariadenia je doporučená väčšia šírka chodieb a prechodov, aby mohli slúžiť väčšiemu počtu ľudí a boli v súlade so zamýšľaným konceptom užívania stavby,
- ak sa nedá vyhnúť obmedzeniu svetlej šírky chodby prekážkami ako sú rozvody médií, hydranty alebo stĺpy, môže byť šírka na obmedzenej dĺžke chodby zúžená¹⁹.

Pre priestor na otočenie pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb platí nasledujúca požiadavka:

Ak je na chodbe zmena smeru alebo slepý koniec, musí byť zabezpečený dostatočná rovná plocha umožňujúca osobám používajúcim mobilné pomôcky na pohyb otočenie o 90° alebo 180°.

Pre priestor na obchádzanie pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb platí nasledujúca požiadavka:

Pre chodby a prechody, ktoré nie sú dostatočne široké, aby sa mohli obísť dve osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb, musia byť v pravidelných intervaloch zabezpečené priestory na obchádzanie dostatočnej šírky a dĺžky a musia byť jasne viditeľné pre osoby prichádzajúce z oboch smerov²⁰.

¹⁹ Chodba môže byť zúžená na krátkom úseku neobmedzujúcim prevádzkou (najviac 2 m).

²⁰ Priestory na obchádzanie slúžia môžu slúžiť tiež ako priestory na otočenie. Je efektívne ich navrhovať v mieste križovania chodieb a na koncoch prechodov.

Prekážky a zasahovanie do chodieb a prechodov

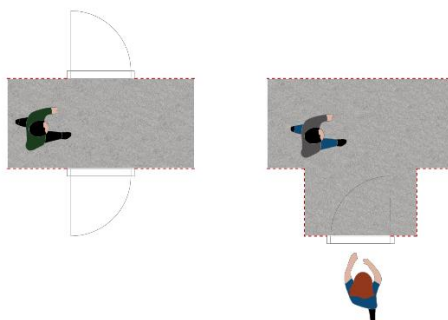
Prístupné trasy musia byť bez prekážok²¹ ako vyčnievajúce predmety, zabudované alebo voľne stojace predmety, aby sa predišlo sťaženiu prechodu a nebezpečenstvu zrážky pre všetkých užívateľov a predovšetkým pre osoby so zrakovým postihnutím

Pre zasahovanie do chodieb a prechodov platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- ak je lokálne zmenšená šírka chodby, napríklad kvôli umiestneniu predmetu, výsledná svetlá šírka musí byť dostatočná, aby používatelia mohli prechádzať a podľa možnosti dostatočne široká, aby sa dvaja používatelia vrátane osôb používajúcich mobilné a iné pomôcky na pohyb a osoby používajúce bielu palicu alebo osoby so psom so špeciálnym výcvikom mohli obísť,
- zasahujúce predmety alebo iné nebezpečenstvá na trase, musia byť dostatočne zabezpečené, aby boli identifikovateľné bielou palicou a vizuálne zvýraznené,
- ak sú v chodbách predmety visiace zo stropu alebo pripevnené na stenách ako napr. osvetľovacie telesá alebo značky, musia byť umiestnené nad minimálnou podchodnou výškou, aby všetci užívatelia mohli prechádzať bez rizika nárazu,
- pod objektami, ktoré zasahujú do trasy nad úrovňou povrchu, vo výške, ktorú nie je možné identifikovať pomocou bielej palice pre osoby so zrakovým postihnutím, musí byť prvok ako napríklad sokel alebo hmatová lišta pre identifikáciu bielou palicou, aby upozorňoval na prítomnosť potenciálneho nebezpečenstva,
- vyčnievajúce ostré alebo drsné objekty musia mať ochranný kryt, aby sa zabránilo poraneniam
- priehľadné prekážky na alebo pozdĺž chodieb, ako sú presklené dvere alebo priečky, musia mať kontrastné vizuálne signalizačné prvky na zvýraznenie ich umiestnenia,
- ak je to možné, zasahujúcim predmetom ako napr. vyčnievajúce stĺpy alebo vedenie, radiátory, hydranty a pod. sa má predísť. Ak je to nevyhnutné, majú byť zapustené tak, aby nezasahovali do svetlej šírky chodby,
- okná nemajú byť otváracie do chodby, aby nepredstavovali prekážku alebo nebezpečenstvo.

Dvere otváracie do chodieb

- dvere sa nesmú otvárať do chodieb, aby sa predišlo riziku možného stretu. Výnimkou sú dvere do prístupného hygienického zariadenia, ktoré môžu byť otváracie smerom von, ak je chodba dostatočne široká, aby umožňovala voľný prechod pri plne otvorených dverách a dvere musia byť zreteľne označené,
- dvere otváracie smerom von musia byť umiestnené v rovnej časti chodby,
- ak je to možné, dvere otváracie smerom von, ako napr. dvere do prístupných toaliet, majú byť zapustené o šírku dverného krídla.

²¹ Predmety zasahujúce do prístupnej trasy chodieb a prechodov iba v malom rozsahu, nie sú považované za prekážky a nevyžadujú zabezpečovacie opatrenia.

Dvere naprieč chodbami

- ak sú použité dvojkrídlové dvere s rôznymi šírkami krídel pozdĺž chodby, aktívne (spravidla širšie) krídlo má byť na tej istej strane chodby po celej jej dĺžke,
- dvere cez chodby a prechody majú mať priezor alebo priezory, aby bol zabezpečený vizuálny kontakt a predišlo sa tak nehodám.

Podchodná výška chodieb

- svetlá výška chodieb a prechodov musí byť dostatočná, aby umožňovala všetkým užívateľom prechádzanie bez rizika nárazu,
- ak chodba prechádza popri schodisku, rampe alebo eskalátore a podchodná výška je obmedzená, pod podhľadom musí byť zabezpečenie na identifikáciu vo forme ochranného zábradlia alebo inej zábrany vo vhodnej výške nad úrovňou podlahy, aby chránilo užívateľov pred nárazom.

Povrchové úpravy podláh a stien v chodbách

- povrch podlahy chodby musí byť rovný s čo najmenšími výškovými rozdielmi, aby sa predišlo zakopnutiu a pádu,
- povrchové úpravy podláh a stien musia mať nízku odrazivosť, aby sa vylúčilo alebo znížilo oslnenie z jasného slnečného žiarenia z okien alebo iných zdrojov svetla a predišlo tak nepohodliu, zmäteniu a dezorientácii používateľov,
- povrch musí byť protišmykový,
- hrubé koberce sa nemajú používať, pretože môžu predstavovať prekážku alebo spôsobovať ťažkosti osobám s obmedzenou schopnosťou pohybu alebo osobám používajúcim mobilné pomôcky na pohyb. Hrubé textilné povrchy veľmi sťažujú nezávislý pohyb osobám používajúcim mobilné pomôcky na pohyb a spôsobujú ťažkosti aj ich prípadnému pomáhajúcemu sprievodu.
- ak sú použité koberce, rohože alebo kobercové dlaždice, platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:
 - celoplošné koberce, kobercové dlaždice a kusové koberce musia byť umiestnené tak, aby nedochádzalo k tvoreniu záhybov, posúvaniu alebo šmýkaniu a tým sa zamedzilo vzniku nebezpečenstva pre užívateľov,
 - koberce, rohože a kobercové dlaždice musia mať vlas rovnomernej dĺžky, aby bola umožnená bezpečná chôdza a pohyb mobilných pomôcok na pohyb,
 - nechránené okraje v priestore musia byť vhodným spôsobom upravené po celej dĺžke, aby sa zabránilo zrolovaniu a predišlo tak zakopnutiam a pádom,
 - pri výbere, umiestnení a údržbe kobercov, rohoží a kobercových dlaždíc, je vhodné zohľadniť vplyv na užívateľov s alergickými reakciami spôsobenými hromadením prachu, špiny a/alebo zvieracej srsti. Z kobercov a kobercových dlaždíc sa môžu uvoľňovať látky, ktoré môžu negatívne vplývať na osoby s rôznym typom intolerancií na prchavé látky.

Značenie, orientácia a navigácia

- celkové usporiadanie chodieb a prechodov v budove má mať logické rozvrhnutie, aby bolo ľahko čitateľné a uľahčovalo orientáciu všetkým ľuďom,
- na začiatku chodieb alebo na kríženíach musia byť, podľa potreby, poskytnuté smerové informácie a značenie,

- pre orientáciu a navigáciu v zložitých budovách a na veľkých plochách má byť realizované navádzanie zabezpečené vizuálnymi, akustickými a hmatovými informáciami, vrátane značenia východov a evakuácie.

Vizuálny kontrast

- na podporu orientácie a navigácie musí byť zabezpečený dostatočný vizuálny kontrast, napríklad medzi povrchmi podlahy/stien, stien/dverí a pod.
- ak je to požadované, má byť použitý vizuálny kontrast podlahových povrchov na poskytnutie vizuálnych informácií pre používateľov pohybujúcich sa po chodbách. Je zároveň dôležité vyhnúť sa vzorom a ostrým farebným kontrastom, ktoré môžu spôsobiť vizuálnu dezorientáciu.

Osvetlenie v chodbách a prechodoch

- osvetlenie musí byť navrhnuté tak, aby zabezpečilo pohodlné a bezpečné používanie,
- osvetlenie v chodbe má byť rovnomerné, rozptýlené a nespôsobujúce oslnenie, odrazy alebo tieň.

Únikové cesty chodbami

Chodby sú často súčasťou núdzových únikových ciest a majú byť navrhnuté tak, aby spĺňali požiadavky pre bezpečný odchod všetkých používateľov²².

Dvere

Dvere slúžia na oddelenie susediacich miestností resp. priestorov, na oddelenie interiéru od exteriéru – ako ochrana pred počasím, požiarom alebo zvukom a zároveň umožňujú poskytnutie súkromia a bezpečnosti. Dizajn dverí a ich doplnkov môže zásadne ovplyvniť prístupnosť budovy.

Úzke dvere bránia v prechode osobám na vozíku alebo osobám používajúcim mobilné pomôcky na pohyb alebo pomôcky na chôdzu, rovnako ako dospelým s detským kočíkom, osobám nesúcim batožinu alebo presúvajúcim väčšie bremená.

Ťažké dvere sú náročne ovládateľné osobami, ktoré nedisponujú dostatočnou fyzickou silou a osobami používajúcimi pomôcky na pohyb. Guľové kovania, predovšetkým s potrebou otočenia, spôsobujú ťažkosti osobám s obmedzenou jemnou motorikou. Vysoké prahy predstavujú nebezpečenstvo pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a pre osoby s ťažkosťami pri chôdzi. Turniketové a karuselové dvere predstavujú sťažený prístup a nebezpečenstvo pre viaceré skupiny používateľov²³. Dvere so samozatváračom sa môžu deťom a osobám s nedostatočnou fyzickou silou ťažko otvárať na strane závesov.

Systémy automatického otvárania dverí sú preferované na miestach s veľkým počtom používateľov, ako sú napr. nákupné centrá alebo dopravné terminály. Mechanizmy otvárania dverí s pohonom, ktoré nie sú jasne označené, môžu byť ťažko použiteľné pre nevidiacich a slabozrakých, ak im nie je miesto známe.

²² Požiadavky na únikové cesty sú stanovené platnou legislatívou

²³ Turniketové a karuselové dvere predstavujú sťažený prístup a nebezpečenstvo pre mnohých používateľov, predovšetkým pre osoby so zrakovým postihnutím, osoby so psom so špeciálnym výcvikom, detským kočíkom, pomôckami na pohyb alebo mobilnými pomôckami na pohyb a pre malé deti.

Svetlá šírka dverí

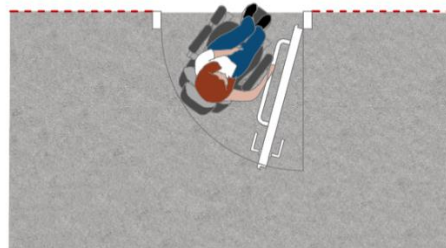
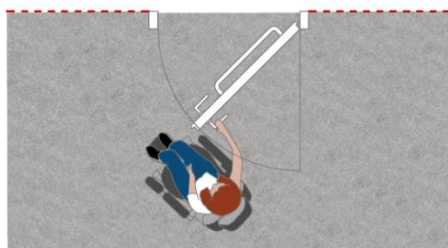
Dvere musia mať dostatočnú svetlú výšku, umožňujúcu voľný prechod.

Na svetlú šírku dverí platia nasledujúce požiadavky:

- dvere musia mať dostatočnú svetlú šírku medzi lícom dverného krídla a vnútornou plochou zárubne pri otvorení dverného krídla na 90°, aby bol možný voľný prechod všetkých osôb, vrátane tých, ktoré používajú mobilné pomôcky na pohyb,
- v prípade dvojkridlových dverí, musí mať minimálne aktívne krídlo dostatočnú svetlú šírku, aby bol možný voľný prechod všetkých osôb, vrátane tých, ktoré používajú mobilné pomôcky na pohyb a musí byť jasne označené ako hlavné dverné krídlo.

Prahy

Ak je to možné, dverné otvory majú byť bez prahov, ak nie je možné prahom sa vyhnúť, musia byť nízke a skosené.

Dverné kovania a ovládacie prvky

Pre dverné kľučky, madlá, západky, zámky a ovládacie prvky platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- dverné kovanie musí byť umiestnené vo vhodnej výške od úrovne podlahy, aby bolo ľahko dosiahnuteľné všetkými používateľmi, vrátane osôb používajúcich mobilné pomôcky na pohyb,
- dverné kovanie musí byť ľahko použiteľné a ovládateľné jednou rukou alebo zatvorenou päsťou,
- dverné kovanie nemá vyžadovať ovládanie pomocou jemnej motoriky, pevného zovretia, uchopenia dvomi prstami ani otáčania zápästia²⁴,
- dverné kovanie má svojím tvarom minimalizovať riziko zachytenia oblečenia alebo zranenia nechráneným vystupujúcim koncom kľučky,
- na posuvných dverách musí byť kovanie viditeľné a použiteľné z oboch strán, aj keď sú posuvné dvere plne otvorené. Ak sa dvere plne zasúvajú do dverného púzdra v stene, na prístupnej ploche dverného krídla musí byť umiestnené jednoducho ovládateľné madlo,
- používanie dverných kovaní a ovládacích prvkov má byť jednoduché a ľahko pochopiteľné,
- dverné kovania a ovládacie prvky majú vizuálne kontrastovať s pozadím, aby boli jednoducho identifikovateľné,
- na dverách, ktoré sú frekventovane používané sa má zvážiť použitie ochranných prvkov, aby bola ochránená spodná časť tlačenej strany dverného krídla pred poškodením súčasťami mobilných pomôcok na pohyb a aby bolo možné dvere jednoduchšie otvárať,

²⁴ Gul'ové otočné kľučky neposkytujú dostatočnú možnosť uchopenia pre osoby s obmedzenou schopnosťou jemnej motoriky. Statická guľa na dvere, pomocou ktorej nie je možné dvere otvoriť, môže byť vhodná z bezpečnostného hľadiska (napríklad odolnosť voči vlámaniu).

- dverné závesy a západky majú byť navrhnuté tak, aby sa minimalizovalo riziko uviaznutia prstov, predovšetkým v budovách používaných deťmi, ako sú školské budovy²⁵. Okrem toho v otvoroch pri závesoch dverí so zvýšeným rizikom, ako sú dvere do tried, toaliet, šatní a samozatváracie a automatické dvere majú byť realizované opatrenia pre ochranu prstov, aby sa minimalizovalo riziko zranenia,
- ak je to požadované, majú byť použité panikové kovania vo forme hrazdy, napríklad pre únikové východy a musí byť zabezpečené, že nebránia prechodu cez dvere.

Priezory v dverných krídlach

Ak sú navrhované priezory, musia byť vhodne umiestnené a mať vhodnú veľkosť, aby umožňovali všetkým používateľom, vrátane osôb v sediacej polohe, ako napríklad osôb používajúcich mobilné pomôcky na pohyb, aby videli a boli videné, keď sa približujú k dverám.

Voľný priestor vedľa dverí

- medzi otváranou hranou dverí a stenou, ktorá je kolmá na tú, v ktorej sa nachádza dverný otvor, musí byť vytvorený dostatočný priestor na manévrovanie, aby umožňoval otvorenie dverí osobou používajúcou mobilnú pomôcku na pohyb alebo chodítko,
- dvere s bočnými závesmi musia mať dostatočný voľný priestor na strane závesov, aby osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb mali možnosť manévrovania a otvorenia dverného krídla,
- na oboch stranách dverí musí byť vytvorený dostatočný voľný priestor, aby osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb mali umožnený prístup k ovládaniu dverí a prechod.

Dvojica dverí za sebou

V prípade dvojice otočných alebo kyvných dverí za sebou musí byť medzi nimi zabezpečený dostatočný priestor na manévrovanie a dverné krídlo otvárať do priestoru.

Sila potrebná na ovládanie

Ovládanie dverí si musí vyžadovať malú, tzv. nízku silu²⁶. Ak to nie je možné, kvôli nevyhnutnému použitiu dverného samozatvárača, musí byť zabezpečený systém automatického otvárania.

Vizuálny kontrast dverí

Pre ľahkú identifikáciu musia dvere alebo dverné zárubne vizuálne kontrastovať so susediacimi povrchmi stien a dverné kovania a ovládacie mechanizmy musia vizuálne kontrastovať s dverami.

Presklené dvere a priečky

- presklené dvere a priečky musia mať jasné trvalé označenie vo forme vizuálnych signalizačných prvkov, aby sa predišlo náhodným nárazom,
- okraje bezrámových presklených dverí majú byť jasne označené a zreteľné, aby boli ľahko identifikovateľné v otvorenej aj zatvorenej polohe dverí. Otváraná časť dverí musí byť označená,
- ak je to potrebné, presklené dvere majú mať pevnú ochranu v spodnej úrovni po celej svojej šírke, na ochranu pred rozbitím,

²⁵ Malé deti sú obzvlášť náchylné na zranenia spôsobené zachytením prstov.

²⁶ Pozri CEN/TR 15894.

- ak presklené dvere susedia alebo sú súčasťou celopresklenej priečky, dvere a priečka majú byť od seba jasne odlišené a dvere výraznejšie.

Automaticky otváracie dvere a dvere s pohonom

- v občianskych budovách sa majú uprednostňovať automatické dvere,
- prístup k automaticky otváracím dverám pre chodcov musí byť zreteľne viditeľný,
- automaticky otváracie dvere a dvere s pohonom musia mať vhodné detekčné zariadenie a mechanizmus na zastavenie, aby bolo zabezpečené, že osoba, ktorá sa približuje alebo vzdaluje od dverí, nenarazí do dverí počas ich otvárania a zatvárania,
- automaticky otváracie dvere a dvere s pohonom musia mať zatvárací mechanizmus s nastaviteľným časovým oneskorením v otvorenej polohe, aby sa predišlo nárazu používateľov do dverí počas otvárania alebo zatvárania,
- otvárač dverí/ovládanie alebo čítačka kariet musí byť jednoducho a zreteľne viditeľná v kontraste s pozadím a jasne označená,
- otvárač dverí musí byť umiestnený v primeranej výške nad úrovňou podlahy a v primeranej vzdialenosti od vnútorného rohu, aby umožňoval jednoduché ovládanie pre všetkých užívateľov,
- automaticky otváracie dvere a dvere s pohonom musia mať možnosť mechanického ovládania v prípade výpadku elektrickej energie,
- automaticky otváracie dvere a dvere s pohonom musia mať možnosť zaistenia v plne otvorenej polohe (minimálne 90° v prípade otočných dverí) bez manuálnej podpory,
- automaticky aktivované vstupné dvere s pohonom, ktoré sa otvárajú smerom k osobám vstupujúcim do budovy majú mať jasné textové označenie ich automatickej prevádzky a smeru otvárania,
- ak sú použité automatické dvere, musia spĺňať príslušné technické normy²⁷.

Automatické posuvné alebo skladacie dvere

- automatické posuvné alebo skladacie dvere musia byť vybavené mechanizmom zabraňujúcim kolízii s používateľom a čímkol'vek tlačným, ťahaným alebo iným spôsobom prenášaným cez dverný otvor,
- otvárací mechanizmus má umožňovať čiastočné otvorenie alebo zatvorenie dverí.

Turniketové a karuselové dvere

- turniketové a karuselové dvere nesmú byť použité ako požiarne únikové dvere,
- ak sú použité turniketové a karuselové dvere, bezprostredne vedľa nich musia byť umiestnené doplnkové prístupné dvere pre nepretržitú možnosť neobmedzeného prístupu pre užívateľov, ktorí nemôžu použiť karuselové dvere. Doplnkové prístupné dvere môžu byť otočné, posuvné alebo skladacie a môžu byť automatické, mechanicky ovládané alebo s pohonom,
- doplnkové prístupné dvere musia byť jasne identifikované vizuálnymi a hmatovými prvkami a označené, aby bolo zrejmé, že sú prístupné,
- ak sú použité turniketové a karuselové dvere, majú mať dostatočnú veľkosť, aby umožnili prechod a dostatočný priestor pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a prípadne ich sprevádzajúcu osobu,

²⁷ EN 16005

- automatické karuselové dvere musia byť vybavené mechanizmom na ich spomalenie alebo zastavenie, aby ochránil používateľov pred úrazmi v dôsledku zachytenia alebo nárazu.

Protipožiarne dvere

- protipožiarne dvere²⁸ na prístupných trasách majú byť ľahko ovládateľné (alebo dokonca automaticky uzatvárateľné) pri aktivácii požiarnej signalizácie a majú byť podporované automatickým mechanizmom otvárania a zatvárania s externým náhradným zdrojom pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a osoby s obmedzenou zručnosťou alebo silou,
- protipožiarne dvere musia byť vybavené zariadením na zafixovanie dverí v otvorenej polohe počas bežnej prevádzky a na automatické zatvorenie dverí v prípade núdzového poplachu,
- ak sú použité protipožiarne dvere, majú mať vysoko účinné zariadenie na zatváranie a na zníženie sily potrebnej na otvorenie,
- majú byť ľahko otvárateľné z vnútornej strany bez použitia kľúča,
- dverné krídlo má vždy byť pre všetkých ľahko, intuitívne a jednoznačne otvárateľné, bez ohľadu na jeho usporiadanie, rozmery alebo typ kovania.

Pohyblivé chodníky

Pohyblivé chodníky sú bežne používané v občianskych budovách (ako napríklad nákupné centrá). Môžu uľahčiť pohyb vo veľkých, rozsiahlych a zložitých budovách s veľkým počtom užívateľov, ale nie sú vhodné pre všetkých. Výrazná vizuálne a hmatovo kontrastná povrchová úprava alebo signalizácia pred pohyblivým chodníkom má zabezpečiť upozornenie všetkým chodcom, predovšetkým osobám so zrakovým postihnutím.

Pohyblivé chodníky predovšetkým z bezpečnostných dôvodov nie sú určené pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb alebo osoby s kočíkom.

Pri návrhu a realizácii je dôležité zohľadniť bezpečnostné kritériá pre široký okruh používateľov a uvedomovať si, že ich používanie môže viesť k nebezpečným situáciám. Niektoré osoby nie sú schopné samostatne používať pohyblivý chodník a sú závislé od pomoci sprevádzajúcej osoby. Pohyblivé chodníky sú často používané na uľahčenie a skrátenie prekonávania dlhých horizontálnych vzdialeností, ako napríklad na letiskách. V takej situácii sú potrebné ako alternatíva prekonania väčších vzdialeností napr. prístupné prepravné vozidlá.

Umiestnenie pohyblivých chodníkov

- na oboch koncoch musí byť dostatočne dimenzovaný (dostatočne dlhý a široký) rozptylový priestor bez zákrut, aby sa predišlo nahromadeniu ľudí,
- ak pohyblivý chodník poskytuje prístup medzi zónami v rámci jedného podlažia, musí byť medzi zónami obsluženými chodníkom zabezpečená prístupná prepravná trasa²⁹,
- v rozsiahlych budovách (ako napríklad nákupných centrách, železničných staniaciach, letiskách a pod.), má byť navrhnutý vodiaci orientačný systém pre osoby so zrakovým postihnutím – majú byť navrhnuté hmatové prvky pochôdznych plôch, aby usmernili osoby so zrakovým postihnutím na identifikovateľnú plochu pred vstupom na pohyblivý chodník. Rovnako pri

²⁸ Umiestnenie, resp. návrh a použitie protipožiarnych dverí je stanovené platnou legislatívou.

²⁹ Platí pre pohyblivé chodníky na veľké vzdialenosti.

východe z pohyblivých chodníkov majú byť umiestnené hmatové prvky pochôdných plôch navádzajúce osoby so zrakovým postihnutím ďalej na prístupnú prepravnú trasu³⁰.

Návrh pohyblivých chodníkov

- do priestoru pohyblivých chodníkov nesmú zasahovať žiadne objekty. Nesmú na nich byť žiadne prekážky okrem špecifických zariadení, kde z bezpečnostných dôvodov môže byť prístup na pohyblivý chodník kontrolovaný³¹,
- pri nástupe a výstupe z pohyblivého chodníka musia byť umiestnené identifikovateľné varovné povrchy slúžiace najmä pre osoby so zrakovým postihnutím,
- musia byť realizované indikátory, označujúce polohu a smer pohyblivých chodníkov zrozumiteľne pre všetkých,
- vizuálne signály, poskytované pri automatickom štarte eskalátorov alebo pohyblivých chodníkov, musia informovať používateľov aj o smere prevádzky. Musia byť doplnené o zvukové signály, v súlade s princípom multisenzorického vnímania informácií, zohľadňujúc všetkých užívateľov a upozorňujúc tiež osoby so zrakovým postihnutím na automatický štart pohyblivého chodníka a smer jeho prevádzky,
- musí byť zabezpečené dobré osvetlenie pohyblivých chodníkov zo zdroja s nízkou mierou oslnenia.

Vertikálne komunikácie

Na prekonanie rozdielných výškových úrovní v stavbách, predovšetkým medzi jednotlivými podlažiami, slúžia vertikálne komunikácie. Vertikálne komunikácie pozostávajú zo schodísk, rámp, výťahov, zdvižných plošín a eskalátorov. Vertikálne komunikácie musia umožňovať univerzálne a bezbariérové sprístupnenie jednotlivých výškových úrovní stavby pre všetkých užívateľov bez ohľadu na ich obmedzenia.

Schodisko

Bezpečné a ľahko použiteľné schody sú nevyhnutné pre pohyb medzi rôznymi podlažiami a úrovňami budov, vo vnútorných aj vonkajších priestoroch. Poskytnutie možnosti výberu medzi schodmi a rampou umožňuje používateľom vybrať si preferovanú alternatívu. Pri dlhších schodiskových ramenách predstavuje alternatívnu prístupnú trasu výťah.

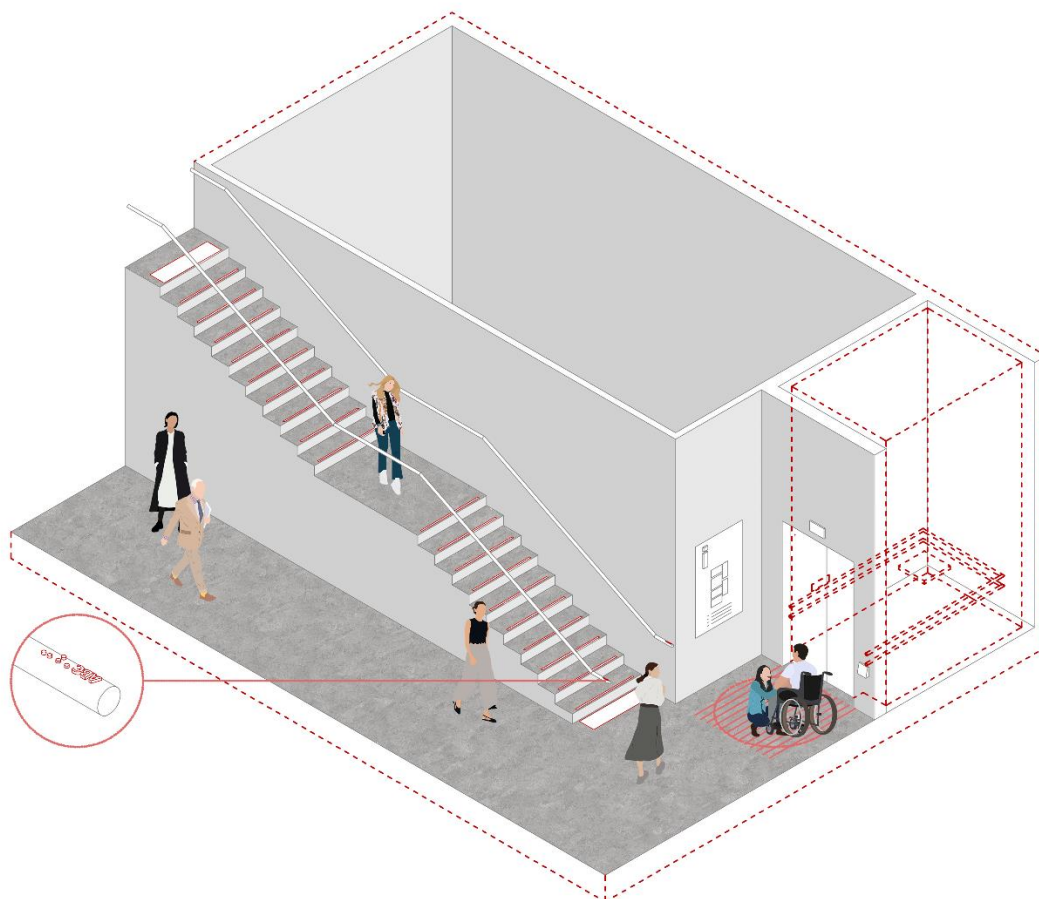
Pri zostupovaní po schodoch je väčšia pravdepodobnosť pošmyknutia, keď užívateľ umiestni iba časť chodidla na stupeň. Pri zostupovaní schodiskovým ramenom môžu príliš vysoké výšky stupňov spôsobovať nadmerné zaťaženie kolien a/alebo bedrových kĺbov u niektorých osôb s ťažkosťami pri chôdzi. Okrem toho, rozdiely medzi výškami jednotlivých stupňov, ktoré sa často vyskytujú najmä pri prvom a poslednom stupni schodiskového ramena, môžu tiež spôsobiť zranenie, predovšetkým u osôb s osteoporózou.

Pri vystupovaní po schodiskovom ramene sú osoby so stuhnutosťou bedrových kĺbov alebo kolien ohrození zachytením špičky topánok pod vystupujúcu nástupnicu alebo otvorené stupne bez

³⁰ Ak sú navrhované pohyblivé chodníky paralelne vedľa seba a môže dôjsť k zmene smeru prepravy, vyplývajúcej z rôznych požiadaviek na prevádzku objektu počas dňa, z bezpečnostných dôvodov a aby sa predišlo pádom, tento fakt môže byť zohľadnený pri návrhu hmatových prvkov pochôdných plôch tak, aby navádzali iba k pohyblivým chodníkom, ktoré nikdy nemenia smer svojej prevádzky.

³¹ Napríklad na letisku, ak je zamedzené používanie zariadenia pre vozíky na batožinu.

podstupnice spôsobujúcim následné zakopnutie. Okrem toho, niektoré osoby so zrakovým postihnutím sa môžu cítiť neisto pri pohľade cez otvorené stupne a psy so špeciálnym výcvikom môžu odmietnuť po nich kráčať. Osoby so zrakovým postihnutím sú predovšetkým ohrozené zakopnutím alebo stratou rovnováhy, ak si neuvedomujú prítomnosť schodov alebo ak sú schody nevhodne navrhnuté.

Pre schodisko platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- schody musia byť doplnené rampou alebo alternatívnou prístupnou trasou, ako je napríklad výťah,
- ak technicky nie je možné umiestnenie výťahu, môžu byť použité vertikálne zdvíhacie plošiny³²,
- izolované stupne nesmú byť navrhované,
- schodiskové ramená majú byť priame alebo, ak je to nevyhnutné, krivočiare s veľkým priemerom³³.

Výška a šírka stupňa

- každý stupeň musí mať jednotnú výšku a šírku (nástupnicu) v každom mieste stupňa a rovnako musia byť jednotné výšky a šírky všetkých stupňov v tom istom schodiskovom

³² Použitie šikmých zdvíhacích plošín sa neodporúča. Ich použitie je akceptovateľné len v odôvodnených prípadoch špecifických rekonštrukcií.

³³ Točité a špirálové schodiská sú ťažko použiteľné pre osoby s ťažkosťami pri chôdzi a osoby so zrakovým postihnutím.

ramene, resp. schodisku, aby sa predišlo poklznutiu a zakopnutiu a bola zabezpečená bezpečná asistovaná evakuácia osôb,

- stupne musia mať plnú podstupnicu,
- predná hrana stupňa musí byť zarovnaná s nástupnicou aj podstupnicou,
- schody musia byť odolné voči pošmyknutiu v mokrých aj suchých podmienkach.

Minimálna šírka schodiskového ramena

Schodiskové ramená musia mať dostatočnú šírku, aby umožňovali neobmedzený pohyb osôb prechádzajúcich schodiskom, a ak je to potrebné, aby poskytovali dostatočný priestor pre evakuačné kreslo alebo nosidlá nesené smerom dolu a zároveň dostatočný priestor pre protiprúd.

Schodiskové podesty

- medzi podesty musia byť umiestnené v pravidelných rozstupoch, aby umožnili používateľovi oddych alebo vydýchanie sa pred vystúpením alebo zostúpením ďalším schodiskovým ramenom,
- podesty musia byť dostatočne široké, aby používatelia mohli odpočívať bez obmedzenia prechodu iných osôb,
- Podesty na vnútorných schodiskách majú byť, ak je to možné, dostatočne široké na uľahčenie presunu osoby na nosidlách (aj v prípade polovičnej podesty).

Podchodné výšky

- pri používaní schodiska musí byť zabezpečená dostatočná podchodná výška, aby sa predišlo možným nárazom osôb vyššej postavy,
- pri pohybe pod schodiskovým ramenom musí byť zabezpečená dostatočná podchodná výška, aby sa predišlo nárazu, alebo ak to nie je možné, musí byť v danom mieste ochranné zabezpečenie.

Vizuálne a haptické výstrahy

- na schodoch musí byť zabezpečený vizuálny kontrast³⁴,

³⁴ V zmysle platných technických noriem a legislatívy je požadovaný vizuálny kontrast na nástupnici prvého a posledného stupňa schodiskového ramena. Z funkčného hľadiska pre osoby so zrakovým postihnutím je dostatočný vizuálny kontrast schodiskových stupňov voči podestám a medzi podestám.

- ak sú schody umiestnené na súvislej trase v otvorenom priestore, pri prístupe musia byť poskytnuté vizuálne kontrastujúce haptické prvky pochôdznych plôch (TWSI),
- haptické prvky pochôdznych plôch (TWSI) majú byť umiestnené v dostatočnom predstihu, aby poskytli časový priestor na zastavenie, majú byť v dostatočnej šírke, aby boli indetifikovateľné nášlapom, majú byť umiestnené na celú šírku stupňa a majú vizuálne kontrastovať s okolitým povrchom terénu/podlahy³⁵.

Osvetlenie

Priestory schodísk musia byť účinne a vhodne osvetlené po celej dĺžke a šírke schodov, aby ich mohli užívatelia jednoducho a bezpečne vnímať a používať.

Ochranu pozdĺž schodísk

Ak je medzi schodiskom a okolitou plochou významný výškový rozdiel, musí byť zabezpečená ochrana, ako sú ochranné zábradlia alebo zábrany, aby sa predišlo nebezpečenstvu pádov³⁶.

Madlá

Madlá slúžia ako prostriedok opory, stability a navádzania pre používateľa a predstavujú základný nástroj umožňujúci bezpečný pohyb hore a dolu schodmi, schodiskovým ramenom alebo rampou, po stupňovitých alebo svahovitých chodníkoch a tiež vo výtahových kabínach. Pri návrhu a umiestňovaní madiel sú veľmi dôležité funkčnosť a bezpečnosť používateľov.

Pre madlá platia nasledujúce požiadavky:

- schody musia mať súvislé madlá na oboch stranách ako prostriedok pre oporu, stabilitu a navádzanie pre užívateľov, oporu pre pravákov aj ľavákov a tiež osoby s obmedzenou funkčnosťou jednej strany tela a pre osoby používajúce schody súčasne, stojace vedľa seba alebo prechádzajúce okolo seba,
- pozdĺž celého schodiskového ramena vrátane medzi podest musia byť umiestnené súvislé madlá
- madlá musia byť horizontálne predĺžené za prvým a posledným stupňom, aby poskytovali oporu osobám pri prechode z rovného povrchu na stupne a naopak³⁷,
- na širokých schodoch má byť umiestnené stredové madlo, aby mali ľudia prístup k madlu na oboch stranách.

Pre výšku madiel platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- madlá musia byť umiestnené v primeranej výške, aby umožňovali dostatočný úchop a oporu bez ohýbania alebo natiahnutia,
- druhé madlo v nižšej výške má byť umiestnené na rampách a schodiskách ako opora pre deti a osoby nižšej postavy pri ich používaní.

Pre tvar madiel platia nasledujúce požiadavky:

³⁵ Národné predpisy môžu stanoviť podmienky umiestnenia hmatových prvkov pochôdznych plôch (TWSI) na prístupe k schodom. Ak sú použité rôzne materiály na schodiskové ramená a podesty, má sa pri ich výbere zabezpečiť, aby mali podobné trecie vlastnosti, aby sa minimalizovalo riziko zakopnutia.

³⁶ Ochranné konštrukcie podliehajú platnej legislatíve a súvisiacim technickým normám, predovšetkým EN STN 73 4130 a EN STN 74 33 05.

³⁷ Predĺženie madla nemusí byť realizované na miestach, kde môže predstavovať možné nebezpečenstvo pre iných používateľov, napríklad predĺžením do pešej trasy.

- veľkosť a tvar madla musí umožňovať jednoduchý úchop pre dospelé osoby a deti,
- madlá musia mať povrch, ktorý poskytuje dostatočný odpor proti pošmyknutiu dlane a nespôsobuje poškodenie alebo zranenie rúk používateľov,
- madlá musia byť pripevnené na stenu alebo iné pevné body tak, že majú dostatočný odstup a umožňujú používateľom uchopenie madla bez ťažkostí a bez nebezpečenstva poranenia prstov.
- madlá musia byť bezpečne pripevnené a pevné, s kotvením a použitými materiálmi odolnými voči bodovému zaťaženiu v zvislom aj vodorovnom smere,
- na začiatku a konci madiel musí byť prierez navrhnutý tak, aby bolo minimalizované riziko zachytenia oblečenia (zahnutý ku stene alebo do podlahy),
- povrchový materiál madiel používaných vo vonkajších priestoroch a konštrukciách má mať nízku tepelnú vodivosť, aby sa predišlo nepohodliu rúk používateľov.

Madlá musia mať vizuálny kontrast k okolitému pozadiu, aby boli ľahko viditeľné a identifikovateľné.

Madlá majú mať trvalo upevnený embosovaný popis alebo haptické symboly ako zdroj informácií pre osoby so zrakovým postihnutím, ako napríklad označenie podlažia, smeru požiarnej evakuácie, umiestnenia požiarnych únikových východov³⁸.

Rampa

Rampy predstavujú prístupnú trasu pre osoby, ktoré nemôžu používať schodiskové stupne alebo schodiská v miestach existujúcich alebo nevyhnutných výškových rozdielov. Rampy sú nevyhnutné pre niektoré osoby vrátane osôb používajúcich mobilné pomôcky na pohyb a pomôcky pri chôdzi, osoby s detskými kočíkmi, batožinou s kolieskami a pod. Rampy musia byť navrhnuté tak, aby umožňovali všetkým užívateľom bez rozdielu ich samostatné používanie. Vnútorne rampy musia byť použité iba na prekonanie obmedzených výškových rozdielov a nie na prepájanie rôznych podlaží budov, ak je to jediná forma prepojenia.

Niektoré osoby, ktoré používajú pomôcky na pohyb ako napríklad rolátory alebo chodítka, môžu mať na šikmej ploche ťažkosti so stabilitou.

Návrh rampy je kľúčový pre jej použiteľnosť a bezpečnosť. Rampa so strmým sklonom je ťažko prekonateľná pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a môže zvyšovať riziko pádu. Rovnako dôležitým faktorom použiteľnosti rampy je dostatočný priestor na manévrovanie pri začiatku a konci rampy a v miestach zmeny smeru rampy. Medzipodesty v pravidelných rozstupoch na dlhej rampe umožňujú osobám vhodnú prestávku v pohybe a oddych.

Všeobecné požiadavky a odporúčania:

- budovy majú byť navrhované tak, aby sa minimalizovala potreba rámp v rámci vnútorných komunikačných priestorov. Ak rampy nie sú nevyhnutné, je potrebné zvážiť možnosť umiestnenia výťahov/zdvíhacích plošín,
- ak je navrhovaná rampa, má byť doplnená o schodiskové rameno, okrem prípadu, keď je prekonávaný výškový rozdiel menší ako dva stupne,

³⁸ Napríklad v rozsiahlych a zložitých budovách a priestoroch ako dopravné terminály sú prostredníctvom madiel poskytované dôležité informácie ako doplnkový prostriedok orientácie a navigácie.

- svetlá šírka rampy má byť stanovená v závislosti od predpokladanej frekvencie používania a od toho, či bude používaná v oboch smeroch zároveň.

Podesty na rampe

- vo vrchnej a spodnej časti rampy a na miestach zmeny smeru musia byť dostupné podesty v rovine, umožňujúce prechod a priestor na manévrovanie pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb,
- medzipodesty musia byť umiestnené vo vhodných rozostupoch, aby umožnili používateľom oddych alebo nabratie dychu,
- dĺžka podesty musí zodpovedať minimálne šírke rampy,
- podesty v spodnej a vrchnej časti rampy, rovnako ako medzipodesty a podesty v mieste zmeny smeru musia mať dostatočnú dĺžku, umožňujúcu pohodlný pohyb pozdĺž rampy, obchádzanie a manévrovanie osôb používajúcich mobilné pomôcky na pohyb,
- priestor podesty musí byť bez prekážok, vrátane otvárajúceho sa krídla dverí alebo brány.

Madlá na oporu a navádzanie

- rampy musia mať madlá ako prostriedok pre oporu, stabilitu, bezpečnosť a navádzanie pre používateľov na oboch stranách, súvisle po celej dĺžke ramena a medzipodest, okrem miest, kde sa krížia s dverným otvorom alebo komunikačnou trasou⁴⁰,
- madlá musia byť horizontálne predĺžené za oboch koncov rampy, aby poskytovali oporu osobám pri prechode z rovného povrchu na šikmý a naopak, s výnimkou miesta, kde môžu byť ako neželaná prekážka,
- madlá musia byť umiestnené vo výške vhodnej pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a pre osoby, ktoré majú ťažkosti pri chôdzi, s rovnováhou alebo osoby so zníženou schopnosťou pohybu,
- pre všetky budovy určené pre verejnosť a budovy určené predovšetkým pre deti sa má zväziť zabezpečenie druhého zníženého madla, ktoré je prospešné pre deti a osoby nižšej postavy alebo rôznych výšok.

Ochranné zábradlia

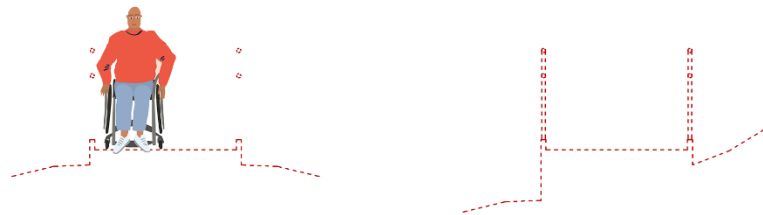
- rampy musia mať zvýšený okraj alebo ochranné zábradlie na okrajoch, ak je úroveň okolitej plochy znížená, aby sa predišlo pádom osôb z rampy,
- ak je to potrebné, musia byť poskytnuté ochranné prvky pod podhľadom rampy, aby sa predišlo náhodnému nárazu do spodnej časti rampy,
- ochranné zábradlie má byť navrhnuté tak, aby odrádzalo používateľov, predovšetkým deti od lezenia naň.

Ochrana okrajov rampy

- na zabránenie zídania kolies alebo pomôcok pri chôdzi mimo povrchu rampy, musí byť na oboch okrajoch rampy zabezpečená ochrana minimálnej výšky nad úrovňou povrchu

⁴⁰ Osoby používajúce vozík alebo iné mobilné pomôcky na pohyb zvyčajne nepotrebujú pri prechádzaní rampou použitie madla. V šmykľavých podmienkach na dlhých a/alebo strmých rampách im môže madlo pomôcť s udrжанím stability.

- rampy a podesty vo forme zvýšeného okraja alebo obdobnej zábrany, ako napríklad horizontálnej lišty⁴¹, ak je to potrebné, spojenej s ochranným zábradlím,
- ochrana okraja má vizuálne kontrastovať s povrchom rampy.

Povrch rampy

- je požadovaný vizuálny kontrast rampy voči zvislej ploche steny,
- povrch rampy musí byť pevný, hladký a protišmykový, aby umožňoval všetkým osobám jednoduchý a bezpečný pohyb v mokrých aj suchých podmienkach,
- ramená rampy musia vizuálne kontrastovať s povrchmi podest alebo byť označené po celej svojej šírke, aby sa zvýraznila zmena sklonu pre osoby so zrakovým postihnutím,
- ak sú použité rôzne materiály na ramená a podesty rampy, má sa pri ich výbere zabezpečiť, že majú podobné trecie vlastnosti, aby sa minimalizovalo riziko zakopnutia,
- povrch rampy nemá byť pokrytý voľnými a hrubými textilnými podlahovými krytinami.

Osvetlenie rampy

Rampy a podesty musia mať dostatočné, rovnomerné osvetlenie bez oslnenia, aby bola zabezpečená bezpečnosť všetkých osôb používajúcich rampu v tmavých podmienkach.

Výtah

V novostavbe musí byť na prekonanie podlaží realizovaný bezbariérový výtah⁴².

Výtahy ako prostriedok vertikálnej komunikácie na prekonanie výškových rozdielov medzi jednotlivými výškovými úrovňami v budove používajú rôzne skupiny ľudí s rôznymi schopnosťami a potrebami. Preto je dôležité zabezpečiť do nich optimálny prístup, jednoduchú zrozumiteľnosť prvkov a ovládania, bezpečné používanie pre všetkých a funkčnosť v bežnej prevádzke a tiež v prípade mimoriadnych situácií alebo evakuácie⁴³.

⁴¹ Ak okolitý terén stúpa od okrajov rampy, obrubník alebo iná forma ochrany okrajov rampy nie je považovaná za nevyhnutnú.

⁴² V prípade rekonštrukcií môže byť použité zvislé zdvíhacie zariadenie, v odôvodnených prípadoch šikmá schodisková plošina.

⁴³ Pre použitie v prípade núdze alebo evakuácie platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- výtah pre použitie hasičským zborom, na evakuáciu osôb so zdravotným postihnutím a na asistovanú evakuáciu sa navrhuje na základe požiadavky podľa osobitných predpisov
- všetky výtahy používané hasičským zborom, na evakuáciu osôb so zdravotným postihnutím a na asistovanú evakuáciu musia byť jednoducho lokalizovateľné za pomoci orientačného systému, zreteľne identifikovateľné, jednoducho prístupné, a primerane chránené pred dymom, teplom a plameňmi,
- výtahy nesmú byť používané na evakuáciu, pokiaľ nie sú vybudované na tento účel a primerane chránené konštrukciou budovy,
- v niektorých prípadoch, za podpory inteligentného systému elektrickej požiarnej signalizácie riadiacej samostatne každý požiarne úsek, môže byť na samostatnú a asistovanú evakuáciu osôb so zdravotným

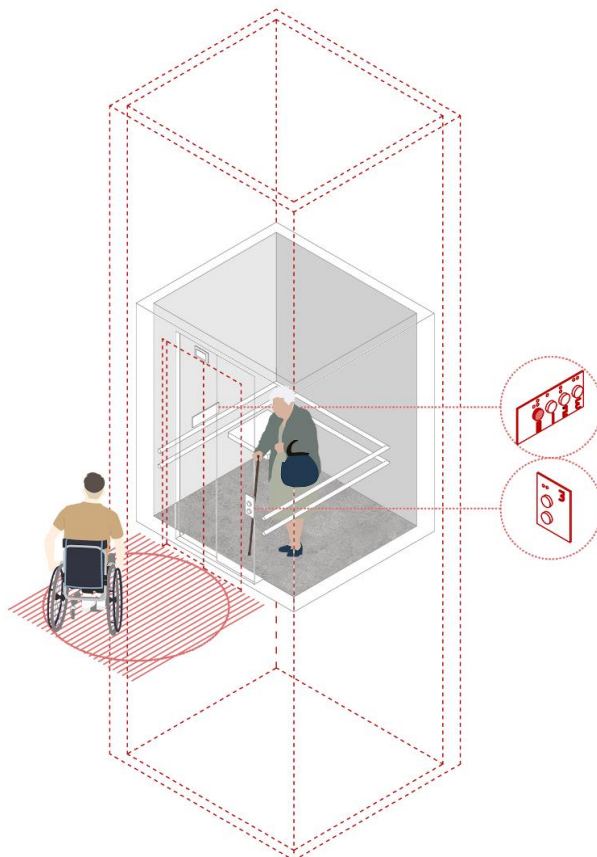
Pre použitie výťahu najmä v prípade osôb so zrakovým postihnutím alebo s kognitívnymi poruchami je veľmi dôležitý návrh a vlastnosti ovládacích prvkov výťahu a komunikačných systémov, napr. ich usporiadanie, kontrast a haptické vlastnosti, ktoré môžu užívateľom pomáhať pri identifikovaní, rozoznávaní a používaní výťahu.

Osoby so sluchovým postihnutím (nepočujúce osoby a osoby s načúvacími pomôckami) môžu mať problémy so zvukovými komunikačnými systémami výťahov, predovšetkým v prípade núdze a vyžadujú aj alternatívne vizuálne prostriedky a systémy zlepšenia sluchového vnemu.

Výťahové kabíny musia mať vnútorné rozmery vhodné pre všetkých používateľov, vrátane osôb používajúcich mobilné pomôcky na pohyb a ich sprevádzajúcu osobu. Táto požiadavka platí pre všetky typy výťahových kabín, vrátane prechodných kabín s dverami na protiľahlých stenách a kabín s dverami na susediacich stenách kabíny. Podlaha výťahovej kabíny musí byť rovná, výťahová kabína nesmie byť textilná a musí mať protišmykovú úpravu. Po zastavení výťahu môže byť výškový rozdiel medzi podlahou výťahovej kabíny a podlahou stanice najviac 20 mm.

Na výťahy platia nasledujúce všeobecné požiadavky:

- výťahy musia byť dostupné všetkým užívateľom a musia sprístupňovať všetky úrovne budovy, resp. časti, ktoré užívajú návštevníci a zamestnanci,
- pred vstupom do kabíny musí byť dostatočný manévrovací priestor nezasahujúci do komunikačnej trasy,
- umiestnenie vstupu do kabíny – predovšetkým vo vzťahu k schodisku, musí poskytovať dostatočný voľný priestor, aby sa predišlo nehodám.

postihnutím použitý aj prístupný osobný výťah v susednom bezpečnom požiarnom úseku budovy na bezpečné miesto dostatočne vzdialené od budovy.

Vstup do výťahu a výťahové dvere

- svetlá šírka vstupu do výťahu musí umožňovať prechod všetkým ľuďom, vrátane osôb používajúcich mobilné pomôcky na pohyb,
- dvere výťahu musia byť automatické, horizontálne posuvné,
- farebné riešenie dverí musí byť kontrastujúce s povrchovou úpravou susediacich stien,
- musí byť možný nastaviteľný čas otvárania dverí,
- predchádzanie fyzickému kontaktu medzi užívateľom a zatvárajúcimi sa dverami musí byť zabezpečené dostupnými technickými prostriedkami, napr. svetelnou clonou,
- pred dverami má byť umiestnené rozlíšiteľné hmatové navádzanie k vstupu do výťahu,
- chodbový privolávač výťahu musí byť umiestnený vo vhodnej výške, musí mať aj hmatateľné označenie vrátane hmatateľného označenia čísla podlažia,
- príjazd privolanej kabíny musí oznamovať zvukový signál.

Vybavenie výťahovej kabíny

- madlo (madlá) musí poskytovať dostatočnú oporu pre rovnováhu a stabilitu,
- madlo (madlá) musí byť umiestnené tak, aby nepredstavovalo prekážku pre tlačidlá alebo ovládacie prvky;
- tvarovanie a ukončenie madiel musí minimalizovať riziko zranenia.
- v špecifických budovách, ako napr. v zdravotníckych zariadeniach alebo v budovách s viac ako desiatimi podlažiami, má byť umiestnené v blízkosti ovládacích prvkov sklopné sedadlo na krátky odpočinok počas cesty do zvolenej stanice,
- v prípade umiestnenia zrkadla vo výťahu toto nesmie spôsobovať optické klamy, predovšetkým pre osoby s čiastočným zrakovým postihnutím (napríklad veľké zrkadlo pokrývajúce zadnú stenu, ktoré nesiahá až po podlahu),
- vizuálne informácie musia byť podané aj zvukovo, správa musí byť jasná, ľahko pochopiteľná a jednoznačná,
- pred zastavením na každom podlaží musí zvuková správa oznámiť, na ktoré podlažie výťah prichádza,
- dostupnosť systému zlepšenia sluchového vnímania musí byť jasne označená,
- výťahová kabína musí byť vybavená telefónnym alebo signálnym zariadením umiestneným vo vhodnej výške,
- vo výťahovej kabíne musia byť jasne viditeľné indikátory, aby ich poloha bola zrozumiteľná pre všetkých,
- ovládacie zariadenie umiestnené vo vhodnej maximálnej výške musí byť čitateľné aj hmatom, dotykové ovládacie panely, s výnimkou určených aj pre osoby so zrakovým postihnutím, sú neprípustné, tlačidlo pre vstupné podlažie musí byť na ovládacom paneli výrazne vizuálne a hmatovo odlišené od tlačidiel pre ostatné podlažia,
- hmatateľné symboly v Braillovom a reliéfnom písme⁴⁴ sa musia umiestniť vedľa tlačidiel,
- ak je to požadované, má byť poskytnutá služba špecifická pre určitých používateľov alebo skupinu používateľov, ako napríklad alternatívny jazyk alebo dlhšie zotrvanie dverí v otvorenej pozícii, aktivovaná zariadením používateľa, ako je napríklad čítačka kariet, bezkontaktná čítačka, kód alebo kľúčový spínač.

⁴⁴ Osoby nevidiace od narodenia alebo osoby, ktoré stratili zrak v mladom veku majú väčšiu schopnosť naučiť sa čítať Braillovo písmo, zatiaľ čo osoby, ktoré stratili zrak v neskoršom veku sa ľahšie naučia čítať reliéfné písmo a písmená.

Zdvíhacia plošina

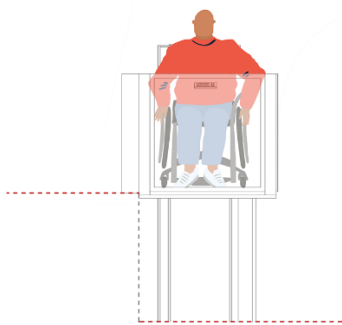
Zvislé a šikmé⁴⁵ zdvíhacie plošiny sú riešením na prekonanie výškových rozdielov určené predovšetkým pre rekonštrukcie⁴⁶. Vyžadujú si vhodne zvolenú polohu vzhľadom na vstup a umiestnenie schodiska. Je dôležité, aby priestor pre plošinu a jej poloha vo vzťahu k schodisku poskytovali dostatočnú voľnú manévrovaciu plochu a ich riešenie spĺňalo kritériá bezpečnosti. Zdvíhacie plošiny majú mať zvýšenú nosnosť, aby mohli byť použité osobami používajúcimi vozíky s elektrickým pohonom. Preferovaným riešením pred zdvíhacími plošinami sú bezbariérové výťahy, ktoré sú bezpečným a pohodlným spôsobom na prekonanie výškových rozdielov a na vertikálnu prepravu.

Zvislé zdvíhacie plošiny

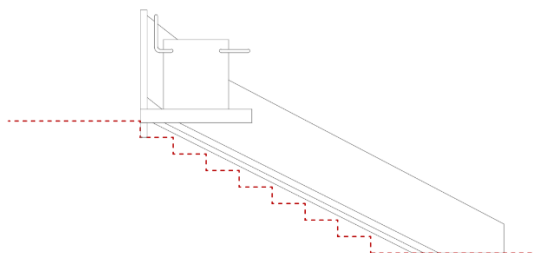
Zvislé zdvíhacie plošiny sú určené na použitie osobami s alebo bez vozíka. Pri návrhu zvislej zdvíhacej plošiny je potrebné uvažovať o komplexnej skupine užívateľov vrátane osôb používajúcich pomôcky pri chôdzi, osôb s detskými kočíkmi atď.

Pre návrh zvislých zdvíhacích plošín platia nasledujúce požiadavky:

- dvere na podestách musia byť automatické a prístupné pre všetkých používateľov,
- zdvíhacie mechanizmy na boku plošiny musia byť chránené, aby nepredstavovali pre užívateľa nebezpečenstvo,
- musí byť navrhnuté vyrovnávacie bezpečnostné zariadenie,
- ovládacie prvky a signály musia byť zreteľne identifikovateľné, dostupné a bezpečne použiteľné pre všetkých,
- podlaha na plošine musí mať protišmykový povrch,
- na prístupnej trase musí byť zabezpečené dostatočné osvetlenie a vizuálny kontrast, aby bol všetkým užívateľom umožnený bezpečný vstup a výstup z plošiny.

Zvislá zdvíhacia plošina

Šikmá zdvíhacia plošina (iba výnimočne)

⁴⁵ Použitie šikmých zdvíhacích plošín sa neodporúča. Ich použitie je akceptovateľné len v odôvodnených prípadoch špecifických rekonštrukcií.

⁴⁶ Zvislé a predovšetkým šikmé zdvíhacie plošiny sú často nevhodné pre mnohých ľudí s rôznymi obmedzeniami. Ich použitie je zvyčajne prevádzkovo obmedzené, zložitejšie pochopiteľné a ovládateľné. Problematickými faktormi pri používaní zdvíhacích plošín sú napr. ovládanie pomocou kľúča a/alebo prídržného tlačidla, chýbajúce uzatvorenie alebo chýbajúce dvere na podeste.

Použitie šikmej zdvíhacej plošiny nie je možné spolu s asistentom a neodporúča sa osobám používajúcim pomôcky pri chôdzi. Rovnako sa musí brať do úvahy, že nie sú vhodné pre osoby s obmedzenou zručnosťou a že môžu predstavovať prekážku v prípade požiarnej evakuácie.

Šikmé zdvíhacie plošiny

Šikmé zdvíhacie plošiny sú akceptovateľné iba v odôvodnených prípadoch. Šikmá schodisková plošina nie je vyhovujúca pre všetky skupiny užívateľov, je pomalá, vyžaduje obsluhu zaškoleného personálu.

Pre návrh šikmých zdvíhacích plošín platia nasledujúce požiadavky:

- šikmé plošiny pre vozíky musia byť navrhnuté a umiestnené tak, aby ich mohli bezpečne a nezávisle používať osoby používajúce mechanické aj elektricky poháňané vozíky,
- sklápacia plocha šikmej zdvíhacej plošiny pre vozíky musí byť chránená proti náhodným pádom,
- šikmé plošiny musia byť ohradené, pretože vodiaci systém a zdvíhacie mechanizmy predstavujú nebezpečenstvo na bočných stranách plošiny,
- musí byť navrhnuté vyrovnávacie bezpečnostné zariadenie,
- ovládacie prvky a signály musia byť zreteľne identifikovateľné, dostupné a bezpečne použiteľné pre všetkých,
- na prístupnej trase musí byť zabezpečené dostatočné osvetlenie a vizuálny kontrast, aby bol všetkým užívateľom umožnený bezpečný vstup a výstup z plošiny,
- na prístupnej trase musí byť zabezpečený dostatočný manévrovací priestor, aby bol všetkým používateľom umožnený bezpečný vstup a výstup z plošiny.

Eskalátory a pohyblivé chodníky

Eskalátory a šikmé pohyblivé chodníky sú bežne používané v občianskych budovách (ako napríklad nákupné centrá). Môžu uľahčiť pohyb vo veľkých, rozsiahlych a zložitých budovách s veľkým počtom užívateľov, ale nie sú vhodné pre všetkých. Nastupovanie a vystupovanie z eskalátora môže byť pre rôzne skupiny osôb náročné, predovšetkým pre staršie osoby, ktoré môžu mať ťažkosti s načasovaním a/alebo obratnosťou. Výrazná vizuálne a hmatovo kontrastná povrchová úprava alebo signalizácia pred eskalátorom má zabezpečiť upozornenie všetkým chodcom, predovšetkým osobám so zrakovým postihnutím.

Výťahy sú vždy uprednostňovaným spôsobom vertikálnej prepravy pre väčšinu osôb so zdravotným postihnutím alebo osoby s kočíkom, najmä pre všetky osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a osoby so psami so špeciálnym výcvikom. Za určitých situácií môžu niektoré osoby uprednostňovať eskalátory – napr. ak sa pohybujú osamote večer a v noci a pod. Eskalátory a šikmé pohyblivé chodníky za žiadnych okolností predovšetkým z bezpečnostných dôvodov nie sú určené pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb alebo osoby s kočíkom.

Pri návrhu a realizácii je dôležité zohľadniť bezpečnostné kritériá pre široký okruh používateľov a uvedomovať si, že ich používanie môže viesť k nebezpečným situáciám. Niektoré osoby nie sú schopné samostatne používať eskalátor alebo šikmý pohyblivý chodník a sú závislé od pomoci sprevádzajúcej osoby.

Umiestnenie eskalátorov a šikmých pohyblivých chodníkov

- ak je k dispozícii eskalátor alebo šikmý pohyblivý chodník, musí byť v ich blízkosti osobný výťah určený aj pre osoby so zdravotným postihnutím, značením jasne odlišiteľný od eskalátora alebo šikmého pohyblivého chodníka,
- na oboch koncoch musí byť dostatočne dimenzovaný (dostatočne dlhý a široký) rozptylový priestor bez zákrut, aby sa predišlo nahromadeniu ľudí,

- pri návrhu eskalátorov a šikmých pohyblivých chodníkov je potrebné vždy zohľadňovať polohu priľahlých požiarne chránených únikových ciest – schodísk, predsiení a výťahových šacht a súvisiacich chránených priestorov,
- v rozsiahlych budovách (ako napríklad nákupných centrách, železničných staniach, letiskách a pod.), má byť navrhnutý vodiaci orientačný systém pre osoby so zrakovým postihnutím – majú byť navrhnuté hmatové prvky pochôdznych plôch, aby usmernili osoby so zrakovým postihnutím na identifikovateľnú plochu pred vstupom na eskalátor alebo šikmý pohyblivý chodník. Rovnako pri východe z eskalátorov a šikmých pohyblivých chodníkov majú byť umiestnené hmatové prvky pochôdznych plôch navádzajúce osoby so zrakovým postihnutím ďalej na prístupnú prepravnú trasu⁴⁷.

Návrh eskalátorov a pohyblivých chodníkov

- do priestoru eskalátorov alebo šikmých pohyblivých chodníkov nesmú zasahovať žiadne objekty. Nesmú na nich byť žiadne prekážky okrem špecifických zariadení, kde z bezpečnostných dôvodov musí byť prístup na eskalátor kontrolovaný⁴⁸,
- pri nástupe a výstupe z eskalátora alebo šikmého pohyblivého chodníka musia byť umiestnené identifikovateľné varovné povrchy slúžiace najmä pre osoby so zrakovým postihnutím,
- trasa od eskalátora alebo šikmého pohyblivého chodníka k bezbariérovému výťahu umiestneného v ich blízkosti, musí byť zreteľne označená vhodným symbolom, resp. značením,
- musia byť realizované indikátory, označujúce polohu a smer eskalátorov zrozumiteľne pre všetkých,
- vizuálne signály, poskytované pri automatickom štarte eskalátorov alebo šikmých pohyblivých chodníkov, musia informovať používateľov aj o smere prevádzky. Musia byť doplnené o zvukové signály, v súlade s princípom multisenzorického vnímania informácií, zohľadňujúc všetkých užívateľov a upozorňujúc tiež osoby so zrakovým postihnutím na automatický štart eskalátora alebo šikmého pohyblivého chodníka a ich smer prevádzky,
- musí byť zabezpečené dobré osvetlenie eskalátorov alebo šikmých pohyblivých chodníkov zo zdroja s nízkou mierou oslnenia.

Hygienické zariadenia

Prístupné WC

V občianskej budove musí byť umiestnené najmenej jedno prístupné WC s bezbariérovými parametrami a vybavením určeným pre ZŤP osoby. Odporúča sa v objekte umiestniť systém bezbariérových WC tak, aby boli dobre dostupné v jednotlivých častiach budovy pre všetkých užívateľov vrátane osôb s rôznymi typmi obmedzení. Prístupné WC pre osoby so zdravotným postihnutím sú nevyhnutné, pretože poskytujú dostatočný priestor pre osoby, ktoré majú ťažkosti s

⁴⁷ Ak sú navrhované eskalátory alebo pohyblivé chodníky paralelne vedľa seba v smere nahor a nadol a môže dôjsť k zmene smeru prepravy, vyplývajúcej z rôznych požiadaviek na prevádzku objektu počas dňa, z bezpečnostných dôvodov a aby sa predišlo pádom, tento fakt môže byť zohľadnený pri návrhu hmatových prvkov pochôdznych plôch tak, aby navádzali iba k eskalátorom alebo pohyblivým chodníkom, ktoré nikdy nemenia smer svojej prevádzky.

⁴⁸ Na príklad na letisku, kvôli zamedzeniu používania eskalátorov pre vozíky na batožinu.

používaním bežných hygienických zariadení, predovšetkým pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb alebo osoby vyžadujúce pomoc pri presune na záchodovú misu a späť.

Je dôležité uvedomiť si, že rozmery prístupných WC závisia od funkcií, ktoré majú spĺňať. Pri navrhovaní hygienických zariadení musia byť zohľadnené rôzne priestorové nároky, vychádzajúce z požiadaviek na navrhovanú funkciu – napr. osoby s asistentom vyžadujú väčší vnútorný priestor. Rovnako je potrebné uvedomiť si, že prístupné WC sú praktické nielen pre osoby používajúce vozíky, resp. s pohybovými obmedzeniami, ale sú pohodlné aj napr. pre osoby so zrakovým postihnutím. Rôzne funkcie, ktoré majú prístupné hygienické zariadenia spĺňať, musia byť zohľadnené aj zodpovedajúcim priestorovým usporiadaním jednotlivých zariaďovacích prvkov – napr. rohové riešenie je vhodnejšie pre užívateľov, ktorí potrebujú dosiahnuť na umývadlo a umývadlovú batériu sediac na záchodovej mise, obojstranné (polostrovné) riešenie je zase vhodnejšie napr. pre užívateľov s paraplegiou alebo užívateľov s asistentom a pod. Po osadení všetkých zariaďovacích predmetov musí byť v prístupnom hygienickom zariadení zachovaná dostatočná manévrovacia plocha. Podlaha musí byť protišmykovo upravená.

V záchodovej kabíne musí byť záchodová misa, umývadlo, háčik na odevy a kôš na odpadky. Ak je v kabíne osadený prebaľovací pult, nesmie zužovať šírku manipulačného priestoru vedľa misy. Dvere záchodovej kabíny sa navrhujú posuvné alebo otočné, v prípade otočných sa musia otvárať smerom von z priestoru. Z vnútornej strany dverí musí byť umiestnené vodorovné držadlo vo výške dostupnej pre osobu sediacu na vozíku. Zámok dverí musí byť odomykateľný aj z vonkajšej strany.

Priestor okolo záchodovej misy musí umožniť čelné, bočné alebo diagonálne presadnutie z vozíka. Záchodová misa musí byť dostatočne vzdialená od bočných stien.

Výška hornej hrany záchodovej misy meraná od podlahy musí spĺňať požiadavky na použitie pre všetkých.

Po oboch stranách záchodovej misy musia byť umiestnené držadlá umožňujúce bezproblémové použitie WC. Obedve držadlá musia byť sklopné a musia presahovať pred záchodovú misu.

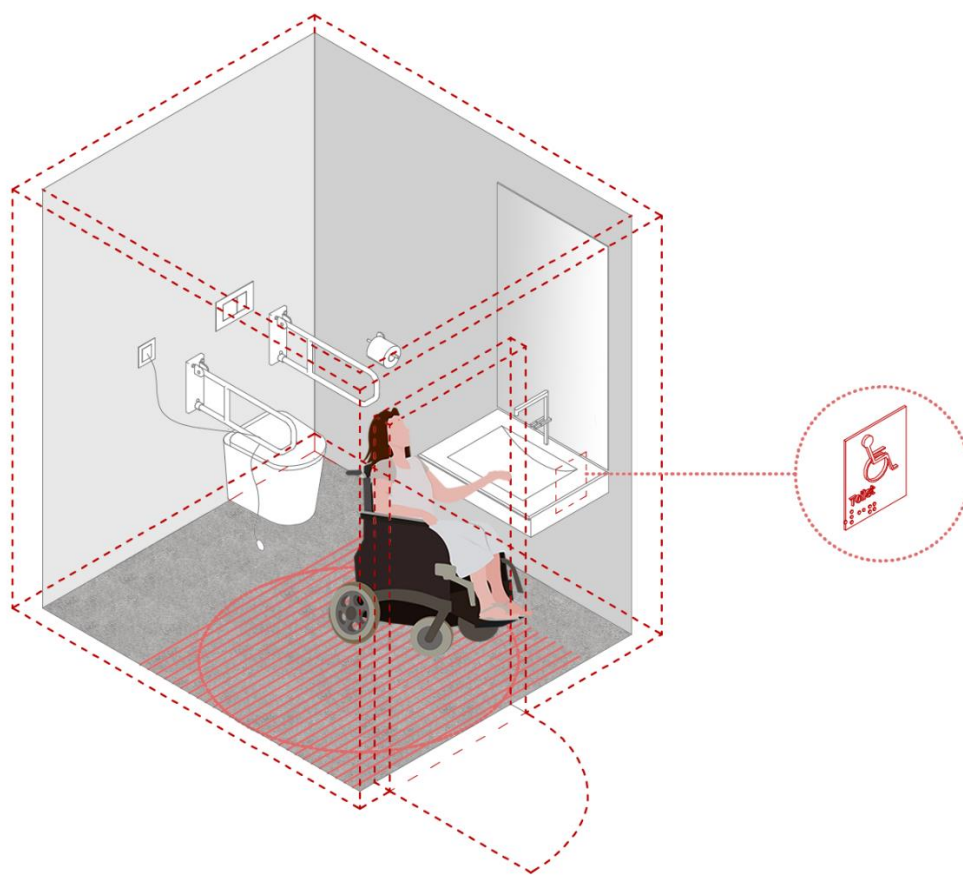
Splachovacie zariadenie musí byť umiestnené v dosahu zo záchodovej misy vo výške pohodlne dostupnej pre sediacu osobu. Odporúča sa oddialené splachovanie, zabudované do steny alebo do držadla. V dosahu z toalety musí byť umiestnený držiak na toaletný papier.

V bezbariérovej záchodovej kabíne a kúpeľni musí byť umiestnené veľké umývadlo prispôbené veľkosti priestoru, s hornou hranou výškovo prispôbenou na použitie pre všetkých. Priestor pod umývadlom musí zostať voľný na zasunutie kolien, sifón pod umývadlom musí byť riešený ako úsporný alebo podomietkový. Umývadlo musí mať pákovú vodovodnú batériu osadenú vo výške jednoducho dosiahnuteľnej osobe na vozíku. Vedľa umývadla musí byť osadené držadlo. Nad umývadlom musí byť osadené zrkadlo tak, aby sa v ňom videla sediaci aj stojaca osoba.

Ovládacie prvky, spínače a vešiaky na zavesenie musia byť umiestnené v primeranej výške pre všetkých – t.j. s obmedzením vyššieho osadenia prvkov.

V záchodovej kabíne vo verejnosti prístupných budovách musí byť na dostupnom mieste umiestnené tlačidlo núdzového volania osadené zásadne výškovo nepresahujúce výšku záchodovej misy a umožňujúce aj dotyk osoby ležiacej na podlahe.

Vo verejnosti prístupných budovách musí byť vytvorená kabína s pultom na prebaľovanie. Prebaľovací pult môže byť situovaný aj v záchodovej kabíne pre ZŤP osoby.

Pre návrh hygienických zariadení platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- prístupné WC musia byť výhodne umiestnené, t.j. tak, aby sa minimalizovali vzdialenosti presunov pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu,
- aspoň jedno prístupné WC musí byť navrhnuté ako unisex, aby bola umožnená pomoc ľubovoľnou osobou,
- ak je v rámci budovy umiestnená viac ako jedno prístupné WC alebo hygienické zariadenie, usporiadanie miestnosti musí zohľadňovať rôzne požiadavky na presun používateľov, napr. predný, šikmý, bočný z pravej a ľavej strany a prenos s asistenciou,
- prístupné WC a hygienické zariadenia musia byť jasne identifikovateľné a musia byť primerane označené s použitím uznaných medzinárodných symbolov,
- v miestnosti prístupného WC musí byť vždy umiestnené umývadlo,
- vo všetkých prístupných WC a prístupných hygienických zariadeniach musí byť zariadenie na privolanie pomoci (napr. núdzová ťahacia šnúra),
- dané zariadenie na privolanie pomoci má zohľadňovať osoby citlivé na svetlo alebo výrazné zvukové signály,
- má byť poskytnutá vizuálna a zvuková spätná väzba potvrdzujúca, že bol signál na privolanie pomoci zaznamenaný a boli podniknuté potrebné kroky,
- počet prístupných WC a hygienických zariadení má byť stanovený na základe celkovej veľkosti budovy a jej účelu.

Miestnosť a veľkosť prístupného WC

- veľkosť prístupného WC musí byť vhodná pre širokú škálu používateľov,
- miestnosť prístupného WC musí mať voľnú manévrovaciu plochu pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb, umožňujúci predný, šikmý a bočný presun na toaletnú misu a späť, zohľadňujúci rôzne požiadavky užívateľov,
- má byť zabezpečený priestor pre šikmý a bočný presun z oboch strán buď v rámci jednej miestnosti alebo v susediacej miestnosti so zrkadlovo otočeným usporiadaním. Na dverách toalety má byť umiestnené primerané značenie, označujúce možnosť presunu zľava alebo sprava,
- v miestnosti musí byť dostatočne veľká manévrovacia plocha bez prekážok,
- nosnosť stien musí byť dostatočná pre použitie na stene upevnených uchopovacích madiel,
- ak je v miestnosti požadované umiestnenie vybavenia na prebaľovanie detí, musí byť navrhnutý dodatočný priestor pre sklápací prebaľovací pult, odpadkový kôš na plienky a ďalšie doplnky.

Dvere a kovania prístupného WC

- dvere musia byť von otváravé, aby nezasahovali do manévrovacej plochy a pre jednoduchší prístup v prípade núdze,
- šírka dverí musí byť vhodná pre osoby na vozíku a v ideálnom prípade umožniť prechod aj s väčšími mobilnými pomôckami na pohyb,
- dvere do prístupného WC sa musia dať ľahko otvárať a zatvárať. Zámok musí umožňovať odomknutie z vonkajšej strany v prípade núdze. Zámok musí tiež z vonkajšej strany poskytovať informáciu o stave „voľné“ alebo „obsadené“,
- v prípade automatických posuvných alebo skladacích dverí má zariadenie na automatické otváranie umožňovať osobnému asistentovi opustenie miestnosti cez malý otvor, aby sa predišlo vizuálnemu exponovaniu používateľa invalidného vozíka, sediaceho na záchodovej mise,
- na von otváravých dverách musí byť z vnútra umiestnené vodorovné madlo na pritiahnutie dverí, aby sa uľahčilo ich zatváranie,
- vybavenie dverí, kovania a zariadenia musia byť ľahko použiteľné, napríklad dverný zámok a splachovací mechanizmus toalety ovládateľné zatvorenou päťou.

Prístupné umývadlo

- v miestnosti prístupného WC musí byť umiestnené umývadlo na umývanie rúk, vhodné pre osoby na vozíku,
- pod prístupným umývadlom musí byť voľný priestor na kolená a chodidlá pre osoby na vozíku, umývadlá so stredovým stĺpom sa odporúča nepoužívať, pretože zamedzujú prístup pre osoby na vozíku,
- prístupné umývadlo musí byť vhodne umiestnené v rámci priestoru prístupného WC, aby bol umožnený prístup pre osoby na vozíku⁴⁹,
- pred prístupným umývadlom má byť dostatočný priestor umožňujúci predný alebo šikmý prístup pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb,
- tlak vody má byť primeraný k veľkosti umývadla, aby sa predišlo striekaniu vody,
- batéria musí byť ľahko dostupná a ovládateľná jednou rukou.

⁴⁹ Odporúča sa umiestniť umývadlo v dosiahnuteľnej polohe pre osobu sediacu na záchodovej mise.

Sedadlo prístupného WC a uchopovacie madlá

- musí byť realizované prístupné sedadlo záchodovej misy v primeranej výške nad finálnou úrovňou podlahy, podporujúce presun z vozíka a späť⁵⁰,
- prístupné toaletné sedadlo musí mať dostatočnú dĺžku umožňujúcu umiestnenie invalidného vozíka vedľa neho a paralelný presun,
- prístupné sedadlo záchodovej misy má mať chrbtovú opierku uľahčujúce stabilitu užívateľov,
- na oboch stranách záchodovej misy musia byť v rovnakej výške umiestnené vodorovné uchopovacie madlá poskytujúce oporu užívateľom pri presune na sedadlo záchodovej misy a späť⁵¹,
- uchopovacie madlá musia byť pevne zakotvené a musia mať vhodný priemer umožňujúci jednoduchý úchop a primeranú dĺžku, podľa potreby,
- ak má záchodová misa priestor umožňujúci prístup osobám na vozíku na jednej alebo oboch stranách, musia byť uchopovacie madlá sklopné, aby umožňovali užívateľovi voľne manévrovať a vykonať bočný presun,
- uchopovacie madlá musia vizuálne kontrastovať s okolitými stenami,
- vedľa sedadla záchodovej misy sa odporúča umiestniť samostatný zdroj vody (bidetovú spršku) a odvodnenie podlahy pre možnosť umývania počas sedenia na toalete,
- držiak na toaletný papier a splachovací mechanizmus toalety musia byť jednoducho prístupné a použiteľné.

Doplňky prístupného WC

- doplnky ako papierové utierky alebo uterák na ruky, mydlo, odpadkový kôš atď. musia byť umiestnené tak, aby nebránili použitiu uchopovacích madiel a musia byť vo vhodnej jednoducho dosiahnuteľnej a použiteľnej polohe pre sediacu osobu,
- musí byť aplikovaný systém regulácie teploty teplej vody, aby sa predišlo obareniu,
- všetky ovládacie prvky, tlačidlá a úchytky musia byť ľahko identifikovateľné zrakom alebo dotykom a musia byť jednoducho dosiahnuteľné a použiteľné aj pre osoby s obmedzenou manuálnou zručnosťou,
- v blízkosti umývadla musí byť v primeranej výške a polohe umiestnená polica pre osoby aplikujúce alebo vymieňajúce stomické vrecká,
- musia byť realizované háčiky na oblečenie vo výške použiteľnej pre sediace a stojace osoby,
- nad umývadlom musí byť umiestnené zrkadlo so spodnou hranou v úrovni umožňujúcej pohľad sediacej aj stojacej osobe. Zrkadlá nemajú skresľovať odraz, veľkosť alebo usporiadanie miestnosti. Neodporúča sa umiestňovanie zrkadiel na celú výšku priestoru, siahajúcich až k podlahe, pretože môžu byť vnímané ako otvor v stene.

WC určené na všeobecné použitie

Prístupnosť musí byť zohľadňovaná aj v prípade verejných WC určených na všeobecné použitie, pretože mnoho ľudí s rôznymi ťažkosťami alebo zdravotnými problémami ich pravidelne využíva – napr. osoby nižšieho veku, staršie osoby, osoby so zrakovým postihnutím alebo osoby s kognitívnymi poruchami. Ak WC určené na všeobecné použitie nie sú navrhnuté podľa princípov

⁵⁰ Pre osoby schopné chôdze so slabými nohami na vstávanie zo záchodovej misy môže byť výhodná väčšia výška sedadla záchodovej misy ako výška potrebná pre presun z vozíka a späť (napr. v zariadeniach pre seniorov).

⁵¹ Zvislé uchopovacie madlo na stene vedľa záchodovej misy uľahčuje sadanie a vstávanie niektorým osobám, ktoré síce potrebujú oporu, ale stále dokážu vstať (napr. mnohé staršie osoby na vozíku).

univerzálneho navrhovania, je pravdepodobné, že mnohí užívatelia s rôznymi funkčnými požiadavkami na prístupnosť budú mať ťažkosti pri ich používaní a budú nútení používať len vyhradené prístupné WC.

Samostatné používanie hygienických zariadení malými deťmi vyžaduje prispôsobenie rozmerov väčšiny vybavenia, predovšetkým na špecifických miestach s väčším počtom detí. Na miestach s obmedzeným priestorom, ktoré má slúžiť širokej škále užívateľov, môžu byť alternatívou zariadenia pre dospelé osoby, deti a kojencov v jednej miestnosti.

Požiadavky na funkčnosť hygienických zariadení pre deti sú vo veľkej miere rovnaké ako pri WC pre všeobecné použitie okrem úprav výšky a rozmerov sedadla záchodovej misy, umývadla a umiestnenia doplnkov v dosahu detí.

Pre návrh WC určených na všeobecné použitie platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- musí byť zabezpečený dostatočný vizuálny kontrast, napr. medzi podlahami, stenami a vybavením v miestnosti,
- musí byť zabezpečené dostatočné osvetlenie pre všetkých používateľov hygienického zariadenia,
- všetky ovládacie prvky, tlačidlá a úchytky musia byť jednoducho použiteľné aj pre osoby s ťažkosťami s manipuláciou s predmetmi rukami,
- vnútorný priestor miestnosti WC musí byť dostatočne veľký, aby bolo možné pohodlne z vnútra zavrieť dvere, aj pre osoby väčšej postavy alebo s ťažkosťami pri manévrovaní,
- na viditeľnom mieste musí byť umiestnené označenie používateľov, ktorým je hygienické zariadenie určené (muži, ženy, unisex),
- doplnky majú byť umiestnené tak, aby uľahčovali ich identifikáciu pre osoby so zrakovým postihnutím⁵²,
- na uľahčenie používania rôznymi typmi užívateľov majú byť poskytnuté ďalšie doplnky ako napr. uchopovacie madlá pre staršie osoby alebo pre osoby s ťažkosťami pri chôdzi alebo police umožňujúce aplikovať alebo vymeniť stomické vrečko.

Pisoáre vo WC určených na všeobecné použitie

- umiestnenie pisoárov musí umožniť ich použitie pre osoby rôzneho veku,
- pisoáre majú vizuálne kontrastovať s okolím,
- aspoň jeden pisoár má mať uchopovacie madlá a/alebo oddeľovacie priečky, ktoré slúžia ako opora pre osoby s ťažkosťami s rovnováhou a ako orientačný prvok pre osoby so zrakovým postihnutím.

Hygienické zariadenia pre ostatných užívateľov

Miestnosti na prebaľovanie detí

Pre návrh miestností na prebaľovanie detí platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- v občianskych budovách určených verejnosti majú byť navrhnuté miestnosti na prebaľovanie detí,
- miestnosti na prebaľovanie detí musia byť prístupné pre všetkých používateľov a musia byť napojené na prístupnú trasu,

⁵² Odporúča sa poskytnúť hmatovo a vizuálne kontrastujúcu mapu, so znázornením umývadla a doplnkov ako aj záchodovej misy a pisoárov.

- miestnosti na prebaľovanie detí musia byť označené tak, aby označenie umožnilo ich jednoduchú lokalizáciu,
- miestnosti na prebaľovanie detí musia byť unisex, aby ich mohli použiť rodičia a opatrovatelia ktoréhokoľvek pohlavia,
- miestnosti na prebaľovanie detí musia mať dostatočné osvetlenie a vizuálny kontrast medzi jednotlivými prvkami, umožňujúce dobrú viditeľnosť a jednoduchú identifikáciu rôznych priestorov a prvkov,
- v priestore musí byť dostatočná manévrovacia plocha pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb,
- musí byť realizovaný na stenu upevnený prebaľovací pult s nastaviteľnou výškou alebo pevne upevnený vo vhodnej výške umožňujúcej prístup a používanie osobou na vozíku. Ak je k dispozícii priestor pre viac ako jeden prebaľovací pult, musia byť umiestnené v dvoch rôznych výškach, aby bolo možné ich použitie osobami rôzneho veku a v stojacej alebo sediacej polohe,
- k dispozícii majú byť jednorázové papierové podložky na prebaľovací pult,
- v miestnosti na prebaľovanie detí musí byť umiestnené umývadlo s voľným priestorom na kolená pre osoby na vozíku a vybavené ľahko dosiahnuteľnou a ovládateľnou batériou,
- súčasťou vybavenia miestnosti na prebaľovanie detí musí byť dávkovač na mydlo a automatický sušič rúk, ktoré sú jednoducho prístupné a dosiahnuteľné osobám používajúcim mobilné pomôcky na pohyb,
- nad umývadlom musí byť umiestnené zrkadlo so spodnou hranou v úrovni umožňujúcej pohľad sediacej aj stojacej osobe. Zrkadlá nemajú skresľovať odraz, veľkosť alebo usporiadanie miestnosti. Neodporúča sa umiestňovanie zrkadiel na celú výšku priestoru, siahajúcich až k podlahe, pretože môžu byť vnímané ako otvor v stene,
- súčasťou vybavenia miestnosti na prebaľovanie detí musí byť hygienický odpadkový kôš/kôš na plienky umiestnený tak, aby nepredstavoval prekážku pre užívateľov,
- ak sú navrhnuté háčiky na oblečenie, musia byť v rôznych výškach, aby umožnili použitie pre osoby rôzneho veku a v stojacej alebo sediacej polohe,
- ak je súčasťou vybavenia automat na predaj plienok s ľahko ovládateľnými ovládacími prvkami, musia byť dosiahnuteľné aj pre osoby v sediacej polohe,
- odporúča sa, aby súčasťou vybavenia miestnosti na prebaľovanie detí bola policia alebo stôl na osobné veci, jednoducho dosiahnuteľné pre všetkých užívateľov,
- priestor na prebaľovanie detí nemá byť navrhovaný ako súčasť miestnosti unisex prístupného WC toalety, aby sa neznižovala dostupnosť toalety pre užívateľov, ktorí ju potrebujú,
- ak nie je k dispozícii dostatok priestoru, napr. v malých budovách alebo je nízka potreba na miestnosť na prebaľovanie detí, môže byť priestor na prebaľovanie detí zahrnutý v rámci priestoru unisex prístupného WC, ktorá má doplňujúci priestor na vybavenie na prebaľovanie detí.

WC pre deti

Pre návrh WC pre deti platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- v občianskej budove musia byť navrhnuté WC s rozmermi a výškou prispôbenou rôznym postavám detí a dospelých osôb, ktoré zvyčajne používajú budovu,
- umývadlo musí byť umiestnené vo výške, prispôbenej deťom a dospelým osobám, alebo musí byť výškovo nastaviteľné,

- všetko vybavenie musí byť umiestnené v rámci relatívne krátkej dochádznej vzdialenosti detí a dospelých osôb.

Prístupné WC pre deti so zdravotným postihnutím

Pre návrh prístupných WC pre deti so zdravotným postihnutím platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- v budovách špeciálne určených pre deti alebo v multifunkčných budovách, ktoré sú pravidelne využívané deťmi má byť realizované prístupné WC pre deti,
- súčasťou prístupného WC je prístupné umývadlo a prístupná záchodová misa, umiestnené vo vhodnej výške pre deti na vozíku,
- uchopovacie madlá musia byť umiestnené vo výške vhodnej pre deti a dospelých alebo musia mať nastaviteľnú výšku.

Miestnosti na dojčenie

Pre návrh miestnosti na dojčenie platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- miestnosti na dojčenie musia byť napojené na prístupnú trasu,
- miestnosti na dojčenie musia byť jednoznačne označené pre jednoduchú lokalizáciu,
- miestnosti na dojčenie musia mať dostatočný priestor na jednoduché manévrovanie pre osobu na vozíku alebo používajúcu mobilnú pomôcku na pohyb,
- sedadlo musí mať podrúčky umožňujúce bezpečnú oporu ruky počas dojčenia,
- miestnosti na dojčenie musia mať osvetlenie a vizuálny kontrast medzi jednotlivými prvkami, umožňujúce tichý pobyt a zároveň jednoduchú identifikáciu rôznych priestorov a prvkov,
- v miestnosti na dojčenie má byť umiestnené umývadlo na umývanie rúk alebo drez s voľným priestorom na kolená pre osoby na vozíku, vybavené ľahko dosiahnuteľnou a ovládateľnou batériou, dávkovač mydla a automatický sušič rúk,
- doplnky ako mikrovlnná rúra a pod. majú byť umiestnené vo výške umožňujúcej používanie osobami nižšej postavy alebo osobou na vozíku.

Toalety (hygienické zariadenia) pre všetkých

Toalety (hygienické zariadenia) pre všetkých predstavujú priestor s funkciou WC, sprchy a prezliekacej miestnosti, určený na používanie pre osoby s komplexnými a viacnásobnými zdravotnými postihnutiami, ktoré môžu vyžadovať použitie zdvíhacieho zariadenia a/alebo prezliekacej lavice pre dospelé osoby v hygienickom zariadení. Osoby používajúce toto zariadenie s vyššou pravdepodobnosťou používajú väčšie a komplexnejšie typu vozíky s vyvýšenými opierkami chodidiel, možnosťou sklopenia alebo s integrovanými kyslíkovými fľašami.

Priestor je vybavený fixným závesným zdvíhacím systémom, aby asistenti mohli užívateľa presúvať k rôznym zariadeniam v rámci priestoru.

Toalety pre všetkých sú navrhované hlavne vo veľkých dopravných termináloch alebo prestupových bodoch, napríklad na letiskách a veľkých železničných staniach a v rozsiahlych občianskych budovách a komplexoch, ako sú nákupné centrá, voľnočasové alebo zábavné komplexy.

Umiestnenie

- toalety pre všetkých majú byť umiestňované vo veľkých budovách dopravnej vybavenosti, veľkých čerpacích staniciach a odpočívadlách pri cestách, zariadeniach obchodu a voľnočasových komplexoch,
- ak sú k dispozícii, toalety pre všetkých musia dopĺňať nie nahrádzať poskytovanie unisex prístupné WC,
- ak je to možné, toalety pre všetkých majú byť umiestnené v blízkosti ostatných hygienických zariadení v rámci objektov,
- zariadenie musí byť označené symbolom a musí byť realizované značenie informujúce o polohe najbližšieho unisex prístupného WC a miestnosti na prebaľovanie detí.

Prvky interiéru

- priestor toalety pre všetkých musí mať dostatočnú veľkosť, aby umožňoval použitie osobám používajúcim veľké mobilné pomôcky na pohyb vrátane tých s vyvýšenými opierkami chodidiel, možnosťou sklopenia alebo integrovanými kyslíkovými fľašami a ich asistentom,
- dvere musia mať dostatočnú šírku umožňujúcu prístup pre veľké mobilné pomôcky na pohyb a musia byť otváracie smerom von,
- musí byť zabezpečený voľný priestor umožňujúci:
 - priestor na plné otočenie, do ktorého nezasahuje žiadne vybavenie (voľná manévrovací plocha),
 - umiestnenie vozíka, keď sa nepoužíva (bez ohrozenia bezpečného prístupu a používania vybavenia),
 - inštaláciu popruhov používaných so zdvíhacím zariadením,
- stropné svietidlá musia byť zapustené alebo plytké, aby bol umožnený voľný pohyb pohyblivej koľajnice zdvíhacieho zariadenia,
- musí byť k dispozícii zdvíhacie zariadenie s koľajnicou na strope pokrývajúce celú plochu miestnosti (s dostatočnou nosnosťou na bezpečné používanie),
- musí byť k dispozícii výškovo nastaviteľná presunuteľná lavica (vhodná na sprchovanie a prezliekanie dospelých osôb),
- musí byť k dispozícii polica umiestnená vo vhodnej výške,
- musia byť k dispozícii veľké hygienické a odpadkové koše s ľahko použiteľnými poklopami alebo samozatváracími mechanizmami na minimalizáciu zápachu a ak je to možné, odpadkové koše majú byť zapustené do steny,
- musí byť k dispozícii výškovo nastaviteľné umývadlo s pohonom,
- umiestnenie WC musí byť polostrovné, so sklopnými madlami na oboch stranách záchodovej misy,
- miestnosť musí byť dostatočne osvetlená,
- regulácia teploty vody a vykurovania miestnosti má zabrániť extrémne nízkym alebo vysokým teplotám,
- má byť zabezpečené primerané a regulovateľné vykurovanie priestoru,
- príslušenstvo a vybavenie musí vizuálne kontrastovať s okolím,
- má byť k dispozícii zatahnutelná deliaca zástena (nie kotvená do stropu),
- má byť zabezpečené prirodzené alebo umelé vetranie. Vzduchotechnické zariadenia majú mať čo najtichšiu prevádzku.

Sprchy a kúpeľne

Ak sú v budovách realizované sprchy, kúpeľne alebo prezliekacie miestnosti – napr. v športových zariadeniach, hoteloch, hosteloch, nemocniciach a pod., je potrebné, aby boli navrhnuté aj ich prístupné verzie umožňujúce použitie pre osoby na vozíku, osoby s ťažkosťami pri chôdzi atď.

Pre návrh spŕch a kúpeľní platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- povrchy podláh musia byť protišmykové,
- musí byť zabezpečené dobré a rovnomerné osvetlenie,
- medzi stenami a podlahou má byť vizuálny kontrast pre ľahkú identifikáciu rozhraní,
- držiak sprchovej hlavice musí byť nastaviteľný na použitie v rôznych výškach, napríklad pre deti a umožňovať samostatné používanie v sediacej polohe na sprchovacom sedadle,
- uchopovacie madlá a vybavenie pomáhajúce používateľovi s udržiavaním rovnováhy musia byť umiestnené v primeranej výške,
- uchopovacie madlá a vybavenie musia byť vizuálne kontrastujúce – napr. sprchová hlavica, oporné uchopovacie madlo a pod.,
- v budovách so spoločnými sprchami má byť navrhnutá samostatná prístupná sprchovacia kabína,
- všetky doplnky majú byť ľahko použiteľné, aj pre ľudí s obmedzenou zručnosťou, napríklad staršie osoby.

Prístupné sprchovacie miestnosti

Pre prístupné sprchovacie miestnosti platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- musia byť zohľadnené všetky vyššie uvedené všeobecné požiadavky na prístupné sprchy,
- prístupná sprchovacia miestnosť musí mať voľnú manévrovaciu plochu umožňujúcu ľahké používanie, napríklad dostatočný priestor pre prístup k sklopnému sedadlu,
- prístupná sprchovacia miestnosť musí umožňovať bezbariérový vstup do sprchovacieho priestoru bez prahov,
- ak je súčasťou spoločných spŕch, prístupný sprchovací priestor musí mať deliacu zástenu,
- deliaca zástena musí zachovať požadované priestory na pohyb a manévrovanie a nebrániť bezbariérovému vstupu,
- musí byť realizované vode odolné sklopné sedadlo alebo prenosné sprchové sedadlo,
- musí byť zabezpečený zvukový a vizuálny núdzový alarm,
- ak je to požadované, má byť poskytnutá prístupná sprchovacia miestnosť so závesným zdvíhacím zariadením pre použitie s pomocou asistenta,
- na dverách otváracích smerom von je odporúčané vodorovné uchopovacie madlo na zatváranie dverí,
- dvere sprchovacej miestnosti majú byť posuvné alebo otváracie smerom von,
- má byť zabezpečená vizuálna a zvuková spätná väzba potvrdzujúca, že signál na privolanie pomoci bol zaznamenaný a boli podniknuté potrebné kroky,
- má byť zabezpečená regulácia teploty vody a vykurovania miestnosti, aby sa predišlo extrémne nízkym alebo vysokým teplotám.

Prístupné kúpeľne s vaňami

Pre prístupné kúpeľne s vaňami platia nasledujúce požiadavky:

- súčasťou prístupných kúpeľní s vaňami musí byť prístupné WC,

- prístupné kúpeľne s vaňami musia mať dostatočnú veľkosť, aby vyhovovali širokej škále užívateľov,
- prístupné kúpeľne s vaňami musia mať dostatočnú voľnú manévrovaciu plochu umožňujúcu jednoduché používanie kúpeľne,
- ak je zamýšľané samostatné používanie, smer presunu do vane aj na WC musí byť plynulý,
- ak je navrhovaná viac ako jedna prístupná kúpeľňa na samostatné používanie, musia kúpeľne umožňovať presun z pravej aj ľavej strany,
- musia byť realizované vizuálne kontrastujúce uchopovacie madlá a vybavenie,
- povrchy podláh musia byť protišmykové,
- dvere do kúpeľne majú byť posuvné alebo otvárateľné smerom von.

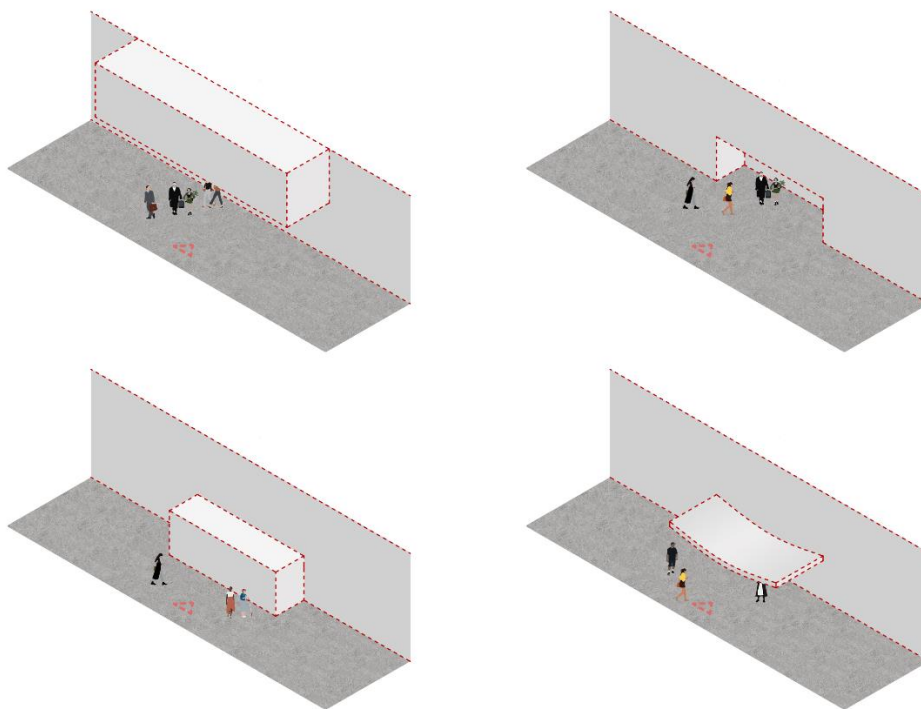
Orientácia v objektoch a priestore

Orientačný systém, orientácia a navigácia

Orientačný systém predstavuje systém, ktorý poskytuje vhodné informácie, aby pomohol človeku prejsť vybudovaným prostredím k určitému cieľu. Orientačný systém sa vzťahuje k prvkom vybudovaného prostredia, ktoré uľahčujú orientáciu (znalosť, kde sa v prostredí nachádzate, vašej polohy a smeru) a navigáciu (plánovanie a nasledovanie trasy a vyhýbanie sa prekážkam). Zahŕňa budovy a vonkajšie priestory s dobre organizovaným usporiadaním a logickými trasami a stanovuje orientačné body, ako je umiestnenie výrazných prvkov a charakteristické akustické, materiálové, svetelné podmienky a farba priestorov a trás, ktoré pomáhajú uľahčiť orientáciu.

Vybudované prostredie musí byť navrhnuté, postavené a prevádzkované tak, aby zjednodušovalo navádzanie, orientáciu a navigáciu. Vhodné opatrenia môžu zahŕňať niektoré alebo všetky z nasledujúcich:

- dobre naplánované logické usporiadanie funkcií, ktoré zvyrazňuje kľúčové prvky, ako sú vstupy, recepcie, hygienické zariadenia a pod.,
- dobré svetelné podmienky s dodatočným osvetlením na miestach rozhodovania, ako sú prístupné cesty, vstupy, schodiská, výťahy a pod.,
- jasné informácie, poskytované v rôznych formátoch, vnímateľné pomocou zraku, sluchu, hmatu a, ak je to požadované, aj čuchu, aby boli prístupné pre ľudí so zmyslovým postihnutím uplatnením multisenzorického prístupu,
- použitie vizuálneho kontrastu,
- farebne odlíšené trasy,
- použitie hmatového navádzania alebo hmatových prvkov pochôdných plôch,
- vhodné rozmiestnenie značenia orientačného systému,
- nepoužívanie povrchov, ktoré by mohli zhoršiť orientáciu,
- architektonické a urbanistické prvky na rozlíšenie priestorov a poskytnutie orientačných bodov.

Informácia v orientačnom systéme

Základnou súčasťou orientačného systému je informácia, ktorá je jasná, stručná, presná a včasná. Jasnú informáciu možno definovať ako informáciu, ktorá je čitateľná a ľahko pochopiteľná. Jasnosť informácie predpokladá, že ľudia sú schopní rozlišovať medzi rôznymi typmi informácií, ktoré dostávajú.

Informácie možno rozdeliť do štyroch úrovní:

- úroveň 1: bezpečnostné informácie, ako sú napr. informácie o únikových trasách,
- úroveň 2: informácie o smere a polohe pre navigáciu,
- úroveň 3: všeobecné informácie a informácie s inštrukciami, ako sú otváracie hodiny, návody a pod.
- úroveň 4: reklamné informácie⁵³.

Je dôležité, aby sa tieto štyri úrovne informácií jasne odlišovali.

Pre informácie sa uplatňujú nasledujúce požiadavky:

- informácie v orientačnom systéme musí byť jednoduché nájsť a vnímať, musia byť jasné, stručné, presné a včasné,
- bezpečnostné informácie⁵⁴ musia mať najvyššiu prioritu z hľadiska ich vnímania, nasledované informáciami pre navigáciu, všeobecnými informáciami a informáciami s inštrukciami. Tieto musia vynikať v porovnaní s reklamnými informáciami.

Schéma bezpečnostných značiek

- informácie musia byť ľahko pochopiteľné, bez používania nejasných termínov,
- ak sa informácie opakujú počas trasy, obsah a terminológia musia byť konzistentné,

⁵³ Pre systém fungovania nie sú podstatné.

⁵⁴ Bezpečnostné informácie, značky musia byť použité v súlade s legislatívou a príslušnými technickými normami.

- informácie majú byť úplné, ale stručné, príliš veľa informácií je pre ľudí ťažké si zapamätať,
- aby boli informácie prístupné pre všetkých, musia byť poskytované aj prostredníctvom alternatívnych formátov, ako je zvuková, vizuálna alebo hmatová informácia s využitím multisenzorického prístupu,
- používať sa majú rozpoznateľné symboly, znaky a piktogramy spolu s textom.

Vizuálny kontrast

Vhodné použitie vizuálneho kontrastu medzi susediacimi povrchmi, medzi kľúčovými prvkami a pozadím a na sklenených plochách pomáha všetkým užívateľom, vrátane osôb s čiastočným zrakovým postihnutím, bezpečne sa pohybovať a identifikovať prvky.

Niektorí ľudia nie sú schopní vnímať niektoré alebo všetky farby. Väčšina ľudí, vrátane osôb s čiastočným zrakovým postihnutím, dokáže vnímať svetlo a tmú, čo môže byť využité na dosiahnutie vizuálneho kontrastu.

Vnímanie vizuálneho kontrastu ovplyvňuje kvalita svetla – prirodzené a umelé osvetlenie.

Na podporenie informačných a navigačných potrieb používateľov musia byť poskytnuté rôzne úrovne vizuálneho kontrastu:

- mierny vizuálny kontrast na uľahčenie orientácie a navigácie:
 - medzi veľkými plochami (podlahy, steny, stropy a dvere),
 - medzi dverami a zárubňami (vrátane vstupov, ktoré nie je ľahké identifikovať),
 - na dvernom kovaní (t. j. prvkoch a komponentoch na otváranie a zatváranie dverí),
 - medzi madlom a okolitým pozadím, napr. stenou,
 - na batériách a kúpeľňových doplnkoch v hygienických zariadeniach,
- vysoký vizuálny kontrast na zvýraznenie potenciálnych nebezpečenstiev a bezpečnostných opatrení ako napr.:
 - na indikáciu potenciálnych nebezpečenstiev (napr. voľne stojace stĺpiky a stĺpy na prístupových trasách, ktorým nie je možné sa vyhnúť),
 - na presklených, resp. sklenených stenách, celozasklenených dverách a akýchkoľvek bezrámových okrajoch presklených plôch,
 - na hranách schodiskových stupňov,
 - medzi povrchom eskalátora a prístupom k nemu,
- vysoký vizuálny kontrast na zjednodušenie čítania značiek, informácií a inštrukcií:
 - na textoch a symboloch na značkách,
 - na označovacích tabuľkách dverí,
 - na znakoch na malých ovládacích prvkoch a ovládacích mechanizmoch.

Pre dosiahnutie a zachovanie vizuálneho kontrastu platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- počas celého životného cyklu stavebných prvkov musí byť dosiahnutý a udržiavaný dostatočný stupeň vizuálneho kontrastu⁵⁵,
- vyšší stupeň vizuálneho kontrastu musí byť dosiahnutý a udržiavaný⁵⁶.

⁵⁵ Niektoré povrchy môžu s pribúdajúcim časom meniť svoje vlastnosti, napr. asfalt alebo farebné plochy po čase môžu vyblednúť a vizuálny kontrast môže byť znížený. Veľmi vysoký počiatočný kontrast umožní zachovanie vizuálneho kontrastu na dlhšiu dobu.

⁵⁶ Vo vonkajšom prostredí môžu ovplyvniť vizuálny kontrast poveternostné vplyvy a zmeny úrovne osvetlenia (napr. silné slnečné svetlo alebo umelé osvetlenie po zotmení).

- v situáciách ohrozenia napr. na vlakových nástupištiach a hranách stupňov,
- na zvýraznenie malých prvkov, ako text, znaky a symboly na značkách, najmä znaky na malých ovládacích prvkoch a ovládacích mechanizmoch, ktoré musia mať veľmi jasný vysoký vizuálny kontrast⁵⁷,
- v miestach s nízkou úrovňou osvetlenia,
- odporúča sa vyhnúť vizuálne kontrastným vzorom na podlahe pripomínajúcim schody alebo diery, a príliš dekoratívnym vzorom, ktoré môžu pôsobiť dezorientačne.

Orientačný systém a osvetlenie

- osvetlenie musí byť dostatočné pre povahu a navrhovanú funkciu priestorov,
- osvetlenie musí zvýrazňovať hlavnú trasu (ľudia majú tendenciu nasledovať svetlo).

Vizuálne označenie na skle

Veľké plochy skla môžu byť zamieňané za otvory a ľudia do nich môžu nechtiac naraziť. Presklené steny, dvere a ďalšie miesta so zasklením na celú výšku priestoru môžu pôsobiť veľmi dezorientujúco, najmä pre osoby s čiastočným zrakovým postihnutím. Odrazy od týchto povrchov môžu pôsobiť obzvlášť mätúco.

Pre vizuálne označenie na skle platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- presklené dvere a priečky musia mať jasné trvalé vizuálne označenie vo forme vizuálnych signalizačných prvkov, aby sa predišlo náhodným kolíziám,
- odporúča sa vyhnúť použitiu vysoko odrazivého skla.

Hmatové informácie

Ľudia so zrakovým postihnutím sa spoliehajú na rad hmatových prvkov vo vybudovanom prostredí, ako sú steny, hrany, obrubníky a madlá. Hmatová informácia alebo hmatový kontrast umožňuje informácie získavať dotykom, zvyčajne prstami/rukami alebo chodidlami. Príkladmi sú napr. poskytnutie hmatových reliéfnych informácií na značkách a ovládacích prvkoch; hmatové mapy a modely; hmatové značky alebo symboly poskytujúce informácie napr. na madlách na označenie posledného stupňa alebo úrovne podlahy, alebo na spodnej strane akustického signalizačného zariadenia na priechode pre chodcov, ktoré oznamuje, kedy sa zmení signál a je bezpečné prejsť; a zmena povrchu podlahy na poskytovanie informácií, navádzania alebo varovania pred nebezpečenstvami.

Ak je poskytovaná hmatová informácia alebo kontrast, platia nasledujúce požiadavky:

- musia byť identifikovateľné aj pre osoby so zníženou schopnosťou hmatového vnemu,
- hmatový prvok musí byť vypuklý a mať zaoblený profil bez ostrých hrán, ktoré by mohli spôsobiť zranenie alebo nadmerné nepohodlie⁵⁸,
- hmatová informácia musí byť poskytnutá konzistentne a umiestnená logickým a nadväzujúcim spôsobom,

⁵⁷ Jasný vysoký vizuálny kontrast majú svetlé znaky na tmavom pozadí alebo tmavé znaky na svetlom pozadí.

⁵⁸ Gravírované informácie môžu predstavovať problém pre určité skupiny používateľov. Embosovaný text má väčšiu variabilitu ako Braillovo písmo, pretože môže byť vytvorený pre rôzne znaky a symboly, kým Braillovo písmo má špecifickú podobu pre každé písmeno a symbol. Embosovaný text môže byť vhodnejší pre ľudí, ktorí majú problémy s čítaním Braillovho písma. Na druhej strane, Braillovo písmo je všeobecne normalizované a preto môže byť ľahšie zrozumiteľné a môže zjednodušovať komunikáciu medzi ľuďmi so zrakovým postihnutím.

- hmatový prvok musí byť vyrobený z materiálov, ktoré sú odolné a zachovávajú požadovaný hmatový a vizuálny kontrast.

Reliéfny povrch podlahy

Rozdiel v povrchovej úprave, napríklad medzi trávou a asfaltom alebo medzi kobercom a tvrdými podlahovými krytinami, môže označovať nasledovanú trasu alebo rôzne zóny, ako je pešia trasa v kontakte na odpočinkové plochy. Špecifický typ reliéfu plochy na trase pre peších, známy ako hmatové prvky pochôdznych plôch (TWSI), poskytuje varovanie, navádzanie alebo informácie pre nevidiacich v prípade, že nie sú jasne vyznačené prírodnými alebo stavebnými prvkami, ako sú výrazné prirodzené okraje cesty alebo obrubníky. Príklady použitia sú napr. varovanie pri prístupe k priechodom pre chodcov, ak je chodník v jednej úrovni s cestou; varovanie pri prístupe k schodom; upozornenie na prekážky na trase; poskytnutie navádzania v otvorených priestranstvách; označenie zastávok a nástupíšť verejnej dopravy; alebo označenie polohy zariadenia, ako sú dvere výťahu.

Ak sa používajú hmatové prvky pochôdznych plôch (TWSI)⁵⁹, platia nasledujúce požiadavky:

- hmatové prvky pochôdznych plôch musia byť odlišiteľné od okolitých alebo susediacich povrchov (cez podrážky topánok a pomocou bielej palice pre osoby so zrakovým postihnutím), aj osobami so zníženou citlivosťou v chodidlách a nesmú spôsobovať nadmerné nepohodlie pri chôdzi,
- hmatové prvky pochôdznych plôch musia mať vizuálny kontrast so susediacim povrchom, aby poskytli dodatočnú identifikáciu,
- musia mať dostatočnú hĺbku v smere pohybu, aby boli rozlíšiteľné a umožňovali cieľnú reakciu užívateľov, ako zastavenie alebo otočenie,
- povrch musí byť protišmykový a nesmie sa javiť ako šmyklavý,
- nemá dochádzať k rozdielom protišmykovosti medzi hmatovými prvkami pochôdznych plôch a susediacimi povrchmi,
- pri použití viac ako jedného typu hmatových prvkov pochôdznych plôch musí byť rozdiel medzi týmito povrchmi jasne detekovateľný⁶⁰,
- ak je zmena v hmatové prvky pochôdznych plôch súčasťou orientačného systému, informácie musia byť v súlade s ostatnými informáciami orientačného systému.

Hmatové mapy, modely a pôdorysné plány

- hmatové mapy, modely a pôdorysné plány musia byť indikované pomocou TWSI alebo iných hmatových informácií alebo značiek,
- hmatové mapy, modely a pôdorysné plány musia byť umiestnené vo výške a pod uhlom umožňujúcim jednoduché čítanie prstom,
- musia byť dobre osvetlené, bez oslnenia alebo tieňov,
- Braillovo písmo a embosované hmatové informácie umiestnené na hmatovej mape, modeli alebo pôdorysne pláne musia byť ľahko lokalizovateľné a čitateľné,
- na hmatovej mape, modeli alebo pôdorysne pláne majú byť zahrnuté iba nevyhnutné informácie.

⁵⁹ Hmatové prvky pochôdznych plôch sú normalizované povrchy s konkrétnymi správami pre varovanie, navigáciu atď. Kľúčové zásady pre ich efektívne použitie stanovuje ISO 23599:2012.

⁶⁰ Medzera medzi dvoma povrchmi môže uľahčiť detekciu. V Slovenskej republike sa medzera s hladkým povrchom medzi dvoma TWSI používa iba v prípade križovania reliéfnych pásov.

Zvukové informácie a zlepšenie vnímania zvuku

Vhodné použitie zvukových informácií v prostredí, spolu s písomnými informáciami umožňuje užívateľom efektívnu komunikáciu a identifikáciu kľúčových prvkov pre uľahčenie používania a orientácie.

Systémy na zlepšenie sluchového vnemu podporujú zvukovú komunikáciu a môžu byť užitočné pre osoby so sluchovým postihnutím.

Platia nasledujúce požiadavky:

- zvukové informácie musia byť poskytnuté:
 - na signalizáciu potenciálne nebezpečných situácií, ak je to možné, na doplnenie hmatových informácií (napr. pri železničných priecestiach, električkách),
 - pre núdzové asistenčné alarmy (napr. vo výťahoch, hygienických zariadeniach, hotelových izbách a pod.),
 - spolu s vizuálnymi informáciami (napr. vyvolávacie systémy, informačné displeje),
- zvukové informácie musia byť jasné, jednoducho zrozumiteľné a jednoznačné,
- hlasové oznamovacie systémy musia umožňovať jasné počutie reči a musia byť doplnené o systém zlepšenia sluchového vnemu,
- interaktívne prvky, ako napríklad vstupné prístupové systémy alebo systémy núdzového volania, musia byť zvukové aj vizuálne,
- digitálne informačné systémy, ktoré poskytujú bezdrôtový prístup k orientačnému systému pre použitie s osobnou asistenčnou technológiou musia jasne uvádzať, či je možné použitie verejných prijímačov poskytovaných prevádzkovateľom a/alebo osobných zariadení, ako napríklad mobilných telefónov.

Pre zlepšenie sluchového vnemu platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- systém zlepšenia sluchového vnemu⁶¹ musí byť nainštalovaný v miestnostiach a priestoroch používaných na stretnutia, prednášky, vyučovanie, vystúpenia, športové podujatia alebo filmové projekcie,
- pri návrhu priestoru sa majú uplatniť akustické opatrenia na zníženie rušivých zvukov a zvukov pozadia,
- systém zlepšenia sluchového vnemu má byť nainštalovaný na pultoch recepcií a služieb⁶²,
- miestnosti alebo priestory s osobným systémom zlepšenia sluchového vnemu k existujúcemu ozvučeniu v každej miestnosti, napr. pomocou indukčnej slučky, majú byť jasne označené príslušným piktogramom,
- indukčné slučky musia spĺňať technické hodnoty príslušných technických noriem⁶³,
- do obvodov všetkých verejných alebo platených telefónov pre návštevníkov a vstupných telefónov má byť nainštalované indukčné prepojenie a prídavné ovládanie hlasitosti na prispôsobenie zosilnenia zvuku,

⁶¹ Systémy zlepšenia sluchového vnemu zahŕňajú priamy káblový systém, systém indukčnej slučky, infračervený systém, rádiový systém a systém Wi-Fi. Všetky tieto systémy prenášajú signál. Pre infračervený a rádiový systém sú potrebné špeciálne prijímače. Načúvacie pomôcky vybavené T-spínačom sú schopné prijímať signál z indukčnej slučky. Prijímače je možné vybaviť tak, aby boli kompatibilné s načúvacími pomôckami.

Systém Wi-Fi spočíva v prenose zvukového zdroja pripojeného k Wi-Fi prístupovému bodu alebo Wi-Fi systému pre prenos zvukového signálu. Zvukový prenos je prijímaný prostredníctvom zariadenia s podporou Wi-Fi (smartfón, tablet atď.), z ktorého používateľ počúva zvuk cez slúchadlá alebo podobný prijímač.

⁶² Systémy zlepšenia sluchového vnemu sú vhodné v hlučných prostrediach a verejných priestoroch (napr. pre pulty recepcií a služieb a pod.).

⁶³ EN 60118-4

- telefóny, ktoré sú vhodné pre používateľov načúvacích prístrojov a kompatibilné so systémami zlepšenia sluchového vnemu, majú byť označené príslušným symbolom „T-switch“⁶⁴.

Značenie

Okrem navádzania ľudí smerom k zariadeniam sú užitočné značky na označovanie prístupných trás. Môžu poskytovať informácie pomáhajúce plánovaniu a nasledovaniu trasy vrátane vzdialeností a sklonov, ak je to požadované.

Hlavné druhy značenia sú:

- značky únikových východov,
- orientačné značky: skice, plány, modely, atď.,
- smerové značky: informácie o smere z bodu A do bodu B,
- funkčné značky: vysvetľujúce informácie,
- informatívne značky: čisto informatívne, napr. meno, názov a pod.

Pre značenie platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- značky musia byť ľahko čitateľné a zrozumiteľné,
- značky musia byť embosované, prípadne aj s použitím Braillovho písma, kde je to požadované,
- značky musia byť vyrobené z pevných materiálov a musia sa dať jednoducho vymeniť, očistiť a opraviť,
- na značkách majú byť použité ľahko pochopiteľné a všeobecne akceptované piktogramy a znaky v zmysle príslušných legislatívnych predpisov a technických noriem⁶⁵.

Pre umiestnenie značenia platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- značky musia byť umiestnené na miestach, kde sú jednoducho identifikovateľné a viditeľné,
- orientačné značky a plány budov a vonkajších priestorov musia byť umiestnené na prístupných miestach vedľa hlavných prístupných trás, ale nie priamo na nich, aby si ich bolo možné bez rušenia prezrieť a netvorili prekážku v pohybe,
- k informačným a funkčným značkám musí byť umožnený prístup, aby ich bolo možné prečítať z krátkej vzdialenosti,
- smerové značky musia byť umiestnené v miestach voľby smeru a vytvárať logickú orientačnú postupnosť od východiskového bodu k rôznym cieľovým miestam,
- smerové značky sa majú opakovať, nie príliš často, ale vždy, keď existuje možnosť zmeny smeru cesty.

Umiestnenie značiek v exteriéri

- značky majú byť umiestnené mimo zorného uhla vodičov, aby nebránili výhľadu odbočujúcich vozidiel,
- každá smerová značka, ktorá nabáda chodcov, aby prešli cez cestu, má byť umiestnená blízko bezpečného označeného priechodu,

⁶⁴ T-spínač alebo spínač indukčnej slučky, angl. Telecoil Switch.

⁶⁵ ISO 7000, ISO 7010, ISO 16069 a ISO 28564-1

- značky pre peších majú byť umiestnené tak, aby boli zreteľne viditeľné z peších trás a nesmú byť umiestnené tak, aby vytvárali prekážku alebo na mieste, kde môžu byť zakryté a postrádané, napr. na nízkych múroch alebo v kríkoch alebo zakryté vozidlami,
- dopravné značky musia byť umiestnené tak, aby boli viditeľné zo všetkých smerov a ak je to možné, majú byť na oboch stranách ulice,
- rozkladacie značky vo forme A-stojanov v ideálnom prípade nemajú byť umiestňované na peších trasách. Ak je to možné, má byť uprednostnené umiestnenie značiek na stenách pred rozkladacími A-stojanmi⁶⁶,
- použitie A-stojanov musí byť obmedzené na zóny s mobiliárom, zvýraznené vizuálnym a hmatovým kontrastom povrchu zeme a pevne zakotvené na mieste tak, aby nespadli alebo nebolo možné ich prevrhnutie,
- značky v nízkej úrovni s dvojicou vertikálnych podpôr (napr. mapy mesta) musia byť zvýraznené vizuálnym a hmatovým kontrastom povrchu zeme a medzi stojkami musí byť v nízkej výške priečka alebo lišta, ktorú je možné identifikovať pomocou bielej palice pre osoby so zrakovým postihnutím, aby sa predišlo neúmyselnému vkročeniu nevidiacich osôb medzi stojky a kolízií so značkou. Ak sú orientačné mapy prezentované touto formou, musia byť umiestnené popri pešej trase ale nie priamo na nej.

Umiestnenie značiek v interiéri

- značky musia byť systematicky umiestnené v pravidelných polohách po celej budove,
- značky označujúce dvere musia byť umiestnené vedľa dverí na strane kľučky v primeranej výške, aby boli čitateľné a aby bolo možné poskytnúť informácie formou embosovaných a Braillových znakov,
- smerové značky ku toaletám musia byť umiestnené vo všetkých súvisiacich častiach budovy alebo prostredia (napr. na chodbách a komunikačných trasách),
- schodiská musia mať informačné značky, označujúce všetky miesta vstupu a východu. Ak nie sú vedľa schodiska výťahy alebo rampy ako alternatívne možnosti vertikálnej komunikácie, musia byť zreteľne značené od schodiska,
- označenie podlaží musí byť umiestnené na každom podlaží na konci a začiatku schodiska a na konci a začiatku madiel a zvonka na minimálne jednej strane vstupu do výťahovej kabíny na každom podlaží. Ak je to relevantné, ako doplnok sa výrazné označenie podlažia musí umiestniť na každé podlažie viditeľne z výťahovej kabíny.

Výška značiek

- značky musia byť umiestnené vo výške, v ktorej sú jasne viditeľné pre sediacich, stojacich alebo kráčajúcich ľudí,
- na miestach, kde sa predpokladá, že značka môže byť zakrytá, napríklad v preplnenom prostredí, sa značka musí umiestniť v takej výške nad podlahou, aby bola viditeľná z diaľky ponad dav. Značky upevnené na strop alebo premietané zo stien musia byť nad úrovňou hlavy. V takom prípade majú byť umiestnené dve značky - jedna, ktorá je viditeľná z diaľky ponad hlavy ostatných ľudí a jedna doplnková v nižšej výške,

⁶⁶ A-stojany predstavujú osobitný problém, pretože sú v nízkej úrovni s možnosťou premiestnenia a môžu predstavovať nebezpečnú prekážku, predovšetkým pre osoby so zrakovým postihnutím, a obmedzujú šírku trasy. Mnohé môžu byť nahradené značkami na budovách.

- smerové a funkčné značky majú byť umiestnené vo výške, kde je k nim jednoduchý prístup a umožnený dotyk a čítanie embosovaných hmatových informácií a Braillovho písma pomocou prstov.

Typ a veľkosť písma

- typy písma musia byť jednoduché a ľahko čitateľné,
- veľkosť písma musí byť dostatočná, aby bolo písmo čitateľné z predpokladanej pozorovacej vzdialenosti,
- samostatné slová alebo skupiny slov musia začínať veľkým písmenom a pokračovať malými písmenami (ako v prípade viet),
- slová nemajú byť umiestnené príliš blízko seba. Medzi riadkami majú byť dostatočné výškové rozostupy,
- riadky textu majú byť usporiadané od zvislice vľavo (nevyvážené); znaky s jedným slovom majú byť zarovnané na stred.

Vizuálny kontrast na značkách

- text, piktogramy a symboly na značke musia mať vysoký vizuálny kontrast k tabuli, ovládaniu alebo tlačidlu, na ktorom sú umiestnené, aby boli jasne viditeľné a tabuľa, ovládanie, tlačidlo atď. musia tiež vizuálne kontrastovať s pozadím, na ktorom sú umiestnené. Ak nie je medzi tabuľou a pozadím dostatočný kontrast, môže byť riešený kontrastujúcim okrajom tabule,
- farby nemajú byť jediným nositeľom informácie ako napr. červená signalizujúca nebezpečenstvo. Slová alebo piktogramy na značke majú byť dostatočné na komunikovanie správy, farby môžu slúžiť ako doplnkové varovanie. Dôvodom je neschopnosť niektorých osôb identifikovať alebo rozlišovať niektoré farby a to aj keď ich zrak nie je iným spôsobom postihnutý. Na zabezpečenie vizuálneho kontrastu na značkách je vhodnejšie použiť kontrast medzi farebnými tónmi namiesto kontrastujúcich farieb. Napríklad použitie zelenej kontrastujúcej s červenou by netvorilo dobrý vizuálny kontrast, pretože tieto farby sa niektorým ľuďom javia identicky. Veľmi svetlá farba blízka bielej vedľa veľmi tmavej farby blízkej čiernej vytvorí dobrý vizuálny kontrast.

Osvetlenie značiek

- značky musia byť dobre osvetlené bez žiarenia. Riešenie závisí od umiestnenia značky, jej materiálu a osvetlenia,
- značky musia byť umiestnené tak, aby na ne nedopadali tieň,
- aby sa predišlo spôsobovaniu problémov ľuďom citlivým na svetlo, značky nemajú pozostávať zo svetiel, s výnimkou značiek, ktoré majú byť vnímateľné zo značnej vzdialenosti.

Obsah značiek

- značky musia byť zrozumiteľné, navrhnuté jednoducho a ľahko interpretovateľné,
- správa má byť jednoznačná,
- majú byť použité krátke vety a jednoduché slová. Skratky a veľmi dlhé slová sú ťažko pochopiteľné a nemajú byť používané,
- text na značkách má byť sprevádzaný piktogramami a symbolmi, kde je to požadované.

Uplatnenie embosovaných hmatových a Braillových znakov

- značky ako čísla izieb v hoteloch, dvere na verejných WC atď. musia obsahovať embosované hmatové a Braillovo písmo,
- Braillovo a embosované hmatové znaky musia byť umiestnené v primeranej výške a pod vhodným uhlom, aby boli ľahko čitateľné pomocou prsta,
- výška a profil reliéfu vystúpených hmatových písmen, čísel a grafických znakov musí umožňovať ich jednoduchú čitateľnosť pomocou prsta,
- embosované hmatové písmená, čísla a symboly musia vizuálne kontrastovať so značkou,
- Braillovo písmo musí byť na značke ľahko identifikovateľné, vyvýšené, zaoblené a príjemné na dotyk,
- Braillovo písmo musí spĺňať legislatívne a normové požiadavky.

Informačné displeje

Ak sú k dispozícii informačné displeje, platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- musia byť umiestnené v primeranej výške, aby na ne bolo ľahko vidieť,
- formátovanie písma atď. musí spĺňať požiadavky na písmo na značenie,
- obrazovka nesmie byť oslnená umelým ani prirodzeným osvetlením,
- musí byť k dispozícii doplňujúci zvukový informačný systém,
- kde je to požadované, značky majú byť doplnené informačnými displejmi vrátane video a multimediálnych displejov,
- žiadne kritické informácie nemajú byť závislé iba od informačného displeja, ak nie je napojený na záložný zdroj energie alebo ak sa v blízkosti predmetného displeja nenachádza alternatívna/duplicitná informácia,
- kombinácia obsahu displeja, jeho umiestnenia a sprievodných značiek má jasne naznačovať, či je obrazovka len vysielacia alebo aj interaktívna.

Grafické symboly

Grafické symboly je výhodné používať v spojení s informačným systémom pokiaľ je to možné, predovšetkým pre osoby so zníženou schopnosťou porozumenia písaného textu, napr. ak je text na značke v inom jazyku.

Grafické symboly môžu byť použité na označenie konkrétnych častí objektu súvisiacich s prístupom.

Nasledujúce špecifické zariadenia musia byť označené medzinárodne uznávanými symbolmi:

- vyhradené parkovacie miesta,
- prístup a vstupy do budov prístupnou trasou bez stupňov, najmä ak nie sú totožné s hlavným vstupom,
- prístupné výťahy, v prípade ak nie sú všetky výťahy prístupné; zdvíhacie plošiny a podobné zariadenia,
- prístupné hygienické zariadenia,
- priestory hľadiska vyhradené pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a prístupné sedenie,
- šatne,
- stupne alebo zdvíhacie zariadenia zabezpečujúce prístup do bazénov,
- zariadenia pre psy so špeciálnym výcvikom,
- miesta, kde sú dostupné zvukové a hmatové informácie,

- telefóny a zariadenia na núdzové volanie vybavené zosilnením zvuku,
- dostupnosť asistenčného zvukového systému.

Dizajn grafických symbolov

- grafické symboly musia mať vysoký vizuálny kontrast,
- symboly musia byť dobre osvetlené bez oslnenia,
- grafické symboly sa musia používať na smerových a identifikačných značkách,
- symboly musia mať dostatočnú veľkosť,
- vždy sa musia používať medzinárodne uznávané symboly,
- ak je to možné, symboly majú byť hmatové a sprevádzané embosovaným a Braillovým písmom na smerových značkách a označeniach dverí, umiestnených vo vhodnej výške pre umožnenie dotyku a čítania pomocou prstov.

Špecifické riešenia jednotlivých typologických druhov

Budovy pre kultúru, voľný čas a šport

Auditória, koncertné sály a pod.

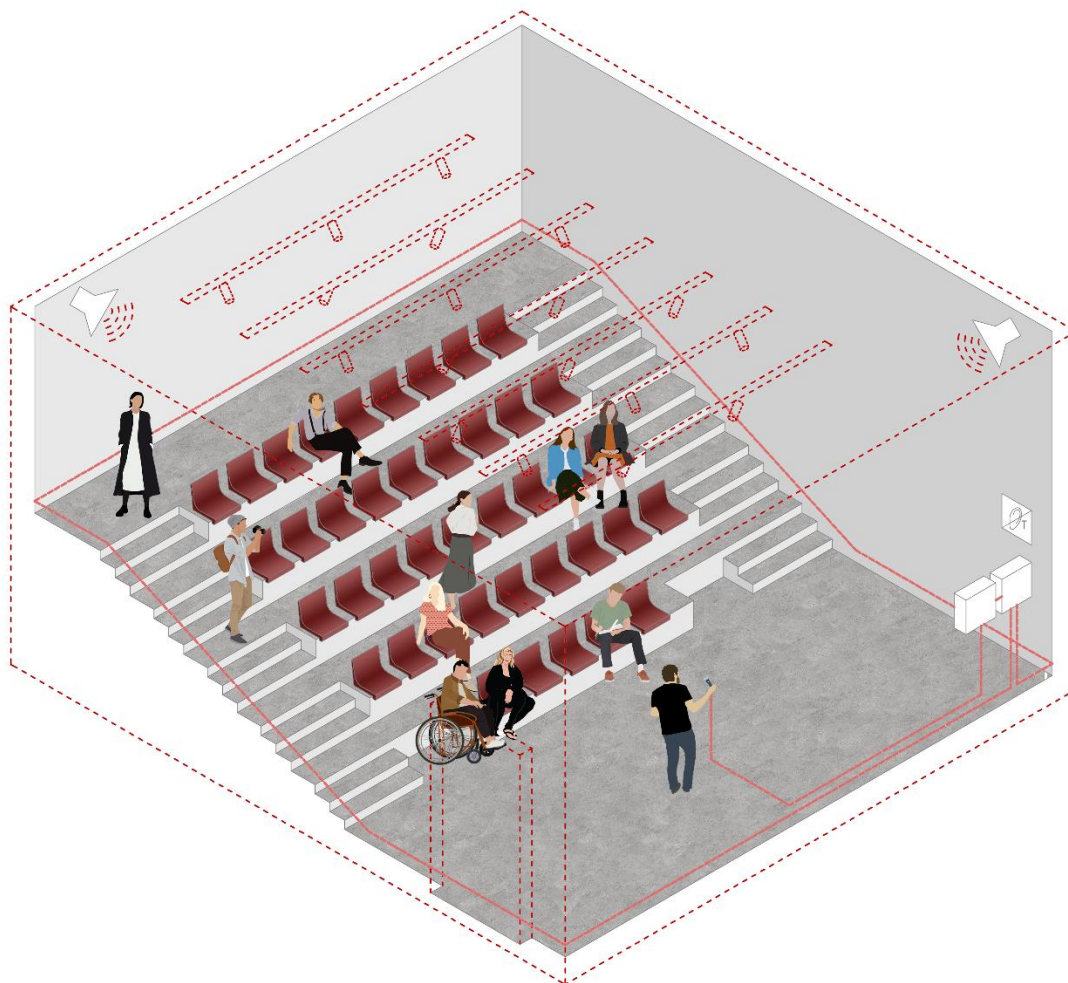
Auditória, koncertné sály a ďalšie priestory pre divákov sú miestami, kde sa ľudia zhromažďujú za účelom návštevy prednášok, koncertov, umeleckých vystúpení alebo športových podujatí. Tam, kde sú zložité prístupné trasy alebo úzke uličky, môže byť využívanie ťažké pre mnohých používateľov. Nedostatok priestoru medzi sedadlami pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb alebo miesta v hľadisku s obmedzenou viditeľnosťou znemožňujú jasný výhľad a vychutnanie si predstavenia týmto používateľom. Slabo fungujúci ozvučovací systém, nedostatok vhodných systémov zlepšenia sluchového vnemu alebo nedostatočné osvetlenie zamedzuje mnohým užívateľom získavať verejné informácie alebo sledovať predstavenie.

Tribúny a hľadiská

Tribúny a hľadiská musia spĺňať platné technické normy⁶⁷. Okrem toho pre ich návrh platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- ak sú uvádzané čísla radov a sedadiel, musia mať dostatočnú veľkosť, vizuálny kontrast s pozadím, na ktorom sú umiestnené a hmatové písmo a číslice, aby boli čitateľné pre osoby so zrakovým postihnutím. Doplňujúce číslovanie sedadiel môže byť v Braillovom písme,
- všetky sedadlá pre divákov musia vizuálne kontrastovať s okolitými povrchmi, aby napomáhali divákovi s čiastočným zrakovým postihnutím,
- ak je sedenie poskytované v rôznych zónach na rôznych úrovniach, musí byť poskytnuté ochranné zábradlie pre bezpečnosť používateľov,
- ak sú medzi zónami hľadiska a javiska umiestnené zábradlia, madlá alebo zábrany, nesmú brániť výhľadu divákov,
- zóny s fixným sedením alebo s voľne umiestnenými sedadlami majú zahŕňať niekoľko sedadiel s chrbtovými opierkami a podrúčkami, pre staršie osoby alebo osoby s oslabenou rovnováhou,
- okrem prvkov, ktoré sú štandardnou súčasťou schodísk sprístupňujúcich plochy na rôznych úrovniach, ak je to možné, majú byť poskytnuté špecifické podporné prvky uľahčujúce úchop a poskytujúce oporu pri pohybe nahor a nadol. Okrem toho, na uľahčenie používania schodov počas predstavenia pri nízkej hladine osvetlenia, majú byť hrany stupňov vysoko kontrastné.

⁶⁷ EN 13200-1

Vyhradené prístupné priestory na sedenie

- musí byť k dispozícii dostatočné množstvo vyhradených miest pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a pre psy so špeciálnym výcvikom, s dostatočným priestorom na manévrovanie a neobmedzeným výhľadom na javisko alebo miesto predstavenia, na rovnej ploche⁶⁸,
- vyhradené miesta pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a pre psy so špeciálnym výcvikom musia byť umiestnené na prístupnej trase s jednoduchým prístupom k únikovým východom,
- ak sú poskytované fixné sedadlá, dostatočný počet sedadiel má byť sklopných alebo presunuteľných, aby bolo možné zvýšiť počet vyhradených miest pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a pre psy so špeciálnym výcvikom, keď je to potrebné,
- na veľkých tribúnach a v hľadiskách s rôznymi zónami majú byť prístupné miesta na sedenie pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a pre psy so špeciálnym výcvikom umiestnené v rôznych zónach a umožňovať výber miesta na sedenie vo všetkých cenových kategóriách,
- vyhradené miesta majú byť začlenené medzi ostatné sedadlá, aby umožňovali dvom osobám používajúcim mobilné pomôcky na pohyb a psom so špeciálnym výcvikom zostať spolu alebo sedieť s ich spoločníkmi a umožňovali presun na sedadlo,

⁶⁸ Počet požadovaných vyhradených miest alebo sedadiel môže byť stanovený samostatnými predpismi a legislatívou.

- má byť vymedzený dostatočný počet sedadiel pre osoby s čiastočným zrakovým postihnutím, umiestnených na miestach s dobrou viditeľnosťou,
- pri niektorých sedadlách mimo prístupových uličiek a núdzových únikových ciest má byť pre psy so špeciálnym výcvikom poskytnutý priestor na oddych pri ich majiteľovi,
- niekoľko sedadiel vo všetkých cenových kategóriách má poskytovať viac priestoru na nohy pre osoby, ktoré môžu potrebovať viac miesta, ako sú veľmi vysoké osoby a osoby so psom so špeciálnym výcvikom,
- má byť poskytnutých niekoľko širších sedadiel alebo lavíc, vyhovujúcich osobám, ktoré potrebujú širšie usporiadanie sedadiel na pohodlné individuálne alebo spoločné sedenie v menšej skupine.

Zariadenia na komunikáciu

- pre publikum aj na javisku musí byť poskytnutý systém zlepšenia sluchového vnemu pre osoby so sluchovým postihnutím,
- má byť poskytnuté vhodné vizuálne kontrastné pozadie na uľahčenie posunkového jazyka a odčítania z pier,
- majú byť poskytnuté informačné obrazovky s textom a/alebo prekladom na podporu osôb so sluchovým postihnutím a osôb, ktoré nerozumejú jazyku používanému v predstavení (titulky),
- pre osoby so zrakovým postihnutím majú byť poskytnuté zariadenia na audio komentár.

Javisko a zákulisie

- priestor javiska musí byť prístupný z verejných priestorov aj zo zákulisia,
- ak je súčasťou orchestrisko, musí byť prístupné pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb.

Osvetlenie

- musí byť poskytnuté dostatočné osvetlenie uľahčujúce posunkový jazyk a odčítanie z pier,
- zdroje svetla musia byť vhodne umiestnené, aby umožňovali používateľom bezpečný pohyb v priestore na sedenie pri nízkej hladine osvetlenia, napríklad v uličkách, a umožňovali používateľom nájsť svoje sedadlo.

Šatne a toalety v auditóriách

Pre šatne a toalety v auditóriách platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- šatne musia byť prístupné a v blízkosti prístupných toaliet umiestnených v zákulisí, s vhodnými šírkami dverí a dostatočným priestorom pre prístup a použitie pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb,
- prístupné toalety pre publikum majú byť umiestnené vo všetkých zónach sedenia a pre zákulisie prístupné pomocou prístupných trás.

Knižnice a mediatéky

Okrem verejných knižníc s tradičnými a automatickými systémami sa môžu knižnice nachádzať v rôznych typoch budov, napríklad na univerzitách, v múzeách alebo v administratívnych budovách. Nezávislé používanie a prístupnosť pre všetkých zákazníkov a zamestnancov je kľúčová. Alternatívne formáty v súlade s princípom multisenzorického vnímania informácií a asistenčné technológie

zjednodušujú osobám so zrakovým, sluchovým postihnutím alebo kognitívnymi poruchami prístup ku knižničným zbierkam.

Pre návrh platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- uličky musia byť v jednej úrovni a musia poskytovať dostatočný komunikačný priestor medzi policami s knihami, kartotékami a regálmi pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a priestor na manévrovanie umožňujúci plné otočenie na konci uličky,
- digitálne katalógy, boxy na vrátenie kníh, miesta na štúdium a pracoviská musia byť dostupné v rôznych výškach,
- ak sú poskytované miesta na check-out, aspoň jeden rad musí byť prístupný pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a musí byť vhodne označený,
- ak sú dostupné digitálne katalógy alebo pracovné miesta, aspoň jedno pracovné miesto musí byť prístupné pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a musí byť vhodne označené,
- ak sú vyčlenené samostatné miestnosti pre skupinové štúdium, musia byť prístupné s dostatočnou šírkou prechodu, priestorom na manévrovanie a vhodne označené,
- ak sú umiestnené bezpečnostné brány, musia byť prístupné,
- priestory na policiach a regáloch musia byť dosiahnuteľné pre sediace osoby, ak nie je k dispozícii asistent,
- má byť zabezpečený nastaviteľný nábytok, vyhovujúci stojacim aj sediacim osobám a deťom.

Prístupné fixné sedenie, stoly a miesta na štúdium

- prístupné fixné sedenie, stoly a miesta na štúdium musia byť umiestnené na prístupnej trase,
- medzi fixným sedením, stolmi a miestami na štúdium musí byť zabezpečený dostatočný voľný priestor,
- ak sú pri fixnom sedení, stoloch alebo miestach na štúdium umiestnené police, musia byť ľahko dosiahnuteľné zo sediacej polohy,
- má byť poskytnutých niekoľko širších sedadiel alebo lavíc, vyhovujúcich osobám, ktoré potrebujú širšie usporiadanie sedadiel na pohodlné individuálne alebo spoločné sedenie v menšej skupine.

Prístupné boxy na vrátenie kníh

- prístupné boxy na vrátenie kníh musia byť umiestnené na prístupnej trase,
- boxy na vrátenie kníh musia byť ovládateľné iba jednou rukou,
- otvory majú mať dostatočný vizuálny kontrast, aby sa dali ľahšie rozpoznať pre osoby so zrakovým postihnutím.

Osvetlenie v knižniciach

- svietidlá pri knižných regáloch musia byť umiestnené priamo nad priestorom uličky a poskytovať dostatočné osvetlenie v nominálnej pracovnej výške,
- pri stoloch na čítanie alebo štúdium má byť poskytnuté doplnkové nastaviteľné osvetlenie pre používateľov, ktorí potrebujú vyššiu hladinu osvetlenia.

Akustika a zvukové vybavenie

- musí byť zabezpečená dostatočná absorpcia zvuku, na zníženie hladiny neželaného hluku pozadia a podporu sústredenia používateľov,

- pri informačnom pulte musia byť dostupné slúchadlá a indukčné slučky na krk na počúvanie zvukových médií,
- na počúvanie zvukových médií má byť vyčlenená samostatná miestnosť, aby neboli rušení ostatní zákazníci knižnice, čo je obzvlášť dôležité pre osoby so zrakovým postihnutím.

Múzeá

V prístupných múzeách majú návštevníci možnosť zmysluplne zažiť zbierku a vystavené exponáty prostredníctvom rôznych spôsobov prezentácie exponátov, informácií a komunikácie, vhodných pre ich rôznorodé individuálne požiadavky.

Pre návrh múzeí platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- všetky výstavné priestory a s nimi súvisiace miestnosti ako kníhkupectvá, kaviarne, reštaurácie, dielne a všetky zariadenia používané v týchto priestoroch musia byť prístupné a použiteľné pre všetkých návštevníkov,
- vo vstupnej hale a vo výstavných priestoroch majú byť zabezpečené rôzne typy sedenia napĺňajúce rôzne potreby používateľov, pre osoby, ktoré nemôžu dlhú dobu stáť alebo potrebujú oddych počas prehliadky exponátov.

Výstavné priestory a expozície múzeá

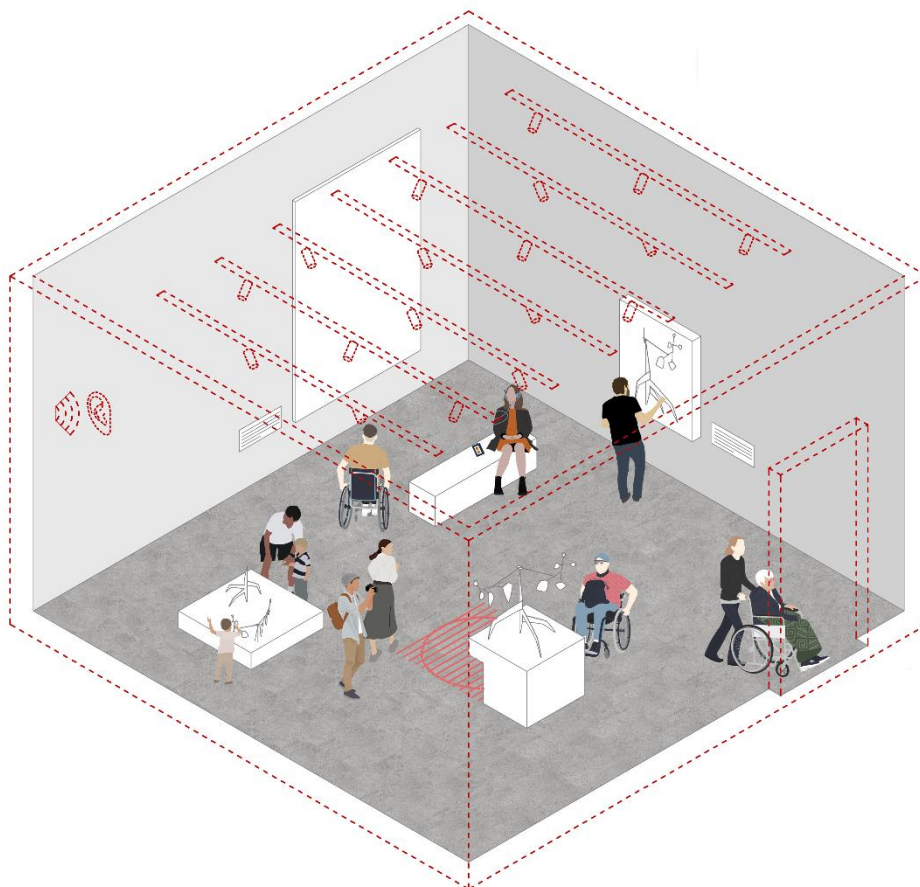
Pre výstavné priestory a expozície múzeí platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- návrh a usporiadanie výstavných priestorov musí umožňovať neobmedzený pohyb s prístupom v jednej úrovni a dostatočným priestorom na manévrovanie, aby sa osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb alebo pomôcky pri chôdzi mohli priblížiť a prezrieť si exponáty,
- exponáty a všetky vystavované predmety musia byť umiestnené vo vhodnej výške, aby si ich mohli prezrieť návštevníci v sediacej alebo stojacej polohe, deti a osoby nižšej postavy,
- obrazovky (elektronické vitríny atď.) a s nimi súvisiace panely a popisy musia byť stabilné a bezpečne pripevnené, napríklad na stenách alebo na zemi, kvôli bezpečnosti používateľov,
- obrazovky (elektronické vitríny atď.) a s nimi súvisiace panely a popisy a ich podpory musia byť vyrobené z materiálov, ktoré nespôsobujú odrazy, odlesky alebo oslnenie,
- popisy vo vitrínach musia mať dostatočnú veľkosť písma a musia byť umiestnené priamo za sklom alebo priehľadným krytom,
- súčasťou niektorých exponátov veľkého významu majú byť hmatové prvky alebo kópie, napríklad skulptúry a 3D reprodukcie obrazov, alebo alternatívne spôsoby vnímania, vhodné pre nevidiace osoby,
- zariadenia so zvukovým komentárom musia byť kompatibilné s načúvacími pomôckami s T-coilom používajúce indukčnú slučku na krk a mať možnosť zvýšiť hlasitosť⁶⁹,
- majú byť poskytnuté zvukové komentáre⁷⁰ na podporu osôb so zrakovým postihnutím ako aj pre všetkých návštevníkov, pre lepší zážitok a porozumenie exponátom a zbierkam v múzeu,

⁶⁹ Úroveň podľa EN 60118-4

⁷⁰ Zvukové komentáre môžu tiež podporovať navigáciu popisom, ako pokračovať k ďalšiemu bodu zvukovej prehliadky na konci každého komentára.

- vystavené predmety majú byť prezentované na vizuálne kontrastnom pozadí a majú byť dostatočne osvetlené⁷¹ aby bolo návštevníkom umožnené jednoducho si ich prezrieť a vnímať,
- majú byť k dispozícii prístupné interaktívne zariadenia, uľahčujúce porozumenie obsahu výstavy.

Výstavné panely a popisy

- vo výstavných priestoroch alebo miestnostiach musia byť umiestnené panely a popisy, vytvárajúce logickú nadväznosť so súvisiacimi exponátmi,
- panely a popisy musia byť umiestnené vo vhodnej výške, aby bolo umožnené ich prezeráť a čítať pre sediace alebo stojace osoby, deti a osoby nižšej postavy,
- panely a popisy musia byť poskytnuté v prístupných a alternatívnych formátoch podľa princípu multisenzorického vnímania informácií, aby boli ľahko čitateľné pre používateľov vrátane osôb so zrakovým postihnutím,
- panely a popisy nemajú predstavovať nebezpečenstvo pre používateľov,
- grafické podanie panelov má byť čitateľné s typmi písma dostatočnej veľkosti, čitateľnosti a s vizuálne kontrastným pozadím, aby boli čitateľné zo zmysľanej pozorovacej vzdialenosti,
- obsah panelov a popisov má byť zrozumiteľný pre osoby s rôznou úrovňou vzdelania a má byť poskytnutý v jazyku/jazykoch vhodných pre dané geografické a/alebo kultúrne pozadie návštevníkov.

⁷¹ V niektorých prípadoch je osvetlenie stlmené, v závislosti od typu exponátu a jeho citlivosti na svetlo. V týchto prípadoch môže byť vhodnejšia iná forma prezentácie (napríklad virtuálna návšteva, rozšírená realita), umožňujúca aj osobám s čiastočným zrakovým postihnutím vnímať exponát.

Osvetlenie

- miestnosti musia byť dostatočne osvetlené, aby bolo umožnené jednoduché vnímanie exponátov a čítanie panelov a popisov,
- osvetlenie v priestoroch pre výstavy a expozície má mať možnosť zvýšenia intenzity na kľúčových miestach, aby pri špecifických exponátoch umožňovalo jednoduché vnímanie pre osoby s čiastočným zrakovým postihnutím,
- osvetlenie objektov má byť navrhnuté tak, aby minimalizovalo oslnenie z odrazov počas prezerania a tiež zmenu vnímanej chromatičnosti diel.

Sakrálne budovy

Bez ohľadu na vierovyznanie alebo dôvod návštevy sakrálnej budovy, osoby so zdravotným postihnutím potrebujú rovnakú možnosť prístupu ako všetci ostatní. Sakrálne budovy môžu zahŕňať:

- priestory pre bohoslužby, miestnosti a sály pre stretávanie,
- krematóriá a domy smútku.

Na dosiahnutie udržateľnej prístupnosti je dôležité zosúladiť rešpektovanie požiadaviek na prístupnosť s náboženskými hľadiskami. Mnohé sakrálne budovy sú zároveň pamiatkovými budovami a pamätihodnosťami a preto je potrebné zohľadniť aj špecifické požiadavky pre pamiatkové budovy a územia.

Pre sakrálne budovy platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- všetky priestory pre bohoslužby musia byť prístupné, s prístupnými vstupmi a prístupnými trasami,
- informácie týkajúce sa otváracích hodín, časov bohoslužieb a obradov musia byť prístupné a poskytované pri vstupe,
- ak je to potrebné k účasti, musí byť poskytnutý systém zlepšenia sluchového vnemu pre osoby so sluchovým postihnutím (pozri 6.5 Zvukové informácie a zlepšenie vnímania zvuku),
- majú byť poskytnuté obrazovky s vizuálnym zobrazením, umožňujúce všetkým účastníkom bohoslužby sledovať obrad.

Priestory a zariadenia pre bohoslužby

- ak sú navrhované špecifické priestory na prípravu pre účastníkov obradov a celebrujúcich, musia byť prístupné s prístupným vybavením a zariadením podľa potreby príslušnej viery,
- ak sú k dispozícii pulty alebo úložné priestory atď. slúžiace pre účastníkov obradov, napríklad pulty na modlitebné knihy alebo sviečky v kostole, police na odkladanie topánok v mešite atď. musia byť prístupné pre všetkých používateľov.

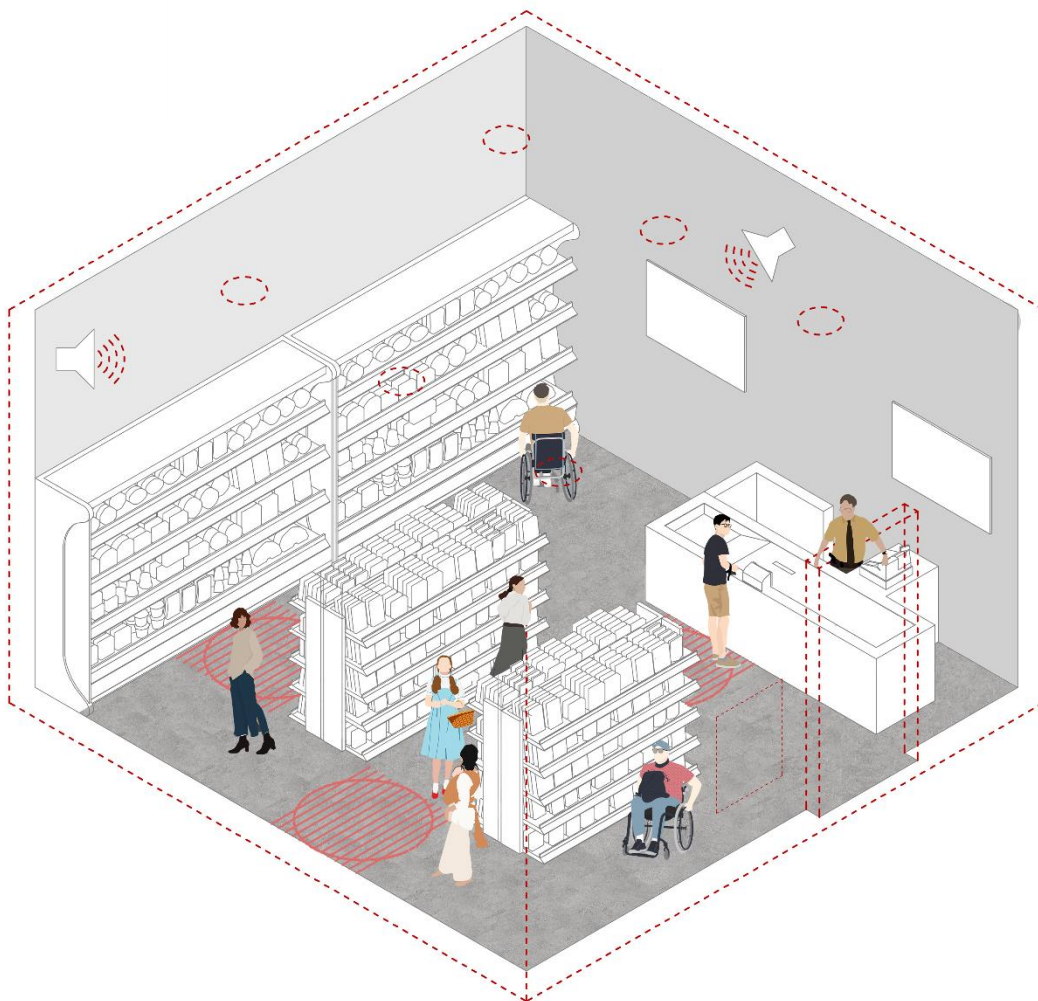
Krematóriá a domy smútku

- v priestoroch cintorína, kde prevláda nespevnený povrch zeme, ako napríklad štrk alebo drť, má byť zabezpečená pevná prístupná trasa umožňujúca osobám používajúcim mobilné pomôcky na pohyb návštevu cintorína,
- má byť poskytnutý chránený priestor na zhromažďovanie pred pohrebom,
- osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb majú mať v budove možnosť výberu polohy sedenia. Osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb sú často nevhodne umiestňované vpredu v blízkosti truhly, aj v prípadoch keď nie sú rodinnými príslušníkmi.

Obchody a nákupné centrá

Obchodné prevádzky a nákupné centrá zahŕňajú prevádzky od predaja v malých predajniach po obchodné domy, supermarkety, nákupné centrá a obchodné parky.

Supermarkety a nákupné centrá s vyhradenými parkovacími miestami sú výhodné pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb, rodiny s malými deťmi v kočíkoch a iných používateľov pri presúvaní tovaru z nákupného košíka do ich vozidla.

Parkovanie pri obchodných prevádzkach

- usporiadanie, umiestnenie a veľkosť vyhradených parkovacích zálivov a uličiek musí poskytovať dostatočný priestor na prechod s nákupným vozíkom a umožňovať prístup a prenos tovaru do vozidiel,
- parkovacie plochy majú mať miesta vymedzené pre uskladnenie nákupných vozíkov, s dostatočnou veľkosťou a usporiadaním, umožňujúcim prístup a použitie pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb.

Informácie a orientačný systém v obchodných prevádzkach

- orientačný systém a informácie o zónach nákupných alebo obchodných centier, ktoré nie sú súčasťou reklamy, musia byť ľahko a jednoznačne rozpoznateľné a nesmú byť priamo spojené s reklamou,
- všetky zvukové informácie musia byť oddelené od hudby v pozadí, aby boli jasne zrozumiteľné,
- ak sa prehráva hudba v pozadí cez systém ozvučenia budovy, má mať úroveň hlasitosti príjemnú pre väčšinu ľudí⁷²,
- v nákupných centrách a obchodných domoch majú byť okrem iných informácií v blízkosti vstupu/vstupov a v kľúčových priestoroch umiestnené orientačné mapy, na podporu orientácie a navigácie,
- ak je to možné, v nákupných centrách a obchodných domoch majú byť oznámenia pre zákazníkov sprostredkované zvukovými a vizuálnymi prostriedkami.

Vnútorne komunikácie v obchodných prevádzkach

- vo viacpodlažných obchodných domoch, supermarketoch alebo nákupných centrách musia byť umiestnené vhodné prístupné výtahy, podľa veľkosti a usporiadania zariadenia. Výtahy dopĺňajú iné prostriedky vertikálnej komunikácie, ako sú eskalátory alebo pohyblivé chodníky, a umožňujú prístup na vyššie a/alebo nižšie úrovne pre všetkých zákazníkov, vrátane starších osôb, osôb používajúcich mobilné pomôcky na pohyb, pomôcky pri chôdzi, osoby s detskými kočíkmi alebo osoby prenášajúce tovar⁷³. Ak zákazníci používajú nákupné vozíky, musia mať výtahy pre zákazníkov dostatočný, tomu vyhovujúci priestor,
- komunikačné trasy majú mať dostatočnú minimálnu svetlú šírku, umožňujúcu všetkým používateľom pohyb v oboch smeroch a jednoduché a pohodlné obchádzanie sa, so zohľadnením veľkosti a používania nákupných vozíkov a košíkov,
- v obchodných domoch alebo supermarketoch má byť poskytnuté sedenie, v blízkosti východu alebo medzi podlažiami pre osoby s ťažkosťami pri chôdzi alebo staršie osoby, ktoré môžu potrebovať oddych alebo pomoc,
- poskytovanie vybavenia v predajných priestoroch, predovšetkým v supermarketoch a iných obchodných prevádzkach, ako sú nákupné vozíky rôznych veľkostí a typov, nákupné vozíky vhodné pre osoby používajúce invalidný vozík alebo pre osoby používajúce pomôcky pri chôdzi, nákupné vozíky s jedným alebo dvomi sedadlami pre malé deti alebo elektrické skútre s integrovaným nákupným košíkom sú výhodné pre mnohých zákazníkov a uľahčujú samostatný pohyb a prístup.

Plochy na vystavovanie tovaru

- čo najviac vystaveného tovaru a políc má byť umiestnených na prístupnej trase s dostatočným priestorom, umožňujúcim osobám používajúcim mobilné pomôcky na pohyb prístup k tovaru,
- vystavený tovar a police majú byť vhodne umiestnené, aby umožňovali ľahké prezeranie a výber tovaru pre osoby rôznej výšky⁷⁴,

⁷² Prehrávanie hudby v pozadí nie je vhodné, pretože obmedzuje komunikáciu pre osoby so sluchovým postihnutím.

⁷³ Eskalátory alebo pohyblivé chodníky medzi podlažiami nie sú vhodné ako jediná možnosť na zabezpečenie pohybu medzi podlažiami pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb alebo pomôcky pri chôdzi, predovšetkým keď prenášajú nákupné košíky alebo vozíky.

⁷⁴ Vysoko umiestnené šikmé police obmedzujú viditeľnosť pre osoby s nižšou úrovňou očí.

- nábytok na vystavovanie tovaru ako sú police, vešiaky a skrinky majú byť pevné, stabilné a bez ostrých hrán, aby bola zabezpečená bezpečnosť užívateľov,
- nábytok na vystavovanie tovaru má byť dostatočne osvetlený a vizuálne kontrastovať s okolitými plochami na uľahčenie identifikácie,
- nábytok s otváracími dverami, ako napríklad chladničky, má byť prístupný aj pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb,
- vybavenie na vešanie, ako vešiaky na oblečenie, majú byť umiestnené vo vhodnej výške nad úrovňou podlahy alebo v rôznych výškach, ľahko dosiahnuteľných pre osoby nižšej postavy, deti a osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb.

Pulty a pokladne

- ak sú pulty s pokladňami na viacerých miestach v rámci prevádzky, každá plocha musí zahŕňať prístupný pult s pokladňou vo vhodnej výške a s dostatočným priestorom pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb,
- prístupné pulty s pokladňami musia byť označené ako prednostné pokladne pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb, staršie osoby alebo tehotné ženy,
- aspoň jeden pult s pokladňou musí byť prístupný pre zamestnanca na vozíku,
- ak sú k dispozícii samoobslužné pokladne, všetky zariadenia na váženie, skenovanie, balenie a platbu musia byť ľahko prístupné a dosiahnuteľné pre osoby nižšej postavy a osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb,
- klávesnice, skenery, obrazovky a ovládacie prvky v samoobslužnej zóne majú byť pre zákazníkov ľahko pochopiteľné a použiteľné,
- na podporu osôb, ktoré majú ťažkosti so skláňaním a zdvíhaním ťažkých predmetov, majú byť poskytnuté zdvíhacie mechanizmy na nákupné košíky,
- má byť poskytnutý pult s pokladňou s indukčným systémom zlepšenia sluchového vnemu.

Skúšobné kabínky v obchodných prevádzkach

- v predajniach s oblečením musí mať aspoň jedna skúšobná kabínka prístup v jednej úrovni s dverami alebo otvorom dostatočnej šírky a dostatočnú veľkosť s priestorom na manévrovanie pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb,
- ak je použitý záves alebo iná forma oddelenia, musí byť ľahko ovládateľná pre všetkých užívateľov vrátane tých, ktorí majú ťažkosti so zručnosťou a osôb v sediacej polohe,
- háčiky na oblečenie musia byť umiestnené vo vhodnej výške, aby boli ľahko dosiahnuteľné pre sediace osoby a osoby nižšej postavy. Háčiky na kabáty nesmú byť umiestnené nad lavicou alebo sedadlom alebo na miestach, ktoré môžu predstavovať nebezpečenstvo,
- zrkadlá v prístupných skúšobných kabínkach musia byť umiestnené vo vhodnej výške nad úrovňou podlahy umožňujúcej pohľad na seba pre sediace aj stojace osoby,
- v skúšobnej kabínke má byť umiestnená lavica alebo iné pevné sedadlo vhodnej veľkosti a výšky pre zákazníkov, ktorí potrebujú sedieť alebo presunúť sa z ich pomôcky. Návrh oporných madiel, pevne pripevnených na stenu v prístupných skúšobných kabínkach môže pomôcť osobám s obmedzením mobility pri sadaní a vstávaní.

Hygienické zariadenia v obchodných prevádzkach

Okrem WC určených na všeobecné použitie majú byť v nákupných centrách a obchodných parkoch poskytnuté WC pre všetkých, t.j. pre zákazníkov, ktorí potrebujú takéto zariadenie.

Gastroprevádzky

Medzi reštaurácie, bary a kaviarne sú tiež zahrnuté iné zariadenia poskytujúce jedlo a nápoje, ako napríklad stánky s občerstvením, pohostinstvá atď. Typ a usporiadanie sedenia sú veľmi dôležité pre všetkých ľudí a predovšetkým pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb, aby im bolo umožnené vychutnať si jedlo alebo občerstvenie s rodinou a priateľmi. Pevné sedenie môže niektorých používateľov obmedzovať pri pohybe. Vysoké barové alebo jedálenské pulty môžu spôsobovať ťažkosti pri podávaní jedál osobám nižšej postavy a osobám používajúcim mobilné pomôcky na pohyb. Poskytovanie prístupných toaliet v reštauráciách, baroch, kaviarňach a podobných zariadeniach je dôležité pre širokú skupinu používateľov.

Pre návrh reštaurácií, barov a kaviarní platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- usporiadanie zariadenia alebo plochy s obsluhou vo vnútorných aj vonkajších priestoroch, má byť jasné a logické s neobmedzenými prístupnými trasami, uľahčujúcimi jednoduchý a samostatný prístup pre všetkých používateľov, pre zamestnancov aj pre zákazníkov,
- plochy s obsluhou a prístupné trasy ku kľúčovým zariadeniam ako sú pulty a toalety musia byť ľahko identifikovateľné s čitateľným značením⁷⁵,
- pri stoloch a na miestach poskytovania služieb musí byť zabezpečené dostatočné osvetlenie umožňujúce používateľom čítať menu, uskutočňovať platby, prezrieť si pohodlne svoje jedlo a umožňujúce odčítanie z pier a použitie posunkového jazyka,
- všetky plochy pre zákazníkov musia byť prístupné s prístupom ku hlavným zariadeniam ako je prístupný pult a prístupné toalety,
- všetky plochy pre zákazníkov majú byť na jednej úrovni, ak je to možné.

Sedenie a plocha s obsluhou

- medzi susediacimi stolmi musí byť dostatočný priestor, umožňujúci pohodlné usadenie sa a neobmedzený prístup pre osoby používajúce pomôcky pri chôdzi alebo mobilné pomôcky na pohyb,
- ak nie sú všetky stoly prístupné, časť stolov a aspoň jeden v každej skupine stolov musí byť prístupný s dostatočným voľným priestorom pod stolom pre kolená osôb používajúcich mobilné pomôcky na pohyb a pre psy so špeciálnym výcvikom,
- ak sú poskytované vysoké stoly, musí byť poskytnutých aj niekoľko nižších stolov, prístupných pre sediace osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a pre deti, na ktoré si môžu položiť svoje jedlo a nápoje,
- ak sú bary a pulty používané na stravovanie, časť musí byť prístupná pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a ich spoločníkov, ako aj pre osoby nižšej postavy
- pri niektorých stoloch a pultoch, ktoré sú používané na stravovanie musí byť zabezpečený priestor pre detskú stoličku
- stoly majú umožňovať jednoduchý prístup a poskytovať pohodlný priestor pod stolom pre všetkých používateľov, vrátane osôb používajúcich mobilné pomôcky na pohyb a pre psy so špeciálnym výcvikom,
- sedenie pri stoloch má ponúkať rôznorodé možnosti vo vnútorných a vonkajších priestoroch, umožňujúce výber výhľadu, slnečného ale zatieneného miesta a ochranu pred vonkajšími vplyvmi ako sú vietor alebo dážď,

⁷⁵ Zmena textúry a farby podlahy medzi prístupnou trasou a plochou so stolmi môže pomôcť pri orientácii osôb so zrakovým postihnutím.

- stoly a stoličky, ako aj barové a iné pulty majú mať vizuálny kontrast voči svojmu okoliu a/alebo okolitej podlahe, na podporu lepšej orientácie a navigácie pre všetkých používateľov⁷⁶,
- stoličky majú byť ľahko presúvateľné, predovšetkým tam, kde sú použité pevné stoly, aby umožňovali prístup pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb⁷⁷,
- niektoré stoličky majú mať podrúčky.

Samoobslužné pulty

- samoobslužné plochy majú mať priebežný pult vo vhodnej výške, umožňujúci všetkým používateľom vidieť a dosiahnuť na jedlo a nápoje, riad a príbor a posúvať podnos pozdĺž jeho povrchu,
- pozdĺž vodiacich líšt na podnosy musí byť zabezpečený dostatočný priestor pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb,
- ak je potrebná platba, musí byť v blízkosti pokladne umiestnený stôl alebo pult vo vhodnej výške.

Akustika a hladina okolitého zvuku

- v reštauráciách a podobných zariadeniach musí byť zabezpečená dostatočná absorpcia zvuku, na zmiernenie hluku, prospešné pre všetkých používateľov,
- ak je prehrávaná hudba v pozadí, hladina hlasitosti má byť nastaviteľná, aby vyhovovala potrebám alebo preferenciám používateľov a umožňovala jednoduchú konverzáciu.

Priestory pre fajčiarov

Pre priestory pre fajčiarov platia nasledujúce odporúčania:

- ak sú poskytované, vonkajšie priestory pre fajčiarov majú mať prístup v jednej úrovni, prístupné dvere a dostatočný priestor na manévrovanie pre fajčiarov používajúcich mobilné pomôcky na pohyb,
- ak je fajčenie povolené v interiéri, priestor pre fajčiarov má byť prístupný, a mať prístupné sedenie,
- vnútorné priestory pre fajčiarov majú byť jasne vymedzené⁷⁸ a označené, aby bol používateľom umožnený výber ich preferovaného miesta na sedenie.

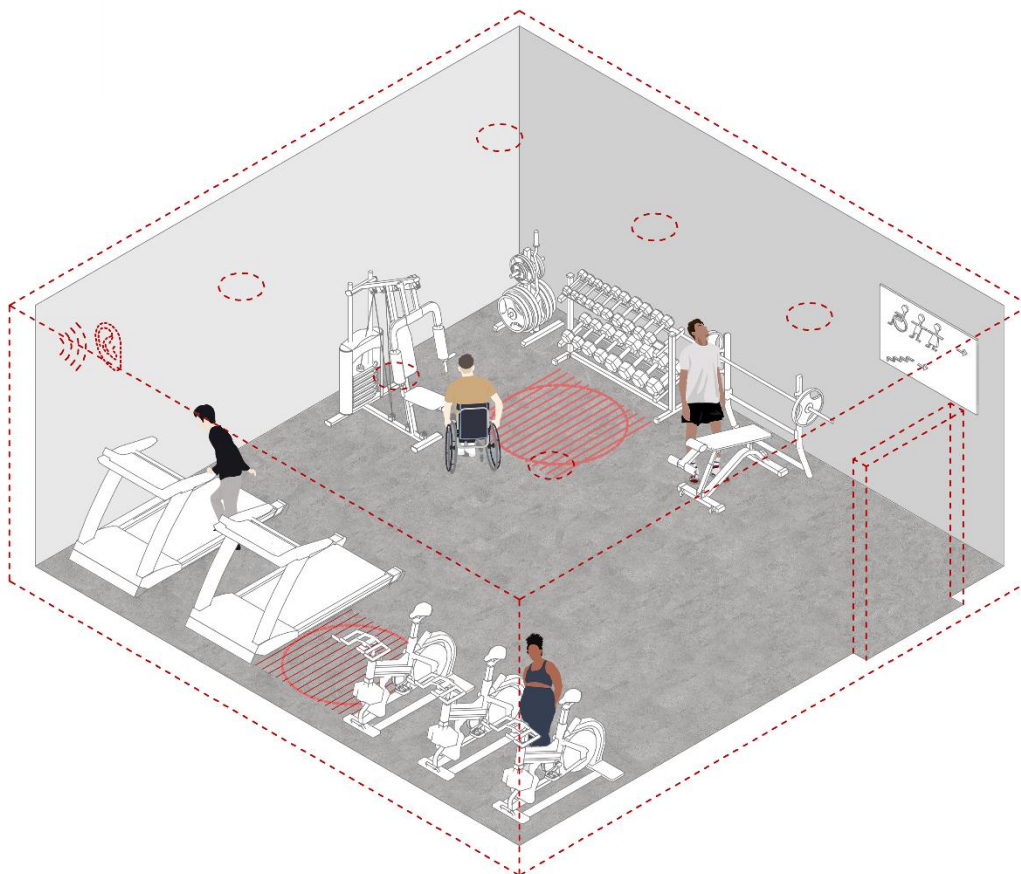
Športové zariadenia

Prístupné zariadenia pre šport sú kľúčové pre sprístupnenie športových príležitostí pre všetkých ľudí, či už sa zúčastňujú ako športovci, diváci, organizátori alebo dobrovoľníci bez ohľadu na ich schopnosti, vek alebo športovú výkonnosť. Športové zariadenia môžu zahŕňať vnútorné a vonkajšie športoviská ako sú štadióny, ihriská a kurty a telocvične.

⁷⁶ Vizuálny kontrast medzi povrchom stola, podložkami pod tanieru, taniermi, šálkami atď. je veľmi výhodný pre osoby s čiastočným zrakovým postihnutím.

⁷⁷ Použitie pevných stoličiek v spojení s pevnými stolmi môže byť veľmi náročné pre osoby s ťažkosťami pri chôdzi a osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb.

⁷⁸ Možnosť fajčiť vo vnútorných priestoroch v reštauráciách a baroch a v niektorých vonkajších je stanovená platnou legislatívou a predpismi.

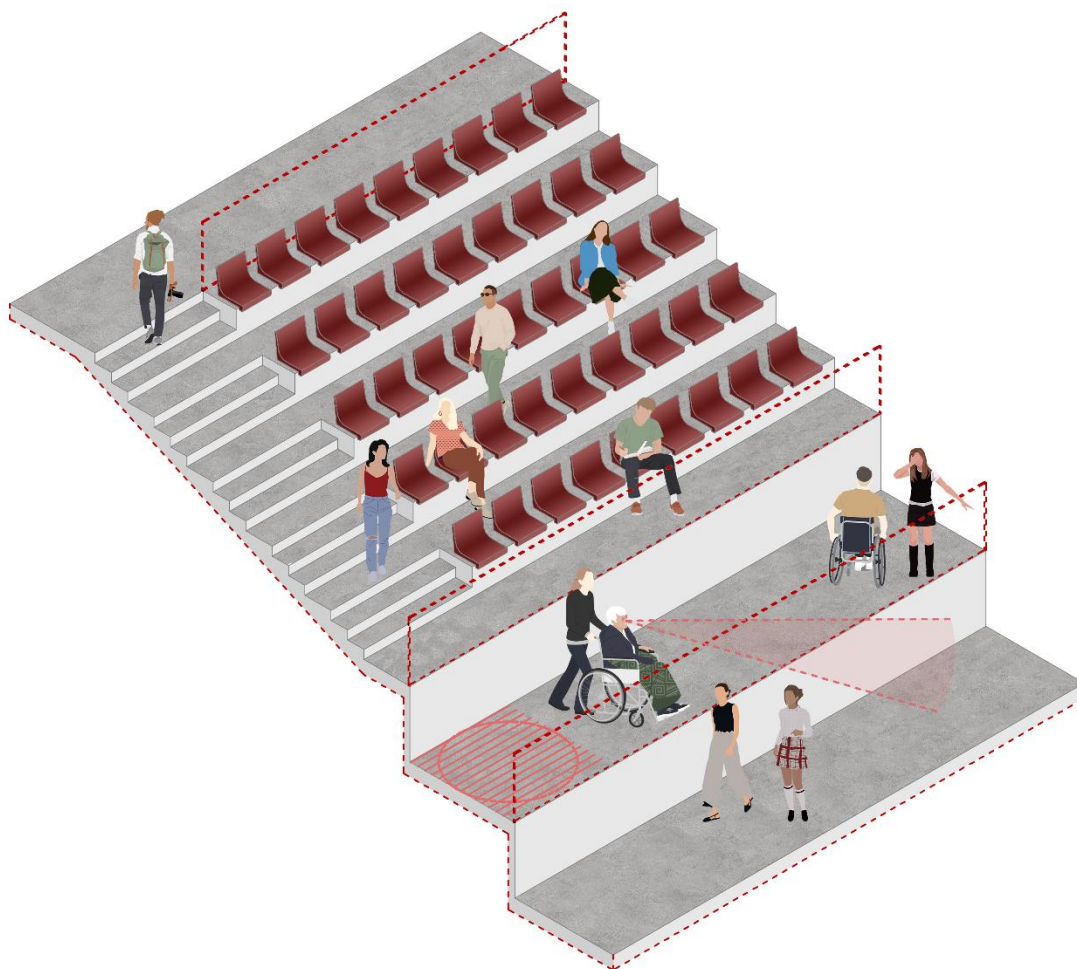

Hľadisko musí byť navrhnuté v súlade s platnými technickými normami⁷⁹.

Pre športové zariadenia platia nasledujúce všeobecné požiadavky a odporúčania:

- športové zariadenia musia byť prístupné pre športovcov, divákov a organizátorov, vrátane osôb so zdravotným postihnutím,
- pri navrhovaní zariadení pre špecifické druhy športov pre osoby so zdravotným postihnutím musia byť pre každý šport dodržané príslušné požiadavky,
- po celom zariadení musia byť podľa potreby, rozmiestnené video obrazovky a/alebo výsledkové tabule na zobrazenie vizuálnych a zvukových informácií, navrhnuté v súlade s princípom multisenzorického vnímania informácií, pre divákov so sluchovým postihnutím a divákov s ťažkosťami porozumieť používanému jazyku (jazykom),
- systémy ozvučenia musia byť prepojené s informačnými obrazovkami, aby napĺňali potreby nepočujúcich divákov a divákov so sluchovým postihnutím,
- musia byť poskytnuté prístupné miestnosti prvej pomoci pre športovcov aj divákov s prístupnou toaletou buď v rámci miestnosti prvej pomoci alebo v jej tesnej blízkosti,
- majú byť poskytnuté priestory pre psy so špeciálnym výcvikom, často označované ako miesta na vykonanie potreby pre psy, kde je možné ich napojiť a nechať vykonať.

⁷⁹ EN 13200-1 obsahuje informácie o všeobecných požiadavkách na hľadiská pre divákov.

Parkovanie a miesta na vystupovanie

- návrh prístupného parkovania a bodov pre vystupovanie a nastupovanie musí byť vhodný pre dostatočný počet väčších vozidiel ako sú dodávky vybavené rampou alebo zdvíhacou plošinou v zadnej časti, minibusy a autobusy ako aj pre vozidlá so zdvíhacou plošinou na bočnej strane, podľa predpokladaného počtu divákov a s ohľadom na premávku na miesto podujatia,
- ak sú v zariadení vyhradené samostatné parkovacie plochy pre športovcov/účastníkov, musia byť tiež navrhované tak, aby boli prístupné pre všetky typy vozidiel.

Značenie

Smerové značenie má byť súvislé v rámci celej prevádzky a predovšetkým v rozsiahlych a komplexných zariadeniach má byť opakované v pravidelných intervaloch pozdĺž prístupných trás, aby zabezpečovalo divákov, že sa pohybujú správnym smerom a minimalizovalo nadbytočnú chôdzu, podporovaním navigácie a orientácie.

Priestory na sedenie pre športové tímy

Pre priestory na sedenie pre športové tímy platia nasledujúce požiadavky:

- priestory na sedenie pre športovcov musia mať prístup v jednej úrovni na hraciu plochu, kurt alebo dráhu,
- ak je poskytnuté pevné sedenie pre tímy alebo hráčov, musí byť poskytnutý dostatočný počet miest pre osoby používajúce vozík a sedadla pre ich spoločníkov.

Priestory na sedenie pre divákov

- všetko sedenie musí mať neobmedzený výhľad na výsledkové tabule a video obrazovky, na ktorých je možné jasné zobrazenie informácií o podujatí a bezpečnosti v mieste konania, pre všetkých divákov a predovšetkým pre divákov so sluchovým postihnutím,
- ak je to možné, má byť poskytnuté vyhradené prístupné sedenie v oblastiach vyhradených pre priaznivcov jednotlivých tímov, umožňujúce priaznivcom rovnakého tímu sedieť spolu,
- prístupné plochy v hľadisku majú byť prekryté, aby chránili divákov pred poveternostnými okolnosťami ako dážď, vietor a slnko,
- vyhradené prístupné plochy v hľadisku majú vždy byť navrhnuté tak, aby divákovi poskytovali jasný výhľad na celé ihrisko a okolité plochy, aj v prípade, že diváci sediaci priamo alebo diagonálne pred nimi vstanú pri vzrušujúcich momentoch zápasu alebo iných príležitostiach.

Plochy na státie

- ak je poskytovaná plocha na státie pre špecifické podujatia, musia byť poskytnuté plochy s prístupom v jednej úrovni a neobmedzeným výhľadom na hraciu plochu pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a iné osoby, ktoré môžu potrebovať sedieť,
- ak je to možné, má byť poskytnutý dostatočný počet dočasných sedadiel, zabezpečujúci pohodlie pre osoby, ktoré nemôžu dlhú dobu stáť.

Šatne pre športovcov

- ak sú k poskytovanej šatni pre športovcov, musí byť dostatočný počet, minimálne jedna z nich prístupná so vstupom na jednej úrovni a dostatočným priestorom pre pohyb a manévrovanie pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb,
- v šatni musí byť umiestnený dostatočný počet prístupných skriniek. Číslo označujúce skrinky musia byť identifikovateľné a čitateľné pomocou hmatu,
- vedľa prístupných skriniek majú byť umiestnené prístupné lavice na sedenie a lôžko na prezliekanie,
- uzamykateľné šatne majú byť vybavené poplachovým systémom, poplachovými hlásičmi a informáciami o núdzovom úniku.

Priestory na cvičenie/telocvične

Pre priestory na cvičenie/telocvične platia nasledujúce odporúčania:

- ak sú poskytované priestory na cvičenie/telocvične na tréning, musia byť prístupné s prístupom v jednej úrovni, dostatočnou šírkou dverí a dostatočným priestorom na manévrovanie pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a dostatočnou plochou, ktorá umožňuje rozvoj príslušného druhu športu pre všetkých športovcov,
- rozmiestnenie rôznych typov cvičebného náradia alebo strojov má umožňovať dostatočný priestor pre prístup, presun a použitie pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb alebo pomôcky pri chôdzi,
- uzamykateľné priestory na cvičenie/telocvične majú byť vybavené poplachovým systémom, poplachovými hlásičmi a informáciami o núdzovom úniku.

Hygienické zariadenia

Na miestach športových podujatí s veľkým počtom divákov majú byť poskytnuté WC pre všetkých, t.j. pre divákov, ktorí ich potrebujú.

Bazénové zariadenia a wellness

Návštevy plavární, spa a sauny sú pre mnohých ľudí veľmi atraktívnym spôsobom trávenia voľného času, podporujúcim zdravie a pohodu. Niektoré športové plavárne môžu byť používané na súťaže a tréningovanie a zahŕňajú priestory na sedenie pre divákov. Ak nie sú všetky priestory prístupné, niektorí používatelia sú vylúčení alebo obmedzení pri využívaní týchto zariadení. Bezpečnosť všetkých používateľov je prvoradým záujmom, predovšetkým z hľadiska prevencie pádov pri prístupe k bazénu a pri využívaní všetkých priestorov a zariadení s mokkými povrchmi.

Pre návrh bazénových zariadení a sáun platia nasledujúce všeobecné požiadavky:

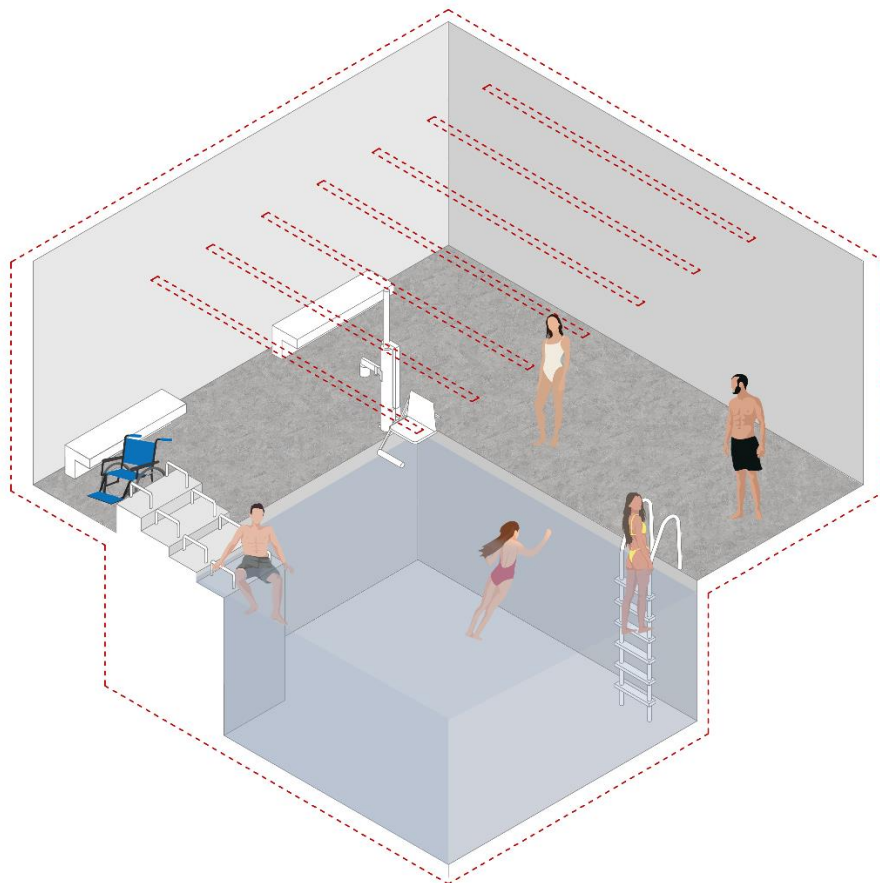
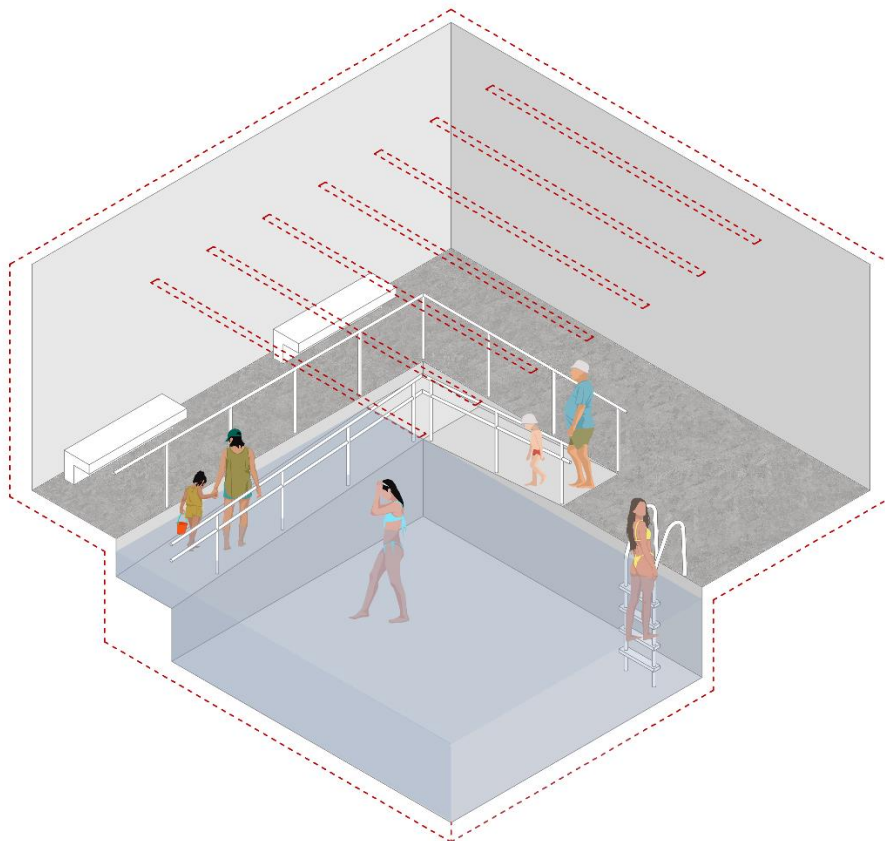
- všetky priestory a zariadenia musia byť prístupné pre všetkých používateľov,
- v športových plavárňach musia byť priestory pre divákov prístupné pre všetkých používateľov, vrátane vyhradeného prístupného sedenia pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb.

Prístup k bazénom

- plavárne musia byť navrhnuté tak, aby umožňovali prístupný vstup a východ z bazéna,
- majú byť poskytnuté viaceré možnosti prístupného vstupu a východu,
- ak je v bazéne umiestnená vstavaná prístupová rampa⁸⁰, musí mať primeraný sklon s madlami na oboch stranách a musí byť umiestnená tak, aby nezasahovala do plaveckých dráh,
- ak je na presun osôb do vody a späť poskytnuté asistenčné zariadenie⁸¹ ako napríklad zdvíhací mechanizmus, musí spĺňať príslušné európske normy pre daný typ produktu,
- ak sú poskytované prístupové schody do bazéna, musia byť označené vizuálne kontrastným pásom dostatočnej šírky na každom stupni a musia mať vizuálne kontrastné madlá vo vhodnej výške na oboch stranách, siahajúce až na okraj bazéna,
- ak sú poskytované skokanské dosky alebo plošiny, musia byť jasne označené a vhodne ohradené, aby do nich osoby so zrakovým postihnutím nemohli nechtiac naraziť,
- ak sú v športových plavárňach na plavecké súťaže umiestňované štartovacie bloky, musia byť bezpečne pripevnené na svojom mieste, nesmú predstavovať nebezpečenstvo zakopnutia a majú byť označené farbou s vysokým vizuálnym kontrastom,
- lavice a iné druhy sedenia majú byť umiestnené pri stene po obvode bazéna, aby poskytovali bezpečné miesto na oddych pred vstupom do bazéna alebo po jeho opustení.

⁸⁰ Trvalé riešenia ako šikmý prístup alebo vstavané rampy sú výhodné pre širokú skupinu ľudí, vrátane starších ľudí a detí.

⁸¹ Asistenčné zariadenie je výhodné pre niektorých používateľov, ktorí majú ťažkosti s používaním rampy. Kľúčovým aspektom je dôstojné používanie asistenčného zariadenia, často súvisiace s jeho umiestnením.

Značenie a vymedzenie dráh

- označenie hĺbky bazéna ako aj označenie „plytký koniec“ a „hlboký koniec“ musí mať dostatočnú veľkosť a vysoký vizuálny kontrast k pozadiu, aby bolo ľahko viditeľné pre osoby s čiastočným zrakovým postihnutím,
- okraje a hranice bazéna musia byť jasne vymedzené zmenou textúry a pomocou vizuálneho kontrastu voči vodnej hladine aj okolitým komunikačným plochám, na pomoc pre osoby s čiastočným zrakovým postihnutím,
- označenie alebo vymedzenie dráh musí mať vysoký vizuálny kontrast, na pomoc pre osoby s čiastočným zrakovým postihnutím,
- kotviace zariadenia pre vymedzenie dráh musia byť umiestnené tak, aby nepredstavovali potenciálne nebezpečenstvo zakopnutia.

Povrchy podláh

Povrchy podláh okolo bazéna aj v bazéne a všetky povrchy podláh v mokrých priestoroch musia zabraňovať oslneniu z odleskov a mať protišmykové vlastnosti.

Spa a sauny

- sauny, parné kúpele a spa musia byť prístupné, s prístupom v jednej úrovni a s dostatočným priestorom na manévrowanie pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb,
- v saunách alebo parných kúpeľoch musí byť poskytnutý dostatočný priestor na manévrowanie pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb,
- lavice v saunách musia byť fixné a stabilné a aspoň jedna z nich musí mať opierku chrbta a byť prístupná, aby umožňovala presun z mobilnej pomôcky na pohyb⁸²,
- ak sú lavice umiestnené na viac ako jednej úrovni, musia byť medzi úrovňami umiestnené medzistupne primeranej šírky a výšky, aby umožňovali používateľom jednoduchý prístup a používanie horných lavíc,
- dvere musia byť von otváracie, aby nezasahovali do vnútorného priestoru na manévrowanie a umožňovali jednoduchší prístup v prípade núdze. Dvere sa nesmú otvárať do voľného podlahového priestoru alebo priestoru potrebného pre lavice,
- batérie alebo iné zariadenia na dodávku vody musia byť ľahko dosiahnuteľné a ovládateľné zo sediacej polohy,
- ak sú poskytované procedúry, napríklad v spa, musí byť zabezpečený dostatočný priestor na manévrowanie vedľa kresiel alebo lehátok na procedúry, aby bol uľahčený presun z vozíka a späť⁸³,
- podlahy musia byť protišmykové, v prípade roštových podláh alebo podláh s otvormi, medzery alebo otvory nemôžu brániť použitiu mobilných pomôcok na pohyb.

⁸² Lavice, ktoré je možné premiestniť umožňujú vytvorenie dodatočného priestoru na manévrowanie pre osoby používajúce invalidné vozíky.

⁸³ Lehátka a kreslá na procedúry s nastaviteľnou výškou sú výhodné pre všetkých používateľov a umožňujú jednoduchý presun pre osoby používajúce invalidný vozík.

Budovy pre administratívu, služby a iné budovy určené na prácu

Administratíva

Neobmedzený prístup pre všetkých ku kanceláriám a ich okoliu je nevyhnutný, aby všetci zamestnanci mohli samostatne vykonávať svoju prácu. Kancelárske budovy majú byť otvorené aj pre návštevníkov a/alebo zákazníkov.

Pre návrh administratívy platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- všetky priestory a zariadenia budovy, poskytované pre zamestnancov, ako sú kancelárie, jedálne pre zamestnancov, priestory pre občerstvenie a zasadacie miestnosti musia byť prístupné pre všetkých,
- bezpečnostné prístupové systémy⁸⁴ musia byť navrhnuté tak, aby vyhovovali potrebám všetkých zamestnancov s dostatočným priestorom na manévrovanie a ovládacími prvkami, ktoré sú ľahko dosiahnuteľné a použiteľné,
- v kancelárskych budovách má byť poskytnutá kombinácia nastaviteľného všeobecného osvetlenia a špecifického osvetlenia pre jednotlivé úlohy,
- z každého typu vybavenia v zasadacích miestnostiach vrátane prezentačnej techniky musí byť aspoň jedno použiteľné pre všetkých ľudí, ktorí vedú stretnutie, prezentujú alebo sa na stretnutí zúčastňujú,
- ak sú poskytované priestory s kuchynskou linkou, musia byť prístupné na používanie pre všetkých zamestnancov,
- pracovné miesta majú byť posúdené a prispôbené podľa individuálnych potrieb.

Evakuačný poplach

V priestoroch kancelárskych prevádzok, kde je pravdepodobné, že zamestnanci sú relatívne izolovaní (napríklad na WC a v samostatných kanceláriách) alebo v hlučných prostrediach je vhodné umiestniť poplachový systém pre osoby so sluchovým postihnutím ako sú blikajúce hlásiče a vibrujúce zariadenia. Tieto poplachové systémy majú byť umiestnené v spojitosti so zariadeniami signalizácie požiaru.

Konferenčné priestory

Prístup k týmto zariadeniam a ich okoliu je potrebný pre všetkých používateľov, či už organizátorov, prednášajúcich, účastníkov, vystavujúcich alebo publikum, alebo zamestnancov, technikov a podobný personál.

Pre návrh konferenčných priestorov platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- v blízkosti vstupu, pri konferenčných miestnostiach a na označenie prístupných trás musí byť poskytnuté smerové a informačné značenie,
- všetky plochy používané pre konferenčné bloky, oddych a výstavy musia byť prístupné, aby účastníci so zdravotným postihnutím mali možnosť rovnakého výberu blokov ako ostatní účastníci,
- všetky priestory na sedenie musia byť prístupné, aby umožňovali prednášajúcim a účastníkom sedieť na vhodnom mieste, napríklad ak umiestnenie sedenia súvisí s organizáciou, ktorú účastníci reprezentujú,

⁸⁴ Biometrické systémy (napríklad skenery sietnice alebo dlane) nemusia vyhovovať všetkým používateľom.

- bufetové pulty a stoly v priestoroch na občerstvenie musia byť v dvoch výškach pre stojace a sediace osoby,
- konferencie majú krátke prestávky na návštevu hygienických zariadení, preto musí byť poskytnutý dostatočný počet prístupných WC na vhodných miestach slúžiacich pre všetky konferenčné miestnosti.

Komunikácia návštevníkov

Všetky konferenčné miestnosti, vrátane oddychových priestorov musia byť navrhnuté a vybavené tak, aby všetkým používateľom umožňovali efektívne počuť a komunikovať, a poskytovať systémy na zlepšenie sluchového vnemu na podporu osôb používajúcich načúvacie pomôcky.

Konferenčné miestnosti

- dočasné značky pre konferenčné miestnosti majú spĺňať požiadavky a odporúčania pre trvalé značky. Dočasné značky sú často zalaminované, vyhnúť sa odleskom a skresleniu je možné použitím matného povrchu,
- ak je navrhnutých viac ako jedna konferenčná miestnosť, musia byť jasne identifikovateľné⁸⁵,
- rečnícky pult alebo stôl musí byť prístupný pre všetkých rečníkov, resp. prednášajúcich,
- vypínače, zásuvky a ovládacie prvky, vrátane ovládania prezentačného vybavenia, musia byť umiestnené v prístupnej výške na ľahké dosiahnutie a ovládanie a musia byť jednoducho použiteľné.

Zdravotnícke zariadenia

Zdravotnícke zariadenia slúžia pre širokú škálu osôb všetkých vekových kategórií, s rôznymi veľkosťami, schopnosťami, obmedzeniami, zraneniami alebo zdravotným stavom. Taktiež sa v týchto budovách vykonávajú rôzne funkcie ako je osobná asistencia, usmerňovanie, presuny, lekárske ošetrenia, príprava jedla, ubytovanie, hygienická asistencia, rehabilitácia a ambulantná starostlivosť o pacientov. Používatelia týchto zariadení môžu mať zhoršený zdravotný stav alebo byť v strese a to môže mať vplyv na použiteľnosť a prístupnosť, predovšetkým na navigáciu a orientáciu. Osoby navštevujúce zdravotnícke zariadenia sú často sprevádzané inou osobou alebo osobami, čo môže mať vplyv na množstvo potrebných zariadení, ako je sedenie a hygienické zariadenia v priestoroch čakární.

Kliniky, lekárske a ambulantné centrá a urgentné príjmy často slúžia ako miesta prvého kontaktu so zdravotníckymi pracovníkmi a poskytujú napríklad ambulantnú lekársku, ošetrovateľskú, zubnú a iné druhy starostlivosti. Ak je to vhodné, požiadavky a odporúčania v tejto časti sa uplatňujú v týchto prevádzkach rovnako ako v rozsiahlejších zdravotníckych zariadeniach.

Parkovanie v blízkosti vstupov môže byť okrem držiteľov oprávnenia používať vyhradené parkovacie miesta dôležité aj pre iné osoby, napríklad, ak dočasné obmedzenia funkcií pacienta znižujú jeho schopnosť chôdze.

Evakuácia pacientov cez ťažké samozatváracie protipožiarne dvere môže byť pre zamestnancov, ktorí musia ťahať alebo prepravovať osoby na lôžkach, vozíkoch alebo záchranných nosidlách veľmi náročná, a v niektorých prípadoch sa môže horizontálna evakuácia javiť menej reálne.

⁸⁵ Ak sa používajú viaceré miestnosti na súčasne prebiehajúce konferenčné bloky, môžu okrem značenia podporovať orientáciu používateľov aj ďalšie spôsoby zreteľného odlíšenia rôznych konferenčných miestností, napríklad použitie rôznych farieb.

Aby boli zariadenia vyhovujúce pre barietrických pacientov⁸⁶, musí byť zvýšená nosnosť stropov, stien a zariadenia, a zväčšené priestory v kúpeľniach a toaletách, zariadeniach starostlivosti alebo na miestach, kde môžu asistovať dve alebo viaceré osoby, predovšetkým pri ošetrovaní barietrických pacientov v nemocniciach. Okrem toho, použitie oveľa väčších mobilných pomôcok na pohyb predstavuje významný nárast priestorových nárokov na vstup a používanie hygienických zariadení a priestorové nároky pre možných asistentov alebo sprevádzajúce osoby tieto požiadavky ešte zvyšujú. Pre osoby s obezitou odkázané na asistenciu dvoch alebo viacerých osôb v hygienickom zariadení, zahŕňajú východiská návrhu aj ergonómiu práce asistentov a ďalšie aspekty funkčnosti.

Na barietrických pacientov, ktorí nepotrebujú starostlivosť alebo asistenciu, sa vzťahuje väčšina požiadaviek a odporúčaní pre prístupné WC a sprchy a kúpeľne, okrem priestorových nárokov a nárokov na nosnosť.

Orientačný systém v zdravotníckych zariadeniach

Pre návštevníkov a pacientov musí byť poskytnuté zreteľné značenie a informačné tabule s informáciami o oddeleniach, čakárňach, toaletách a zariadeniach.

Prístup k budovám

Hlavný vstup musí byť ľahko identifikovateľný, predovšetkým v prípade pohotovostných oddelení.

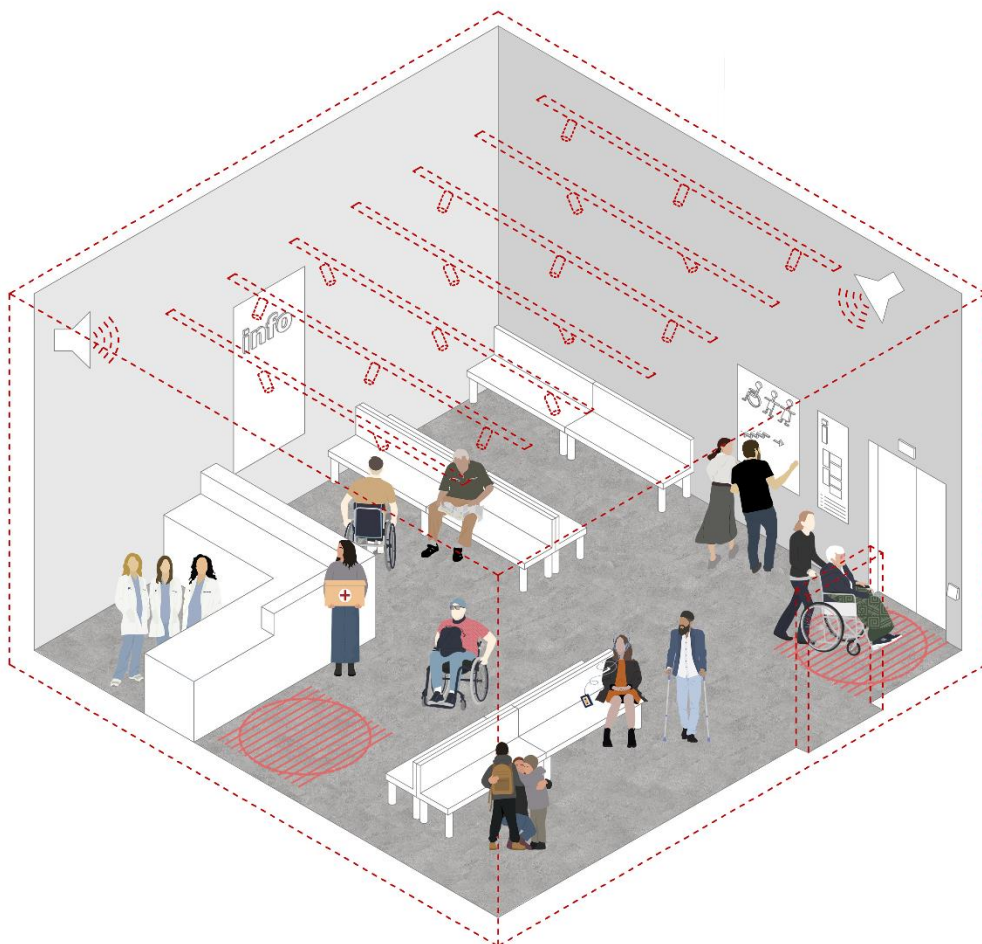
Parkovanie v zdravotníckych zariadeniach

- majú byť poskytnuté dostatočne veľké plochy na príjazd pre minibusy a väčšie vozidlá,
- v blízkosti vstupu má byť poskytnutý dostatočný počet nevyhradených parkovacích miest určených na krátkodobé parkovanie,
- má byť poskytnutý priestor na uskladnenie väčších mobilných pomôcok na pohyb vo vnútorných priestoroch, alebo ak je umiestnený vo vonkajších priestoroch, má byť chránený.

Recepcie a čakárne v zdravotníckych zariadeniach

- pri hlavnom vstupe a ak je to vhodné na každom oddelení ako je rádiodiagnostické oddelenie, oddelenie klinickej biochémie, fyziatricko-rehabilitačné oddelenie a iné musí byť umiestnený prístupný pult pre poskytovanie informácií a recepciu,
- v tesnej blízkosti k čakárni musia byť umiestnené prístupné WC,
- má byť poskytnutý dostatočný počet sedadiel s opierkou chrbta a podrúčkami,
- vo všetkých priestoroch, kde je to potrebné má byť poskytnutý ozvučovací systém kombinovaný s informačnou obrazovkou,
- kaviarne a obchody majú byť umiestnené v tesnej blízkosti vstupu a hlavných čakární. Ak sú navrhované, musia byť koncipované ako prístupné,
- ak je to potrebné, v blízkosti priestorov čakární majú byť umiestnené priestory na vykonanie potreby pre psy so špeciálnym výcvikom (vnútorné alebo vonkajšie).

⁸⁶ S hmotnosťou v rozmedzí od 150 do 400kg.

Prístupné trasy v zdravotníckych zariadeniach

- prístupné trasy pre zamestnancov s pacientmi, vrátane chodieb, prechodov, dverí, výťahov a schodísk musia umožňovať všetky spôsoby prepravy lôžok a vybavenia pre pacientov, vrátane bariatrických pacientov v zariadení, s ohľadom na ergonómiu pracoviska,
- kde je to potrebné, musia šírky chodieb a dverí umožňovať otočenie do alebo von z dverí s ohľadom na používanie všetkých spôsobov prepravy pacientov, vrátane lôžok pre bariatrických pacientov ovládaných asistentmi,
- kde je to potrebné, musia chodby poskytovať dostatočný priestor pre zamestnancov a vybavenie na zdvíhanie bariatrických pacientov, ktorí môžu spadnúť na zem, späť na lôžko.

Izby v zdravotníckych zariadeniach

- lôžkové oddelenia majú zabezpečovať určitú mieru súkromia pre každého pacienta,
- musí byť poskytnutý dostatočný počet izieb pre pacientov s vlastnou toaletou a sprchou,
- pre zamestnancov, pacientov a návštevníkov musí byť poskytnutý vizuálny kontrast, podporujúci vnímanie oddelení, izieb, chodieb, schodísk, nábytku a ovládacích prvkov,
- príslušné lôžkové oddelenia a hygienické zariadenia musia umožňovať použitie pre bariatrických pacientov vyžadujúcich asistenciu,
- príslušné vyšetrovacie miestnosti a ošetrovne musia umožňovať použitie pre bariatrických pacientov vyžadujúcich asistenciu, napríklad pri presune medzi vybavením a lôžkom,
- lôžka a ležadlá v izbách musia byť prístupné z troch strán a musia byť použiteľné na starostlivosť, vyšetrenie a ošetrovanie,

- musí byť zabezpečený dostatočný priestor pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a pomôcky pri chôdzi na prístup, pohyb a manévrovanie,
- izby pre pacientov majú byť vybavené vhodným nočným osvetlením.

Evakuácia v zdravotníckych zariadeniach

- požiariarne dvere so samozatváračmi musia byť pre prípad evakuácie vybavené otváracím mechanizmom s pohonom,
- musí byť zabezpečený krátky, ale dostatočný čas zatvárania dverí, umožňujúci prechod zamestnancov s pacientmi.

Prirodzené osvetlenie v zdravotníckych zariadeniach

- musia byť navrhnuté okná s parapetmi a horizontálnymi priečkami vo výškach, ktoré nezamedzujú výhľadu v ležiacej polohe,
- pre každé lôžko na oddelení má byť poskytnutá možnosť regulácie prirodzeného osvetlenia.

Umelé osvetlenie v zdravotníckych zariadeniach

- na lôžkových oddeleniach má byť zabezpečené umelé osvetlenie, ktoré nasleduje rytmus striedania dňa a noci,
- musí byť poskytnuté umelé osvetlenie, ktoré je možné ovládať priamo pacientmi z ich lôžok,
- umelé osvetlenie musí mať vysoký prirodzený index podania farieb.

Vonkajšie priestory zdravotníckych zariadení

Vonkajšie priestory ako sú prírodné priestory alebo nemocničné záhrady, ak sú k dispozícii, majú byť prístupné pre všetkých pacientov.

Hygienické zariadenia v zdravotníckych zariadeniach

- v čakárňach musí byť navrhnuté aspoň jedno prístupné WC pre návštevníkov,
- vo veľkých nemocniciach má byť v čakárňach poskytnutá toaleta (hygienické zariadenie) pre všetkých“,
- pri navrhovaní WC a kúpeľní v zdravotníckych zariadeniach sa obyčajne zohľadnia priestorové nároky pre pacientov a asistentov a preto sú požadované väčšie rozmery ako sú rozmery zariadení prístupných WC pre zvyčajné verejné použitie.

Hygienické zariadenia pre barietrických pacientov

Pre kúpeľne na samostatné používanie pre barietrických pacientov platia okrem požiadaviek a odporúčaní pre prístupné WC a sprchy a kúpeľne, s výnimkou požiadaviek na priestorové nároky a nosnosť nasledujúce požiadavky:

- musia byť poskytnuté extra široké dvere umožňujúce osobám používajúcim väčšie mobilné pomôcky na pohyb manévrovanie do miestnosti,
- musí byť poskytnutý extra veľký priestor na manévrovanie umožňujúci používanie väčších mobilných pomôcok na pohyb a pomoc pri páde,
- kde je to potrebné, musí byť zabezpečená extra vysoká nosnosť stien, napríklad pre vybavenie pripevnené na stene,
- nosnosť toaletnej misy a sedadla musí zodpovedať zaťaženiu pri sadaní zo stola,
- nosnosť madiel musí zodpovedať hmotnostnému rozpätiu osôb, pre ktoré sú určené,
- musia byť zabezpečené dostatočné rozostupy madiel na použitie pre osoby s obezitou,

- nosnosť stropov musí zodpovedať bodovému zaťaženiu hmotnosťou osôb a hmotnosťou používaných mobilných pomôcok na pohyb.

Pre kúpeľne na používanie s asistenciou pre bariatických pacientov platí okrem vyššie uvedených požiadaviek nasledujúce:

- musia byť poskytnuté extra široké dvere umožňujúce manévrovanie do miestnosti pre asistentov s pacientmi používajúcimi väčšie mobilné pomôcky na pohyb,
- ak je v miestnosti zamýšľaný presun pacienta na toaletnú misu alebo sprchové sedadlo a späť, priestor musí umožňovať pomoc dvoch asistentov,
- na oboch stranách toaletnej misy musí byť zabezpečený priestor pre asistentov,
- musí byť zabezpečený priestor na asistenciu v sprchovacom priestore,
- ak miestnosť zahŕňa zariadenie kúpeľne, má byť poskytnutý priestor pre prípadné použitie mobilnej sprchovacej lavice,
- nosnosť zdvíhacieho zariadenia musí zodpovedať predpokladanému rozpätiu hmotnosti pacientov.

Vzdelávacie zariadenia

Vzdelávacie zariadenia zahŕňajú škálu budov od základných škôl cez univerzity po zariadenia na vzdelávanie dospelých.

Prístup k vzdelávacím zariadeniam a ich okoliu je potrebný pre všetkých používateľov, či už navštevujú zariadenie ako žiaci, študenti, asistenti, učitelia, prednášajúci, zamestnanci, rodičia alebo riadiaci pracovníci.

Pre vzdelávacie zariadenia platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- v blízkosti vstupu/vstupov do areálu a budovy a pri iných kľúčových miestach majú byť umiestnené smerové mapy a iné orientačné informácie na podporu orientácie a navigácie,
- vo väčších, zložitých zariadeniach ako univerzitné areály má byť zväžené použitie hmatových prvkov pochôdznych plôch (TWSI) a poskytovanie zvukových informácií na navádzanie osôb so zrakovým postihnutím od hranice areálu alebo od zastávky verejnej dopravy k vstupu/vstupom do hlavnej budovy,
- ak sú v areáli viaceré budovy, prístupná trasa ku každej z nich a medzi nimi musí byť zreteľne označená,
- špecifické zariadenia, ako napríklad konferenčné sály a prednáškové miestnosti, knižnice, laboratóriá, reštaurácie a športové zariadenia, majú nasledovať požiadavky a odporúčania pre dané zariadenie, so zohľadnením vekového zastúpenia žiakov alebo študentov.

Triedy, prednáškové miestnosti a pod.

- pracovné stoly, stoly a stoličky musia byť usporiadané so zreteľne identifikovateľnými uličkami dostatočnej šírky,
- všetky pracovné stoly a stoly alebo časť z nich musia byť prístupné s dostatočnou svetlou výškou a priestorom na kolená pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb. Ako alternatíva môžu byť použité nastaviteľné pracovné stoly. Ak je časť stolov prístupná, musia byť umiestnené vedľa bežných pracovných stolov alebo stolov a nie v samostatnej skupine, aby podporný asistent mohol sedieť vedľa nich, ak je to potrebné a tiež aby bolo umožnené premiešanie študentov,

- dostatočný počet pracovných stolov alebo stolov musí mať extra priestor a elektrické zásuvky pre žiakov so zrakovým postihnutím, ktorí môžu potrebovať doplňujúce asistenčné zariadenia ako je počítač s Braillovým písmom, elektronické čítacie zariadenie, veľkoformátové obrazovky so zväčšovaním alebo tlačiareň Braillovo písma. Musí byť zabezpečený dostatočný priestor na uskladnenie zvukových a nahrávacích médií a kníh v Braillovom písme a veľkoformátových výtlačkov,
- v prednáškových miestnostiach musí byť všetko technické vybavenie, ako tabule, podstropný projektor, mikrofóny, premietačky atď. použiteľné pre učiteľov a študentov používajúcich mobilné pomôcky na pohyb a osoby v sediacej polohe.

Komunikácia osôb vo vzdelávacích zariadeniach

- výučbové priestory a miestnosti majú byť navrhnuté a zariadené tak, aby zlepšovali akustiku a mali primeranú dobu dozvuku pre prenos hovorenej reči alebo hudby, ak je to potrebné,
- v chodbách, na schodiskách, v oddychových miestnostiach, jedálňach atď. musí byť zabezpečené dostatočné zmierňovanie hluku. Okrem toho sa v týchto priestoroch musí predchádzať vzniku oscilujúcich ozvien a rozptýlených odrazov,
- v zhromažďovacích priestoroch a väčších prednáškových sálach musí byť poskytnutý a zreteľne označený systém zlepšenia sluchového vnemu a ozvučovací systém pre prednášajúcich, ak je to potrebné.

Súvisiace priestory vzdelávacích zariadení

- ak sú poskytnuté miestnosti prvej pomoci, aspoň jedna musí byť prístupná. Dvere musia byť von otvárateľné, uzamykateľné s možnosťou otvorenia aj z vonkajšej strany, podobne ako dvere toaliet,
- ak sú poskytované miestnosti prvej pomoci, musí byť v blízkosti prístupnej miestnosti prvej pomoci umiestnené prístupné WC so sprchou,
- v miestnostiach pre prácu s počítačmi a pri pracoviskách musí byť poskytnutý dostatočný počet miest pre študentov používajúcich mobilné pomôcky na pohyb a pre študentov so zrakovým postihnutím, ktorí môžu potrebovať doplňujúce zariadenia,
- okrem všeobecného osvetlenia musí byť pri pracovných miestach pre študentov s čiastočným zrakovým postihnutím poskytnuté nastaviteľné neoslňujúce doplnkové osvetlenie,
- všetko technické vybavenie ako tlačiarne, skenery, kopírovacie zariadenia atď. a vždy aspoň jedno zariadenie pre danú funkciu musí byť prístupné.

Parkovanie pri vzdelávacích zariadeniach

- ak je parkovanie k dispozícii na viacerých miestach, alebo rezervované samostatne pre zamestnancov, študentov a návštevníkov, musí byť primeraný podiel v každej časti vyhradený na prístupné parkovanie pre osoby so zdravotným postihnutím a tieto miesta musia byť zreteľne označené,
- ak sú na prepravu žiakov používané autobusy, minibusy alebo dodávky, musí byť poskytnutý dostatočný počet parkovacích miest a/alebo miest na vysadnutie, umožňujúcich prepravu všetkých užívateľov, vrátane osôb používajúcich mobilné pomôcky na pohyb.

Laboratóriá

Laboratóriá môžu byť súčasťou rôznych typov budov, napr. na výučbu a výskum na univerzitách, v nemocniciach a priemyselných prevádzkach.

Pre laboratóriá platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- aspoň jedna sada vybavenia laboratórnej miestnosti musí mať dostatočný priestor na manévrovanie pre používateľov mobilných pomôcok na pohyb,
- vybavenie laboratória musí umožňovať vytvorenie pracoviska pre osoby nižšej alebo vyššej postavy, sediace osoby a osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb,
- laboratóriá musia poskytovať vybavenie v dosahu pre sediace a stojace osoby, napr. vrátane núdzového stop tlačidla a prvej pomoci,
- laboratóriá musia umožňovať individuálne ovládanie osvetlenia na každom pracovisku,
- laboratóriá musia mať dostatočný vizuálny kontrast pre bezpečnosť a na podporu orientácie, identifikácie a používania zariadení, vybavenia a ovládacích prvkov.

Banky a poštové úrady

Banky a budovy poštových úradov sú verejné budovy slúžiace na poskytovanie služieb pre menšie alebo väčšie množstvo používateľov, v závislosti od ich umiestnenia a veľkosti. Ak bezpečnostné dvere nie sú vhodne navrhnuté a vybavené, predstavujú prekážku pre mnohých používateľov, ktorí vchádzajú a vychádzajú z budovy, ako sú osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb, rodičia s detskými kočíkmi a staršie osoby, ktoré môžu mať ťažkosti porozumieť a používať bezpečnostné vstupné systémy. Obslužné pulty, ktoré nie sú vhodne umiestnené a navrhnuté, sťažujú prístup a komunikáciu medzi zamestnancami a zákazníkmi, ako sú osoby nižšej postavy, osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb a osoby so sluchovým postihnutím.

Vstup do bánk a poštových úradov

- ak sú bezpečnostné vstupné dvere ovládané tlačidlami, musí byť ľahké nájsť ich a identifikovať hmatom, rovnako ako zrakom a musia byť dosiahnuteľné pre všetkých používateľov, vrátane osôb v sediacej polohe,
- ak sú umiestnené dvojité bezpečnostné vstupné dvere, vstupná hala musí byť vybavená dorozumievacím zariadením s tlačidlom na volanie, ktoré je ľahko identifikovateľné hmatom rovnako ako zrakom a ľahko dosiahnuteľné pre všetkých používateľov,
- ak sú umiestnené vstupné dvere ovládané tlačidlom, majú mať jasné a jednoduché inštrukcie v zvukovom a písanom vyvýšenom hmatovom formáte.

Priestory pre služby

- priestor pre služby musí mať logické a jednoduché usporiadanie s vhodnými informáciami a značením, umožňujúcim orientáciu a navigáciu pre všetkých používateľov,
- komunikačné trasy k priestorom pre služby musia byť prístupné pre všetkých používateľov. Ak majú pobočky bankové haly rozložené na viacerých úrovniach, všetky úrovne musia byť prístupné pre všetkých používateľov,
- aspoň jeden z každého typu obslužného pultu musí byť vhodne umiestnený a navrhnutý na používanie pre všetkých používateľov,
- ak je používaný vyvolávací systém, usporiadanie a návrh má byť vhodné pre všetkých používateľov,
- pre osoby, ktoré nemôžu dlhšie stáť, majú byť poskytnuté priestory na sedenie.

Vybavenie vyžadujúce interakciu používateľov

- prístupy k poštovým schránkam a zariadeniam ako sú vyvolávacie systémy a bankomaty musia byť na jednej úrovni a bez prekážok, vhodne umiestnené s dostatočným priestorom pre prístup spredu, aby boli dosiahnuteľné pre všetkých používateľov,
- ak sú umiestnené stojany s informačnými materiálmi, musia umožňovať prístup a byť dosiahnuteľné pre všetkých používateľov,
- zariadenia ako bankomaty musia byť zreteľne a vhodne označené, aby boli identifikovateľné pre všetkých používateľov,
- bankomaty a poštové schránky vo vonkajších priestoroch majú byť vhodne umiestnené, napríklad v ustúpenom priestore alebo pod prekrytím, aby boli chránené pred priamym slnečným žiarením a poveternostnými okolnosťami bez toho, aby bola narušená bezpečnosť zákazníkov,
- poštové schránky pre rôzne destinácie alebo poštové triedy majú byť zreteľne rozoznateľné svojím dizajnom a označením.

Výrobné budovy

V priemyselných budovách, najčastejšie súvisiacich s výrobou a poľnohospodárstvom je dôležité, aby všetci používatelia, vrátane osôb so zdravotným postihnutím, návštevníci aj zamestnanci neboli vylúčení alebo obmedzovaní pri návšteve alebo práci v týchto budovách. Prístup do určitých špecializovaných priestorov ako napríklad k technickým zariadeniam a strojom na účely údržby môže byť z bezpečnostných dôvodov zamedzený pre väčšinu zamestnancov, vrátane osôb so zdravotným postihnutím.

Sociálne podniky na podporu zamestnávania zdravotne postihnutých uchádzačov venujú osobitnú pozornosť prístupnosti a môžu mať špecifické opatrenia, ktoré môžu byť potrebné pre zamestnancov so zdravotným postihnutím.

Pre výrobné budovy platia nasledujúce všeobecné požiadavky a odporúčania:

- upozornenia, výstrahy a oznámenia, napríklad súvisiace s prevádzkou strojov alebo pohybom priemyselných vozidiel musia byť zrozumiteľné pre osoby so sluchovými a zrakovým postihnutím a pre osoby s kognitívnymi poruchami,
- všetky priestory a zariadenia majú byť prístupné a použiteľné pre všetkých používateľov, s výnimkou priestorov pre údržbu s obmedzeným vstupom,
- pri celkovom návrhu má byť zohľadnená možná budúca adaptácia alebo úpravy pre umiestnenie prístupného vybavenia alebo asistenčných pomôcok.

Prístup a komunikačné trasy vo výrobných budovách

Pre prístup a komunikačné trasy platia nasledujúce požiadavky:

- trasy medzi zariadením a strojmi musia byť prístupné a ak sú umiestňované bezpečnostné zábrany, nesmú obmedzovať šírku trasy,
- trasy pre peších a vozidlá musia byť oddelené a zreteľne označené vhodným vizuálnym a hmatovým kontrastom na upozornenie všetkých používateľov a pomoc pre osoby so zrakovým postihnutím.

Vybavenie výrobných budov

- vybavenie vrátane elektrických zásuviek, vypínačov a ovládacích prvkov musí byť ľahko dosiahnuteľné a použiteľné pre všetkých zamestnancov, ktorí ich môžu potrebovať používať,
- hlavný istič a ističe jednotlivých obvodov majú byť zreteľne identifikovateľné a vypnutý/zapnutý stav má byť okamžite zrejmý pre všetkých používateľov vrátane osôb so zrakovým postihnutím,
- kolískové spínače, spínače na paneloch, vrátane ovládania viacerých zásuviek majú umožňovať správny výber požadovaného ovládacieho prvku a vylúčiť neúmyselný výber susedného prvku.

Skladovanie nebezpečných látok vo výrobných budovách

Skladovacie priestory pre nebezpečné látky musia byť dobre osvetlené počas prevádzkových hodín v tme. Pre nevidiace osoby musia byť tieto priestory hmatovo označené.

Súdy, policajné stanice a zariadenia pre zadržané osoby

Súdy, policajné stanice a zariadenia pre policajné zaistenie osôb nie sú plne otvorené pre verejnosť a môže v nich dochádzať k rozporu medzi prístupnosťou a bezpečnosťou. Je dôležité, aby boli zohľadnené požiadavky na prístupnosť v súvislosti s účelom budovy.

Obyčajne sú navrhované rôzne vstupy ako vstupy s obmedzeným prístupom používané zamestnancami a návštevníkmi a zabezpečené vstupy používané zaistenými osobami. Je dôležité zvážiť, že všetci títo používatelia môžu mať rôzne potreby z hľadiska prístupnosti pri vstupe do týchto zariadení alebo pri ich používaní.

Osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb môžu mať ťažkosti, ak nie sú všetky špecifické priestory určené na používanie prístupné. Osoby so sluchovými a zrakovým postihnutím môžu mať vážne ťažkosti s komunikáciou a oznámeniami, ak informácie nie sú poskytované vo viacerých formátoch.

Budovy súdov

- všetky súdne siene a verejné priestory súdnych budov musia byť prístupné pre všetkých používateľov. Aspoň jeden vstup s obmedzeným prístupom a jeden zabezpečený vstup do zariadenia musí byť prístupný,
- pri prístupných vstupoch musí byť poskytnutá prístupná trasa cez fixné bezpečnostné zábrany. Ak bezpečnostné zábrany zahŕňajú zariadenia ako detektory kovu, skenery alebo iné podobné zariadenia, ktoré nie je možné upraviť do prístupnej podoby, musí byť poskytnutá prístupná trasa vedľa týchto bezpečnostných zobrazovacích zariadení, umožňujúca rovnocennú komunikačnú trasu,
- ak sú poskytované prvky a priestory ako lavica pre sudcov a lavica pre porotcov, úradnícke miesta, miesta pre súdnych reportérov a miesta pre účastníkov konania a advokátov a pod., musia byť prístupné. Informačné pulty musia byť prístupné pre návštevníkov a zamestnancov.

Policajné stanice

Všetky policajné stanice, ich verejné priestory a zariadenia musia byť prístupné pre všetkých, zamestnancov a návštevníkov.

Zariadenia pre zadržané osoby

- priestory pre zadržané osoby musia byť navrhnuté tak, aby boli vhodné pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb, vrátane všetkých prístupných trás od miest príchodu zadržaných osôb po súdnu sieň alebo miestnosti na návštevy a vypočúvanie,
- informačné pulty musia byť prístupné pre návštevníkov a zadržané osoby.

Väzobné cely

- ak sú poskytované väzobné cely, musia mať prístup v jednej úrovni a prístupný vstup,
- ak sú väzobné cely oddelené podľa veku a pohlavia (napríklad pre dospelých mužov, dospelé ženy, mladistvých mužov a mladistvé ženy), aspoň jedna z každého typu má byť prístupná. Ak sú poskytované väzobné cely na súde (oddelené podľa veku a pohlavia alebo nie), každá súdna sieň musí mať aspoň jednu prístupnú celu. Ak sú poskytované špeciálne väzobné cely ako sú izolačné cely, aspoň jedna cela pre každý účel musí byť prístupná,
- špeciálne väzobné cely ako sú cely pre ochrannú väzbu, administratívnu alebo disciplinárnu väzbu alebo segregáciu, detoxikáciu alebo ošetrovne majú byť prístupné pre osoby používajúce mobilné pomôcky na pohyb.

Nástroje na komunikáciu

- upozornenia, výstrahy a oznámenia musia byť zrozumiteľné pre osoby so zmyslovými a kognitívnymi poruchami,
- ak je poskytovaný dvojcestný komunikačný systém na povolenie vstupu do zariadenia alebo do priestorov s obmedzeným prístupom v rámci zariadenia, má umožňovať vizuálnu aj zvukovú komunikáciu,
- v každej súdnej sieni musia byť umiestnené trvalo nainštalované systémy na zlepšenie sluchového vnemu. Bezpečnosť a zabezpečenie musí byť osobitne zohľadnené⁸⁷.

Priestory pre návštevy

Všetky priestory pre návštevy, vrátane priestorov pre bezkontaktné návštevy, kde sú zadržané osoby oddelené od návštevníkov, musia byť prístupné a umiestnené na prístupnej trase.

Hygienické zariadenia

Pre hygienické zariadenia okrem prístupných WC platí, že toalety pre zaistené osoby so zdravotnými postihnutiami, ktoré sú umiestnené v rámci väzenskej cely alebo samostatne musia byť prístupné.

Dopravné stavby

Prístupné prepravné služby patria v európskych prieskumoch medzi najdôležitejšie témy užívateľov. Na stavby slúžiac dopravu sa vzťahujú všetky spoločné požiadavky a odporúčania pre občianske budovy. Okrem nich sú dôležité aj ďalšie kľúčové požiadavky a odporúčania pre jednotlivé typy dopravných zariadení.

⁸⁷ Pri inštalácii systému zlepšenia sluchového vnemu je nevyhnutné odborné poradenstvo, aby sa predišlo akémukoľvek úniku zvuku zo súdnej siene.

Letecká doprava

Platná európska legislatíva⁸⁸ stanovuje požiadavku na dostupnosť služieb v leteckej doprave pre všetkých cestujúcich, t.j. tieto služby musia byť dostupné aj pre osobu so zdravotným postihnutím alebo pre osobu s obmedzenou schopnosťou pohybu, čo predstavuje akúkoľvek osobu, ktorej schopnosť pohybu pri používaní dopravy je znížená fyzickým postihnutím (zmyslovým alebo pohybovým, trvalým alebo dočasným), duševným obmedzením alebo postihnutím alebo akoukoľvek inou príčinou obmedzenia, alebo vekom a ktorých situácia vyžaduje primeranú pozornosť a prispôsobenie ich špecifickým potrebám.

Tieto nariadenia stanovujú požiadavky na služby, ktoré musia byť splnené správcami letiskových terminálov a zdôrazňujú prístupnosť určitých prvkov súvisiacich s budovou.

Platia nasledujúce všeobecné požiadavky a odporúčania:

- všetky letiskové terminály musia byť prístupné,
- aby bolo možné poskytovateľom služby poskytovať asistenciu osobám s obmedzenou schopnosťou pohybu, musia byť na letiskových termináloch zabezpečené prístupné trasy a zariadenia,
- informácie o zariadeniach musia byť dostupné v prístupných formátoch, ako napríklad tlač, internet, mobilné aplikácie,
- musia byť k dispozícii prístupné trasy vo vonkajších a vnútorných priestoroch, napríklad od autobusu, taxislužby, parkoviska, železničnej stanice, metra a električky,
- musia byť poskytnuté miesta príchodu a odchodu pre asistenciu vo vonkajších a vnútorných priestoroch budovy, napr. od autobusu, taxislužby, parkoviska, železničnej stanice, metra a električky,
- informácie o odletoch musia byť dostupné v prístupných formátoch,
- musí byť zabezpečené dobré osvetlenie,
- musí byť zabezpečený dobrý vizuálny kontrast, napríklad na prístupných trasách,
- musia byť k dispozícii prístupné zariadenia, napr. vstupy, check-in, odovzdanie batožiny, kaviarne, pulty a sedenie,
- musí byť k dispozícii prístupné hygienické zariadenie, napríklad prístupné WC,
- má byť k dispozícii zariadenie typu WC pre všetkých,
- musia byť k dispozícii priestory na prebaľovanie a dojčenie, napríklad v miestnostiach rodinných WC,
- majú byť k dispozícii zariadenia pre psy so špeciálnym výcvikom,
- musí byť umožnené nastupovanie na palubu s použitím vlastnej mobilnej pomôcky na pohyb alebo nastupovanie s asistenciou.

Miesta príchodu a odchodu pre osoby so zdravotným postihnutím alebo osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu

Pre miesta príchodu a odchodu pre osoby so zdravotným postihnutím alebo osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- miesta príchodu a odchodu musia byť k dispozícii v rámci letiska alebo na mieste pod priamou kontrolou jeho správcu,
- miesta príchodu a odchodu musia byť navrhnuté vo vnútorných aj vonkajších priestoroch budov terminálov,

⁸⁸ Európske nariadenie o právach cestujúcich v leteckej doprave (Nariadenie (ES) č. 1107/2006)

- miesta príchodu a odchodu musia umožňovať osobám so zdravotným postihnutím alebo osobám s obmedzenou schopnosťou pohybu jednoducho oznámiť ich príchod na letisko a požiadať o asistenciu,
- miesta príchodu a odchodu musia byť zreteľne označené,
- miesta príchodu a odchodu musia poskytovať základné informácie o letisku v prístupných formátoch.

Presun k letovým spojeniam

Pre presun k letovým spojeniam platia nasledujúce požiadavky:

- musí byť k dispozícii prístupná trasa vo vonkajších a vnútorných priestoroch, napríklad od lietadla, pomocou letiskového autobusu, výťahov, rámp, dverí a pod.,
- musia byť k dispozícii prístupné zariadenia, napr. hygienické zariadenia, nábytok, priestory na sedenie a oddych a informácie,
- musí byť k dispozícii služba asistencie pri nastupovaní na palubu a presunoch, pomocou technických pomôcok dostatočnej veľkosti a kapacity.

Lodná doprava

Platná európska legislatíva⁸⁹ stanovuje, že navrhovanie nových prístavov a terminálov a rozsiahle rekonštrukcie existujúcich majú zohľadňovať potreby osôb s obmedzenou schopnosťou pohybu a zdravotným postihnutím, predovšetkým čo sa týka prístupnosti. Uvedené zahŕňa poskytovanie informácií, prístupné trasy, miesta príchodu pre asistenciu, zariadenia v priestoroch na čakanie a prvky pre nastupovanie na palubu, ako sú rampy, výťahy a schody.

Problematika prístavov sa týka najmä asistencie a úprav nevyhnutných na umožnenie nezávislého pohybu osobám so zdravotným postihnutím a osobám s obmedzenou schopnosťou pohybu:

- oznámenie príchodu do prístavného terminálu a ak je to možné zadanie požiadavky na asistenciu,
- pohyb od miesta vstupu k pultu pre check-in alebo k lodi,
- vykonanie check-in a registrácie batožiny, ak je to potrebné,
- pokračovanie od check-in pultu, ak je k dispozícii, k lodi cez bezpečnostnú a prípadne pasovú kontrolu,
- nástup na palubu lode pomocou výťahov, invalidných vozíkov alebo inej potrebnej asistencie, podľa potreby,
- výstup z paluby lode pomocou výťahov, invalidných vozíkov alebo inej potrebnej asistencie, podľa potreby,
- vyzdvihnutie batožiny, ak je to potrebné a pokračovanie cez pasovú a colnú kontrolu, ak je požadovaná,
- pokračovanie z batožinovej haly alebo od miesta vylodenia k označenému miestu východu,
- ak je to potrebné, návšteva hygienických zariadení (ak sú k dispozícii).

⁸⁹ Nariadenie (EÚ) 1177/201089) o právach cestujúcich pri cestovaní po mori a vnútrozemských vodných cestách

Železničná doprava

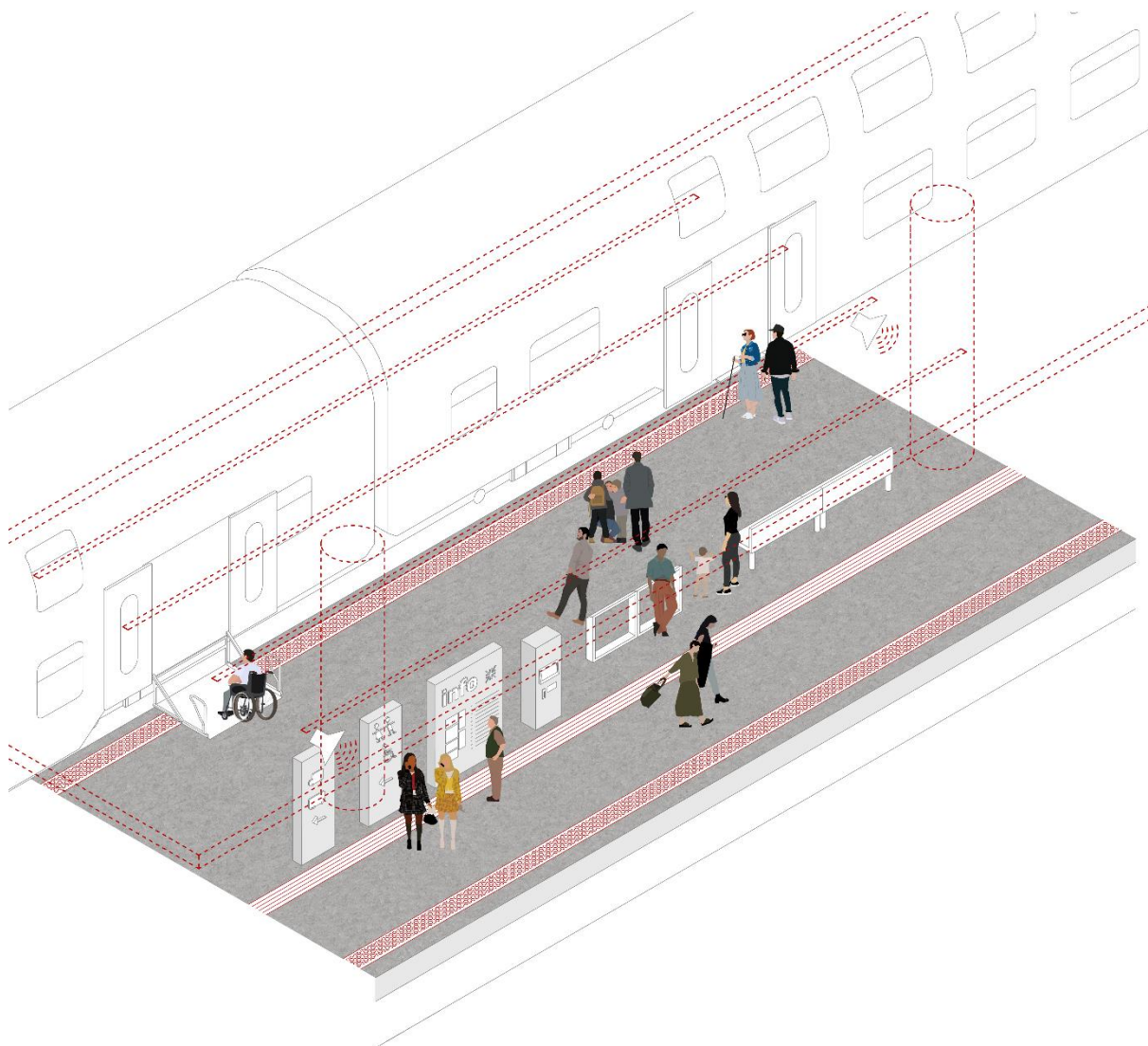
Platná európska legislatíva⁹⁰ hovorí o tom, že osoby so zdravotným postihnutím a osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu, či už spôsobenou zdravotným postihnutím, vekom alebo iným faktorom majú mať rovnaké možnosti cestovať železničnou dopravou ako ostatní občania. Prevádzkovatelia železníc a správcovia staníc sú povinní zohľadňovať potreby osôb so zdravotným postihnutím a osôb s obmedzenou schopnosťou pohybu.

Cieľom je aj to, aby aj všetky existujúce budovy boli prístupné postupným odstraňovaním fyzických a funkčných bariér pri obnove budov alebo realizácii zásadných stavebných úprav.

Pre zabezpečenie rovnocenného prístupu k železničnej doprave je dôležitý návrh bezbariérových trás vo vnútorných a vonkajších priestoroch železničných staníc, vrátane prepojovacích komunikácií k autobusu, taxislužbe, letisku, trajektu a parkovacím plochám a rovnako návrh pre všetkých prístupnej vybavenosti a zariadení ako napr. WC, výtahy, sedenie, predajné automaty a pulty a pod. Je potrebné poskytovať jednoznačné a zrozumiteľné informácie vo vizuálnych, zvukových a hmatových formátoch, dôležitý je vizuálny kontrast a trenie. Musí byť zabezpečená zodpovedajúca akustika vnútorných priestorov a vonkajšieho prostredia. V rámci železničnej dopravy musia byť k dispozícii železničné vozne pre samostatné a asistované nastupovanie, resp. cestovanie osôb s obmedzenou schopnosťou pohybu.

Prepojenia s inými druhmi dopravy môžu podliehať ďalším požiadavkám, týkajúcim sa napríklad navrhovania prístupných alebo bezbariérových trás, miest stretnutia a informácií v prístupných formátoch.

⁹⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (ES) č. 1371/2007 o právach a povinnostiach cestujúcich v železničnej doprave, Nariadenie komisie (EÚ) č. 1300/2014 o technických špecifikáciách interoperability (TSI)

Lanové dráhy

Zariadenia lanových dráh často pripomínajú zariadenia železničnej dopravy a môžu mať mnoho spoločných prvkov a otázok týkajúcich sa prístupnosti. Pri navrhovaní lanových dráh s obsluhou, môžu byť uplatnené usmernenia a predpisy pre navrhovanie prístupných železničných zariadení. Pre návrh bezobslužných zariadení sa však stáva dôležitejším cieľom bezbariérové nastupovanie, čo obyčajne predstavuje prísnejšie požiadavky na prístupnosť, predovšetkým na prístupné bezbariérové trasy od prístupu k stanici a vstupu po nastupovanie do lanoviek. V niektorých prípadoch môžu byť lepším riešením pre osoby s obmedzením pohyblivosti sedačkové lanovky, ak sú navrhované ako prístupné;

Platia nasledujúce všeobecné požiadavky a odporúčania:

- k zariadeniam lanových dráh, nástupištiam a lanovke musí byť k dispozícii aspoň jedna prístupná trasa,
- informácie o službách lanových dráh musia byť poskytnuté v prístupných formátoch (internet, tlač, mobilné aplikácie),
- musí byť realizované smerové značenie k prístupnej trase,
- musia byť k dispozícii výtahy na nástupištia s dostatočným priestorom,
- musia byť k dispozícii bezpečné schody na nástupištia,
- musí byť k dispozícii prístupný systém predaja lístkov,

- informácie musia byť poskytnuté v hmatových, zvukových a vizuálnych formátoch, ak je to vhodné,
- na prístupnej trase musí byť zabezpečené dostatočné osvetlenie a vizuálny kontrast,
- v priestoroch na čakanie musí byť zabezpečená možnosť sedenia,
- z nástupišťa do lanovky musí byť zabezpečený prístup v jednej úrovni s dostatočnou šírkou a priestorom,
- iné druhy zariadení navrhované v súvislosti s lanovkami, sedačkami alebo podobnými druhmi prepravy, majú byť tiež navrhnuté tak, aby boli prístupné a použiteľné, vrátane, napríklad, hygienických zariadení.

Električková doprava

V električkovej doprave sú prísne požiadavky kladené na infraštruktúru a vozne, aby bolo umožnené samostatné používanie električkovej dopravy pre všetkých. Návrh prístupných trás a trás bez stupňov na nástupišťa a nastúpenie do vozňa sa stáva hlavným cieľom. Pri väčšine otázok navrhovania prístupných zariadení pre električky sa môžu použiť usmernenia a predpisy pre navrhovanie prístupných železníc, okrem nastupovania a vystupovania bez stupňov, ktoré obyčajne musí spĺňať prísnejšie požiadavky na bezpečnosť a prístupnosť.

Platia nasledujúce všeobecné požiadavky:

- musí byť zabezpečená aspoň jedna prístupná trasa k zariadeniam, nástupištiam a vozňom
- informácie o službách musia byť poskytnuté v prístupných formátoch (internet, tlač, mobilné aplikácie),
- pozdĺž prístupných trás musí byť umiestnené smerové značenie,
- ak je to potrebné, musia byť poskytnuté prístupné automaty a mobilné aplikácie na predaj lístkov,
- ak je to potrebné, musia byť poskytnuté výťahy na nástupišťa s dostatočným priestorom,
- ak je to potrebné, musia byť poskytnuté bezpečné schody na nástupišťa,
- ak je to potrebné, musia byť poskytnuté informácie v hmatových, zvukových a vizuálnych formátoch,
- na prístupných trasách musí byť zabezpečené dostatočné osvetlenie a vizuálny kontrast,
- na nástupištiach musí byť poskytnutá možnosť sedenia,
- musí byť zabezpečený prístup do vozňov s minimálnymi rozdielmi vo výškovej úrovni a odstupom vozňov od nástupišťa.

Autobusová doprava

Vyhradené terminály pre mestské a diaľkové autobusy, kde je možné poskytovať asistenciu osobám so zdravotným postihnutím a osobám s obmedzenou schopnosťou pohybu sú súčasťou platnej európskej legislatívy⁹¹ o právach cestujúcich v autobusovej a autokarovej doprave. Autobusová doprava musí byť prístupná všetkým – t.j. aj osobám s obmedzenou schopnosťou pohybu alebo inými druhmi znevýhodnení. Na železničných staniciach a letiskách musia zariadenia pre mestské a diaľkové autobusy spĺňať aj smernice platné pre tieto druhy prostredia.

⁹¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 181/2011 o právach cestujúcich v autobusovej a autokarovej doprave

Terminály pre mestské a diaľkové autobusy

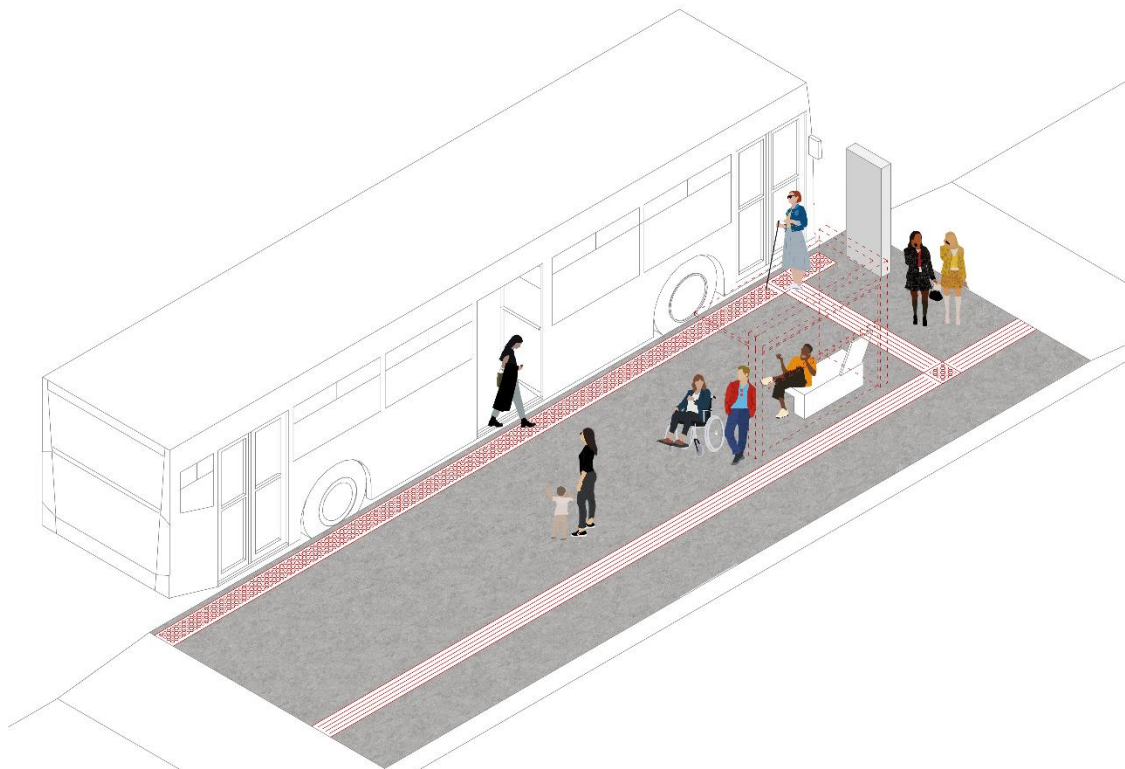
Pre terminály pre mestské a diaľkové autobusy platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- na termináloch musia byť k dispozícii prístupné zariadenia, napríklad WC, výťahy, sedenie, predajné automaty a pulty,
- v priestoroch na čakanie musí byť zabezpečená regulácia akustiky,
- v priestoroch na čakanie musí byť zabezpečené dostatočné osvetlenie,
- vo vnútorných alebo vonkajších priestoroch terminálu musí byť navrhnuté jedno alebo viaceré vyhradené miesta stretnutia, na stretnutie a požiadanie o službu,
- musia byť k dispozícii miesta stretnutia, ktoré poskytujú základné informácie o termináli a asistenciu,
- miesta stretnutia musia byť jasne označené,
- informácie musia byť poskytované v prístupných formátoch,
- musia byť poskytované zvukové oznámenia o príchode a odjazde autobusov, uvádzané číslo nástupišťa a čas príchodu/odchodu a zoznam zastávok,
- musia byť zabezpečené prístupné trasy do terminálov mestských a diaľkových autobusov a v ich vnútorných priestoroch,
- nástupišťa a rady k nim majú byť jasne označené a ak je to možné, majú byť navrhnuté aj hmatové indikátory, podporujúce lokalizáciu a identifikáciu rôznych nástupíšť pre odchody,
- musia byť poskytnuté pomocné zariadenia na nastupovanie, vyhovujúce osobám rôznej veľkosti a hmotnosti používajúcim mobilné pomôcky na pohyb.

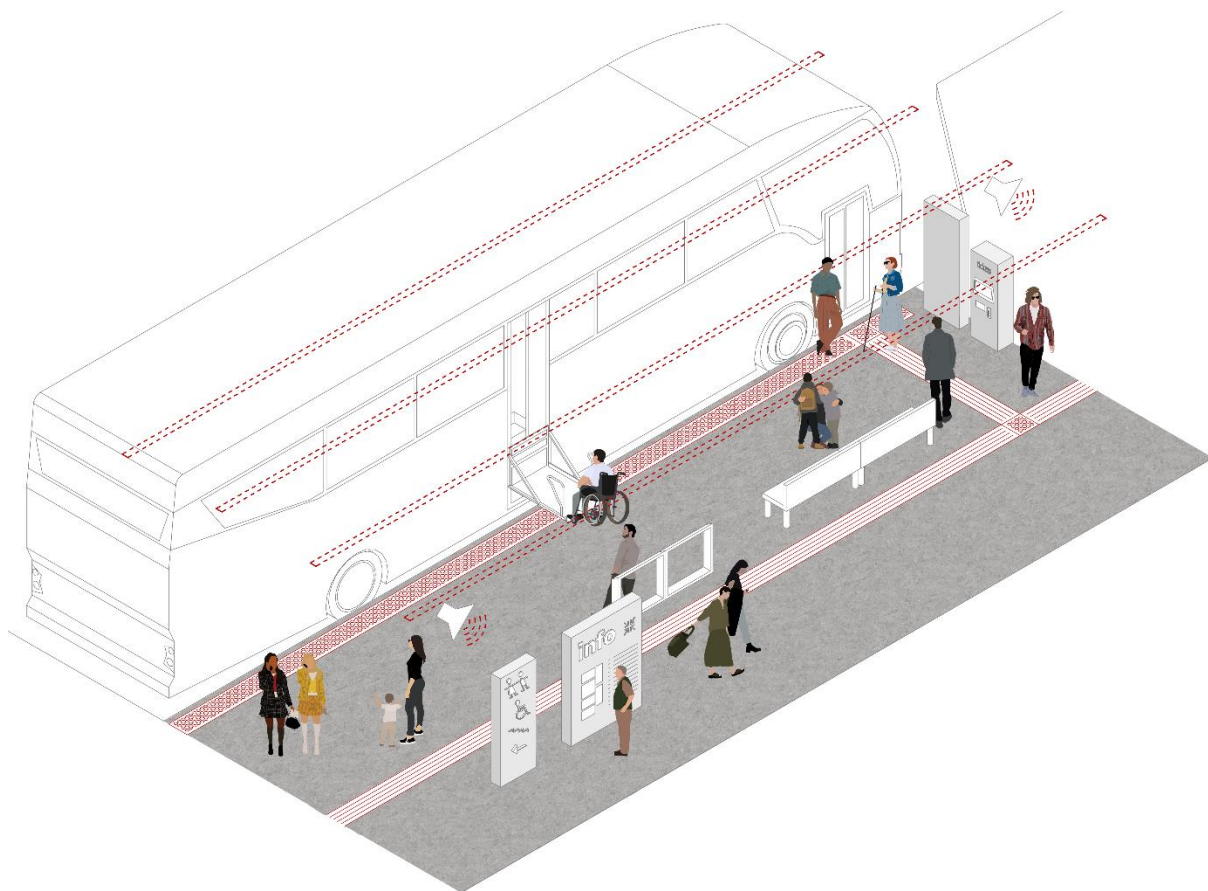
Zastávky mestských a diaľkových autobusov

Pre zastávky mestských a diaľkových autobusov platia nasledujúce požiadavky a odporúčania:

- musia byť ľahko vizuálne identifikovateľné z diaľky,
- musia byť identifikovateľné pomocou hmatových alebo zvukových prostriedkov,
- musia mať ľahko čitateľné informácie o trase a cieľovej stanici,
- majú chrániť cestujúcich pred nepriaznivými poveternostnými okolnosťami,
- majú poskytovať priamy výhľad na blížiaci sa autobus pre osoby sediace a stojace pod prístreškom,
- majú poskytovať sedenie s vhodnou výškou, opierkou chrbta a podrúčkami,
- majú mať obrubníky a chodníky umožňujúce vstup do vozidla rampami s nízkym sklonom,
- majú mať obrubník umožňujúci malý odstup medzi autobusom a okrajom obrubníka,
- musia mať chodníky s dostatočným priestorom pre nastupovanie a vystupovanie.

Autobusová zastávka mestského autobusu

Autobusová zastávka diaľkového autobusu

Zariadenia taxislužby

Zariadenia pre taxislužbu realizované vo väčšom rozsahu, ako napr. pri niektorých dopravných zariadeniach, ako sú železničné stanice a letiská, podliehajú požiadavkám týkajúcim sa asistencie a prístupnosti pre osoby so zdravotným postihnutím a osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu. Ide o nasledujúce vybrané funkčné požiadavky a odporúčania týkajúce sa vybudovaného fyzického prostredia pre taxislužbu, najmä stanovišťa vozidiel taxislužby.

Pre zariadenia taxislužieb platia nasledujúce všeobecné požiadavky a odporúčania:

- stanovišťa vozidiel taxislužby musia byť zreteľne označené a viditeľné z diaľky,
- stanovišťa vozidiel taxislužby musia mať prístupnú trasu od chodníka po vozidlo,
- základné informácie o taxislužbe majú byť dostupné v prístupných formátoch (tlač, internet, mobilné aplikácie),
- na väčších dopravných termináloch má byť zabezpečená ochrana pred nepriaznivými poveternostnými okolnosťami,
- na staniciach musia byť poskytnuté jasné smerové značky k stanovištiar vozidiel taxislužby,
- priestory na čakanie v rade musia mať dostatočnú kapacitu, aby sa predišlo blokovaniu peších chodníkov ľuďmi čakajúcimi v rade na taxislužbu.

Čerpacie stanice pohonných hmôt a el. nabíjacie stanice pre elektromobily

Schopnosť samostatne používať automobil znamená napr. schopnosť samostatne nastúpiť do auta, riadiť ho, používať zariadenia pre parkovanie a používať čerpacie stanice pohonných hmôt, resp. el. nabíjacie stanice. Pre osoby s obmedzením pohyblivosti je dôležitá možnosť samostatne zaplatiť a používať samoobslužné zariadenia, rovnako ako prístupné trasy k zariadeniam na čerpacej alebo el. nabíjacej stanici. Dôležitým hľadiskom pri navrhovaní čerpacej, resp. el. nabíjacej stanice je, aby slúžila zákazníkom v stojacej aj sediacej polohe. V budúcnosti, ak budú využívať autonómne vozidlá osoby so zrakovým postihnutím alebo kognitívnymi poruchami a iné skupiny užívateľov, ktoré v súčasnosti neriadia vozidlá, bude potrebné navrhovať čerpacie, resp. el. nabíjacie stanice s ohľadom na tieto osoby. Dôležité je tiež spravovanie zohľadňujúce prístupnosť čerpacích, resp. el. nabíjacích staníc.

Platia všeobecné nasledujúce požiadavky:

- ak je el. nabíjacia stanica pre elektromobily súčasťou čerpacej stanice pohonných hmôt, majú byť el. nabíjacie stojany pre elektromobily s dostatočným priestorom na prístup a používanie situované na pohodlnom a bezpečnom mieste vedľa budovy čerpacej stanice,
- aspoň jeden samoobslužný výdajný stojan so všetkými druhmi pohonných látok, resp. el. nabíjací stojan musí byť použiteľný pre sediace a stojace osoby,
- používateľské rozhrania samoobslužných výdajných a el. nabíjacích stojanov musia byť ľahko pochopiteľné,
- musia byť zabezpečené prístupné trasy od parkoviska k plochám s poskytovanými službami vo vnútorných a vonkajších priestoroch,
- musia byť navrhnuté prístupné predajné pulty,
- hygienické zariadenie musí byť prístupné, ak je tento typ zariadenia k dispozícii,
- medzi plochami pred vstupom do čerpacej stanice, resp. el. nabíjacej stanice a chodníkom má byť zabezpečený vizuálny kontrast v textúre a farbe ich povrchovej úpravy. Alternatívna možnosť je umiestnenie hmatových prvkov, bezpečne navádzajúcich chodcov pri prechode okolo vstupov/východov z čerpacej, resp. el. nabíjacej stanice,

- ak je k dispozícii asistencia, má byť informácia o tejto možnosti jasne označená v mieste vstupu do čerpacej, resp. el. nabíjacej stanice, pri samoobslužných výdajných alebo el. nabíjacích stojanoch a iných zariadeniach, ako je napr. autoumyváreň, hustenie pneumatík a pod.,
- ak sú v budove čerpacej stanice poskytované doplnkové služby, ako sú hygienické zariadenia, predajňa alebo reštaurácia, má byť v tesnej blízkosti vstupu zabezpečený dostatočný počet vyhradených prístupných parkovacích miest.

Terminológia

Manévrovacia plocha je voľná podlahová plocha v tvare kruhu s priemerom minimálne 1 500 mm alebo takých minimálnych rozmerov, aby umožňovala vpísanie kruhu s priemerom minimálne 1 500 mm, ktorá slúži na otočenie invalidného vozíka. Manévrovacia plocha sa navrhuje na miestach, kde sa predpokladá zmena smeru pohybu, užívanie priestoru alebo obsluha technických zariadení, mestského mobiliáru, nábytkových prvkov a pod.

Hmatové prvky pochôdzných plôch (Tactile Walking Surface Indicator – TWSI)

Vodiaca línia

Vodiaca línia slúži na orientáciu osôb so zrakovým postihnutím. Na vodiacej línii nemôžu byť umiestnené žiadne prekážky trvalého alebo dočasného charakteru.

Za prirodzenú vodiacu líniu sa považuje styková línia steny domu, plotu, alebo trávinatej plochy s rovinou chodníka. Prirodzenou vodiacou líniou môžu byť aj prvky zelene alebo prvky mestského mobiliáru zoradené do pásov, ak nie sú od seba vzdialené viac ako 8 m. Obrubník chodníka pri vozovke sa nepovažuje za vodiacu líniu. V budovách je prirodzenou vodiacou líniou rozhranie medzi stenou a podlahou.

Umelá vodiaca línia sa realizuje na miestach, kde nie je prirodzená vodiaca línia. Umelá vodiaca línia je farebne kontrastný pás špeciálnej dlažby široký najmenej 400 mm s pozdĺžnou povrchovou štruktúrou, ktorý je vnímateľný zvyškom zraku, nášľapom a bielou palicou. Od požiadavky na farebný kontrast je možné upustiť v pamiatkových zónach a rezerváciách.

Umelá vodiaca línia musí byť priama a musí nadväzovať na prirodzenú vodiacu líniu.

Odbočenie umelej vodiacej línie a zmena jej smeru je prípustné lomom, oblúk sa nesmie navrhovať. V mieste kríženia a odbočenia umelej vodiacej línie musí byť umiestnené prerušenie s hladkou plochou s dĺžkou zodpovedajúcou šírke línie.

Signálny pás

Signálny pás označuje dôležité miesto z hľadiska orientácie. Signálny pás je zväčša umiestnený kolmo na vodiacu líniu.

Signálny pás musí nadväzovať na prirodzenú, alebo umelú vodiacu líniu.

Šírka signálneho pásu je zložená zo 400 mm širokého pásu špeciálnej dlažby s pozdĺžnou povrchovou štruktúrou, ktorý je z oboch strán doplnený pásmi špeciálnej dlažby širokými najmenej 200 mm s odlišnou štruktúrou povrchu, napríklad polguľovitými výstupkami. Celková šírka farebne kontrastného signálneho pásu je najmenej 800 mm a musí byť vnímateľný zvyškom zraku, nášľapom a bielou palicou. Od požiadavky na farebný kontrast je možné upustiť v pamiatkových zónach a rezerváciách.

V mieste kríženia a odbočenia signálnych pásov sa musí umiestniť prerušenie hladkou plochou s dĺžkou zodpovedajúcou šírke pásu.

Varovný pás

Varovný pás upozorňuje osoby so zrakovým postihnutím na nebezpečný priestor.

Varovný pás je farebne kontrastný pás s polguľovitými výstupkami široký najmenej 400 mm a musí byť vnímateľný zvyškom zraku, nášľapom a bielou palicou. Od požiadavky na farebný kontrast je možné upustiť v pamiatkových zónach a rezerváciách.